

MARTINUS III. DICTUS V.

389

hujusmodi Concilium, statuerunt diem primum mensis Novembris proxime venturi.

§. 6. Deinde vero nos qui pro quibusdam arduis, & magnis negotiis cum eodem Rege juxta nostrum, & ipsius desiderium personaliter convenientes, certificati ab eo de habilitate, capacitate, & securitate Civitatis Constantie antedictae, quam securitatem ipse Rex praestitit, & in ipso Concilio personaliter a futuram pollicetur, volentes, & ab intimis cupientes, ut praefata celebratio Concilii salubriter impleatur, & optatum consequatur effectum, hujusmodi electionem loci, & temporis, ut praefertur, factam, auctoritate Apostolica tenore praesentium de eorundem fratrum nostrorum consilio, & assensu ratificamus, approbamus, & confirmamus, ac ei Apostolici roboris adjicimus firmitatem, praefatumque Concilium in Civitate praedicta Constantiensi die 1. mensis Novembris proxime venturi, iniciandum, & auctore Domino exinde celebrandum, eadem auctoritate, & consensu harum serie statuimus, pronuntiamus, & decernimus.

§. 7. Venerabiles fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios electos Abbates, & caeteros Ecclesiarum, & Monasteriorum Praelatos requirentes, hortantes, & monentes, ac in virtute praestiti juramenti, & sanctae obedientiae eisdem mandantes, quatenus personaliter, necnon charissimos in Christo Reges, & nobiles viros, Duces, Principes, Marchiones, & alios qui hujusmodi Concilio interesse debent, & inibi professe possunt, quoquo modo per viscera charitatis D. N. IESU CHRISTI, invitantes, & exhortantes, quatenus pro pace Ecclesiae, & omnium Christianorum, etiam personaliter, vel si personaliter non possint, per solemnes Oratores congruo tempore Concilio dicto debeant interesse, ut sic congregata fidelium multitudine copiosa, ea qua in eodem Concilio agenda incumbunt, Deo auctore & adjutore salubriter ordinentur. Nulli ergo, &c.

Datum Laudae V. Idus Decembris, Pontificatus nostri Anno quarto.

MARTINUS III. DICTUS V. PONT. CCX. ANNO DOMINI MCCCXVII.

Martinus III. dictus V. Romanus, Otho, vel Odo Columna antea dictus, Diaconus Cardinalis S. Gregorii in Velabro. Creatus à Concilio Constantiensi, 3. Idus Novembr. 1417. Coronatus 10. kal. Decemb. eodem anno. Sedit annos 13. menses 3. dies 12. Creavit Cardinales 19. Obiit 12. Februarii 1431. Vacavit sedes dies 18.

Damatio errorum Ioannis Vvicleff de Anglia, Ioannis Hufz de Bohemia, & Hieronymi de Praga, & aliorum, de Sacramentis Ecclesiae male sententium, eorumque complicum & fautorum, Ac forma haereticos, suspectosque de haeresi examinandi.

MARTINVS EPISCOPVS, Servus servorum Dei: Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis, Episcopis, & Inquisitoribus haeretica Pravitatis ubilibet constitutis, ad quos litterae praesentis pervenerint, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Edita An. D. 1418.

INTER cunctas pastoralis curae sollicitudines, quibus praesentibus incessanter, illa potissime fortius nos angit, ut haereticis de finibus Christianorum expulsi, suisque falsis doctrinis & erroribus perveris penitus, quantum nobis ex alto conceditur, extirpatis, orthodoxa & Catholica fides integra & illibata permaneat, ac populus Christianus in ejusdem fidei sinceritate, quolibet obscuratio nis femoto velamine, immobilis & inviolatus persistat.

Exordium

§. 1. Sanè dudum plusquam omnibus retroactis temporibus, in nonnullis Regionibus & dominiis, praesertim in regno Bohemiae & Marchionatu Moraviae, ac locis & districtibus illis vicinis, adversus fidei Catholicae dogmata insurrexerunt quondam haeresiarum circuncelliones, schismatici & seditiosi Luciferina superbia & rabie lupina evecchi demoniorum fraudibus illusi, de vanitate in idipsum (licet forent de diversis mundi partibus oriundi) convenientes, & caudas colligatas habentes, damnatae videlicet mem. Ioannes Vvicleff de Anglia, Joannes Hufz de Bohemia, & Hieronymus de Praga, qui utinam alios secum ad infidelitatis interitum non traxissent. Nam ubi hujusmodi pestilentes personae perversa dogmata pertinaciter seminabant, in suae doctrinae pestiferae primordio praelati, & alii iudicialis potestatis regimina exercentes, tanquam canes muti non valentes latrare, nec ulciscentes cum Apostolo in promptu omnem inobedientiam, haeresiarum ipsos pestiferos & dolosos, eorum lupinam rabiem truculentam statim ut adstricti fuerant, canonicè coercere, eosque de domo Domini corporaliter eijcere non curarunt, sed sacrilegium, falsam, & perniciosam ipsorum doctrinam, per longas moras negligenter convalere permiserunt: populorum multitudo illorum opinionibus falsis decepta pro veris accepit, quae diu mendaciter & perniciosè, ac damnabiliter seminaverunt, eisque credendo à recta fide cecidit turba multa, & errore devio involvitur, pro dolor paganorum, adeo quod per diversa illarum, eisdemque convicinarum partium clymata, oves Christi Catholice haeresiarum ipsi successivè infecerunt, & in stercore mendaciorum fecerunt putrescere.

In Regno Bohemiae & Marchionatu Moraviae insurrexerunt Ioan. Vvicleff & Ioan. Hufz & Hieronymus de Praga, semper nantes diversis dogmata contra fidem

§. 2. Quapropter generalis Constantiensis Synodus tantam fidelium, & fidei orthodoxae plagam, & ruinam videns, exclamare compulsa est cum Augustino: Quid faciet Ecclesiae medicina, salutem omnium materna charitate conquirens, tanquam inter phreneticos, & lethargicos estuans? Nunquid contemnere, nunquid desistere, vel debet, vel potest? Certè non, secundum eundem, imò utriusque sit necesse est molestia, quae neutri est inimica. Nam & molestus est medicus furenti phrenetico, & pater disciplinato filio, ille ligando, iste caedendo, sed ambo diligendo. Si autem negligent, & eos perire permittant, inquit Augustinus, ista mansuetudo potius falsa crudelitas est. Proinde Synodus praefata ad omnipotentis Dei gloriam, ipsiusque Catholicae fidei, ac Christianae Religionis conservationem, augmentum, & animarum salutem, & praeservationem, eisdem Ioannem Vvicleff, & Ioannem Hufz, & Hieronymum, qui inter caetera de sacro Eucharistiae sacramento, & aliis Sacramentis Ecclesiae, & articulis fidei, aliter quam sancta Romana Ecclesia credit

Idea Synodus Constantiensis illos declaravit haereticos &c.

et tenet, et predicat, et docet, quam plurima temere, & damnabiliter credere, ac tenere, predicare, atque docere pertinaciter attentabant, velut hereticos & pertinaces ac obstinatos jam a communione fidelium separatos, de domo Dei corporaliter eiecit, & spiritualiter eiecit declaravit, & alia multa circa premissa utilia, & salubria statuit, & decrevit, per quae alii, qui causantibus haeresiarchis, eorumque falsis doctrinis huiusmodi spiritualiter de domo Dei exierunt, per vias canonicas reducerentur ad semitam veritatis.

*Nonnulli eorum
virescentem Ha-
reticorum in so-
lutione libris a
supradictis
Synod. dam-
natos legi-
bant, &c.*

§. 3. Et quia sicut dolenter accepimus, non solum in regno Bohemiae, & marchionatu, dominiis, & locis supradictis, verum etiam in quibusdam partibus, & provinciis contiguis, seu vicinis eisdem, etiam nonnulli ex sectatoribus & sequacibus haeresum, ac errorum haeresiarcharum praedictorum, timore diuino, & pudore humano profus abjectis, nec de ipsorum, & praesertim Joannis Husz, & Hieronymi interitu miserabili sumentes conversionis, & poenitentiae fructum, sed tanquam in profundum pressi peccatorum, Dominum Deum blasphemare non cessant, ducentes in irritum nomen eius, quorum mentes pater mendacii sic damnabiliter excecavit ut praedictos libros, codices, & opuscula, haereses, & errores continentes seu continentia, dudum etiam per Synodum praefatam damnatos, & damnata, ac ignibus concremenda deputata, & concremata, legunt, student, ac ex eis in sui & multorum simplicium periculum, nedum contra statuta, decreta, & ordinata in Synodo supradicta, sed etiam contra canonicas sanctiones dogmatizare praesumunt in animarum periculum, ac puritatis fidei denigrationem, & scandalum plurimorum.

*Pom. idem
Principis om-
nes de fidei
articulis ali-
quod sensu
S. R. Ecclesiae
sententias, aut
illorum libris
tenentes, nisi
& receptato-
res & fau-
sores eorum
tradi Curia
seculari.*

§. 4. Nos igitur attendentes, quod error, cui non resistitur, approbati videtur, ac malis, & perniciosis erroribus huiusmodi resistere, ac eos de medio Christi fidelium, & praesertim de supradictis Bohemiae, & Moraviae dominiis, & districtibus ac confinibus, & vicinis eorum, ne amplius, & latius se extendant, funditus quellere cupientes, discretioni vestrae, sacro approbante Concilio Constantiensi, per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus vos Archiepiscopi, & Episcopi, ac electi, & quilibet vestram per se, seu alium, vel alios, quos graues, & idoneas personas spirituales jurisdictionem habentes esse volumus, omnes & singulos cuiuscumque dignitatis, officii, praesentis, status, vel conditionis existant, & quibuscumque nominibus censeantur, qui de preexcellso, salutifero, & supermirabili sacramento Corporis & sanguinis D.N. IESU CHRISTI, vel de baptisate, seu peccatorum confessione, poenitentiae pro peccatis iniunctione, vel reliquis Ecclesiae Sacramentis, seu fidei articulis, aliter sentire, aut docere, quam sacrosancta Romana Ecclesia, & vniuersalis docet, praedicat & obseruat, aut articulos, seu libros, & doctrinas praefatorum haeresiarcharum Joannis Vvicleff, & Joannis Husz, & Hieronymi, per eandem Constantiensem Synodum cum suis auctoribus, ut praedicitur, damnatos, & damnatas, tenere, credere, & dogmatizare, ac vitae finem ipsorum haeresiarcharum publice vel occulte pertinaciter quomodolibet laudare, vel approbare praesumpserint, eorumque receptatores, defensores, & fautores quoslibet, etiam contemplatione praedictorum errorum, necnon credentes, & adherentes eisdem, tanquam haereticos seculari Curiae relinquatis.

*Receptatores
causa amoris
vel similit
causati.*

§. 5. Receptatores quoque, fautores, & defensores huiusmodi pestiferarum personarum, quae erroribus ipsis crediderint, nec fauore, aut contemplatione errorum ipsorum, sed forte carnalis amoris causa, vel occasione alia huiusmodi personas pestiferas receptauerint, praeter poenas ab utroque iure talibus inflictas, per iudices competentes tanta severitate poenarum in tam enormi scelere ultionem accipiant, quod cedat ceteris grafsantibus in exemplum, ut quos Dei timor a malo non reuocat, saltem coerreat severitas disciplinae.

*Non respici-
rentur ex
puniti.*

§. 6. Cum reliquis vero huiusmodi secta damnabili quomodolibet infectis, qui post competentem monitionem, ac frequentem exhortationem, qua pie erga eos, spe correctionis & emendationis, ac ad meliorem vitae frugis conversionis, usum est, a praedictis erroribus, & secta

nonauerint resipiscere, & ad gradum vnitatemque sanctae matris Ecclesiae, ac fidem Catholicam, quae sola saluare potest, sine qua nulli verae salutis subsidium contingit, plene recognoscere, & confiteri, iustitiae seueritas prout facti poposcerit qualitas, dulcore misericordiae temperetur.

§. 7. Et nihilominus omnes Christianae, & Catholicae fidei professores, Imperatorem, reges, duces, principes, marchiones, comites, barones, milites, potestates, rectores, consules, proconsules, seabinos, communitates, & vniuersitates regnorum, prouinciarum, civitatum, oppidorum, castrorum, villarum, terrarum, aliorumque locorum huiusmodi, necnon ceteros jurisdictionem temporalem exercentes, iuxta iuris formam, & exigentiam auctoritate Apostolica exhortando moneatis, & requiratis, ut de regnis, prouinciis, civitatibus, oppidis, castris, villis, terris, & omnibus aliis locis, ac dominiis supradictis, omnes, & singulos haereticos huiusmodi secundum tenorem Lateranensis Concilii, quod incipit, Sicut ait, ad instar etiam irretitorum crimine vsurarum, quos publice, vel manifeste per facti euidentiam cognouerint esse tales, tanquam oves morbidas gregem Domini inficientes expellant, donec, & quovis a nobis, seu vobis, vel aliis Iudicibus Ecclesiasticis vel inquisitoribus, fidem & communionem Romanae Ecclesiae tenentibus, aliud recipiant in mandatis, nec eisdem in suis districtibus praedicare, domicilia tenere, laeam fouere, contractus inire, negotiationes, & mercantias quilibet exercere, aut humanitatis solatia cum Christi fidelibus habere permittant.

§. 8. Et si tales haeretici publici ac manifesti, licet nondum per Ecclesiam declarati, in hoc tam gravi crimine decesserint, Ecclesiastica careant sepultura, nec oblationes fiant, aut recipiantur pro eisdem, bona tamen ipsorum a tempore commissi criminis secundum canonicas sanctiones confiscata, non occupentur per illos, ad quos alias pertinerent, donec per huiusmodi Iudices Ecclesiasticos super hoc potestatem habentes, sententia declaratoria super ipso haeresis crimine fuerit promulgata.

§. 9. Qui autem de haeresi per iudicem competentem Ecclesiasticum inuenti fuerint sola suspitione notati seu suspecti, nisi iuxta considerationem & exigentiam suspitionis, qualitatemque personae, ad arbitrium iudicis huiusmodi propriam innocentiam congrua deuotione monstrauerint, in purgatione ejus canonice indicta deficientes, & se canonice purgare non valentes, aut pro huiusmodi purgatione facienda, obstinatione damnabili jurare reuuentes, tanquam haeretici condemnentur. Qui vero dictam innocentiam monstrare ex quadam negligentia seu desidia, & purgationem huiusmodi facere omiserint, anathematis gladio feriuntur, & vsque ad satisfactionem condignam ab omnibus euentur, ita quod si per annum in excommunicatione huiusmodi persistierint, ex tunc velut haeretici condemnentur. Si quis vero super aliquo praedictae pestiferae doctrinae haeresiarcharum praedictorum, vel aliquibus articulis duptaxat scandalosis, temerariis, seditiosis, vel plarium aurium offensivis, culpabilis repertus fuerit, canonicè puniatur. Si vero propter solam infamiam, aut suspitionem dictorum articulorum, vel alicuius ipsorum, quis repertus fuerit suspectus, & in purgatione canonica propter hoc sibi indicta deficeret, pro conuicto habeatur, & tanquam canonicè conuictus puniatur.

§. 10. Et insuper dispositionem fel. rec. Bonifacii Papae Octauii praedecessoris nostri, quae incipit, Ut inquisitionis negotium renouantes, & etiam exequentes, vniuersas potestates, & dominos temporales, & iudices antedictos, quibuscumque dignitatibus vel officiis seu nominibus censeantur, exhortando requirimus, & mandamus eisdem, ut sicut reputari cupiunt & haberi fideles, ac filii Ecclesiae nuncupari, & in Christi nomine gloriaris, ita pro defensione fidei vobis Archiepiscopis, & piscopis, & electis, ac Inquisitoribus haereticae prauitatis, & aliis iudicibus seu personis Ecclesiasticis, per vos ad hoc ut praemittitur deputandis, fidei, & communionem sanctae matris Ecclesiae tenentibus, pareant, & intendant, praebent

beantque auxilium, & fauorem in hæreticorum, necnon credentium, fautorum, receptatorum, & defensorum ipsorum inuestigatione, captione, custodia diligenti, cum ab eisdem fuerint requisiti, ut præfatas personas pestíferas, alios secum perdere molientes, in potestatem seu carcerem per vos Archiepiscopos, Episcopos, electos, & Inquisitores prædictos, aut deputandos à vobis, vel ad locum de quo vos, vel ipsi mandabitis, infra eorundem dominorum, potestatum, rectorum, seu iudicum districtum ducant, vel duci faciant sine mora, ubi per viros catholicos à vobis Archiepiscopis, vel Episcopis, electis, seu inquisitoribus, seu deputandis personis huiusmodi, vel vestrum aliquo deputato, sub arcta, & diligenti custodia, ne fugiant ponendo eos, etiam compedibus & manicis ferreis teneant, donec eorum negotium per Ecclesie iudicium terminetur, & quoad de hæresi à iudice Ecclesiastico competenti, qui fidem, & communionem dicte sancte Romanæ Ecclesie teneat, condemnent, præfati domini temporales, seu rectores, iudices, vel eorum officiales seu nuntii, sibi relictos recipiant indilate animadversione debita puniendos.

§. 11. Verum ne præiudicium, & scandalum præfate fidei orthodoxe Religionis Christiane, prætextu ignorantie quemquam in hoc circumueniri, aut versutos homines sub friuolæ excusationis velamine in hac materia palliare contingat, & vt de convincendis seu cognoscendis hæreticis, receptatoribus, defensoribus, fautoribus, credentibus, & adherentibus, necnon de hæresi suspectis, & aliis huiusmodi peruersa doctrina quomodolibet maculatis, plenior habeatur in futurum instructio, tam ad regnum Bohemie, & conuicinas illi, quam alias quasilibet partes, in quibus hæc superstitiosa doctrina quomodolibet pullulaverit, articulos infra scriptos sectam diætorum hæresiarcharum concernentes, pro directione dicte fidei decernimus transmittendos, & etiam destinandos: super quibus vobis & aliis omnibus Archiepiscopis, Episcopis, & electis, ac commissariis & inquisitoribus, in virtute sancte obedientie præcipimus, & mandamus, ut quilibet eorum infra limites, & loca suæ iurisdictionis, necnon regno, & marchionatu, & locis eis vicinis prædictis, etiam si loca ipsa extra iurisdictionem eandem ultra duas dietas consistant, circa extirpationem, & correctionem errorum ac hæresum, ac huiusmodi sectæ pestiferæ, in fauorem ipsius fidei orthodoxe, diligenter invigilent, & omnes infamatos seu suspectos de tam pestifera labe sub confessati criminis, excommunicationis, suspensionis, interdicti, aut alia formidabili pœna canonica, vel legali, provt, quando & quemadmodum eis videatur expedire, & facti requireret qualitas, ad singulos huiusmodi articulos per iuramentum corporaliter præstitum, tactis sacrosanctis Euangelis, seu sanctorum reliquiis, imagine Crucifixi, secundum quorundam locorum obseruantiam, iuxta infra scripta interrogatoria, ad quemlibet articulum conuenientia, respondere compellant. Nos enim contra omnes & singulos Archiepiscopos, Episcopos, & electos, & Inquisitores, qui super extirpando hæreticæ prauitatis fermento, & expurgando suum territorium, districtum seu locum de talibus malis, & sceleratis hominibus negligentes fuerint, seu remissè egerint, vsque ad privationem seu depositionem Pontificalis dignitatis procedere intendimus, & procedemus, ac procedi faciemus, aliosque loco illorum substituimus, qui prauitatem hæreticam possint, & valeant confundere, & ad alias pœnas contra tales à iure inflictas, & alias grauiore, si expediat, instigendas, procedemus, procedique faciemus, iuxta juris, & facti exigentiam, ac huiusmodi culpæ, & criminis sceditatem.

Tenores verò eorundem articulorum, seu capitulorum, de quibus supra fit mentio, sequuntur per ordinem in hæc verba.

Tenor Articulorum Ioannis Voicleff.

1 **S**ubstantia panis materialis, & similiter substantia vini materialis, remanent in sacramento altaris.

2 **A**ccidentia panis non manent sine subiecto in eodem sacramento.

3 **C**HRISTVS non est in eodem Sacramento identice & realiter in propria præsentia corporali.

4 **S**i Episcopus, vel sacerdos existat in peccato mortali, nõ ordinat, non cõsecrat, non conficit, nõ baptizat.

5 **N**on est fundatum in Euangelio, quod Christus Misam ordinauerit.

6 **D**eus debet obedire diabolo.

7 **S**i homo fuerit debite contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & inutilis.

8 **S**i Papa sit præcitus, & malus, & per consequens membrum diaboli, non habet potestatem super fideles sibi ab aliquo datam, nisi forte à Cæsare.

9 **P**ost Urbanum VI. non est aliquis recipiendus in Papam, sed viuendum est more Græcorum sub legibus propriis.

10 **C**ontra scripturam sacram est, quod viri Ecclesiastici habeant possessiones.

11 **N**ullus Prælatus debet aliquem excommunicare, nisi prius sciat eum excommunicatum à Deo: & qui sic excommunicat, sit ex hoc hæreticus, vel excommunicatus.

12 **P**rælatus excommunicans clericum, qui appellavit ad Regem, vel ad Consilium regni, eo ipso traditor est Regis, & regni.

13 **I**lli qui dimittunt prædicare, siue audire verbum Dei, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, & in Dei iudicio traditores Christi habebuntur.

14 **L**icet alicui diacono, vel presbytero prædicare verbum Dei, absque auctoritate Sedis Apostolicæ, siue Episcopi Catholici.

15 **N**ullus est dominus ciuilis, nullus est Prælatus, nullus est Episcopus, dum est in peccato mortali.

16 **D**omini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab Ecclesia, possessionis habitualiter delinquentibus, id est, ex habitu, non solum actu, delinquentibus.

17 **P**opulares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

18 **D**ecimæ sunt paræ elemosynæ, & possunt Parochiani, propter peccata suorum Prælatorum, ad libitum suum eas auferre.

19 **S**peciales orationes applicatæ vni personæ per Prælatos, vel Religiosos, non plus profunt eidem, quàm generales, cæteris paribus.

20 **C**onferens elemosynam fratribus, est excommunicatus eo facto.

21 **S**i aliquis ingreditur Religionem privatam qualemcunque, tam possessionatorum, quàm mendicantium, redditur ineptior, & inhabilior ad obseruationem mandatorum Dei.

22 **S**ancti instituentes Religiones privatas, sic instituendo peccauerunt.

23 **R**eligiosi viventes in Religionibus privatis, non sunt de Religione Christiana.

24 **F**ratres tenentur per labores manuum victum acquirere, & non per mendicitatem.

Prima pars est scandalosa, & præsumptuose asserta, pro quanto sic generaliter, & indistincte loquitur, & secunda erronea, pro quanto assertit mendicitatem fratribus non licere.

25 **O**mnes sunt Simoniaci, qui se obligant orare pro aliis, eis in temporalibus subuenientibus.

26 **O**ratio præciti, nulli valet.

27 **O**mnia de necessitate absoluta eueniunt.

28 **C**onfirmatio iuuenum, clericorum ordinatio, locorum consecratio, referuntur Papæ, & Episcopis propter cupiditatem lucri temporalis, & honoris.

29 **V**niversitates, Studia, Collegia, graduationes, & magisteria in eisdem, sunt vana gentilitate introducta, & profunt Ecclesie sicut diabolus.

30 **E**xcommunicatio Papæ, vel cuiuscunque Prælati non est timenda, quia est censura Antichristi.

31 **P**eccant fundantes claustra, & ingredientes sunt viri diabolici,

32. Ditare Clerum, *est contra regulam Christi.*
33. Syluester Papa, & Constantinus Imperator errauerunt Ecclesiam dotando.*
34. Omnes de Ordine Mendicantium sunt hæretici, & dantes eis elemosynam sunt excommunicati.
35. Ingredientes religionem aut aliquem Ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad observanda divina præcepta, & per consequens ad perveniendum ad regnum Cælorum, nisi apostatauerint ab eisdem.
36. Papa cum omnibus Clericis suis possessionem habentibus, sunt hæretici, eo quod possessiones habent, & consentientes eis, omnes videlicet domini sæculares, & cæteri laici.
37. Ecclesia Romana est synagoga Satana, nec Papa est proximus & immediatus Vicarius Christi, & Apostolorum.
38. Decretales epistolæ sunt apocryphæ, & seducunt à fide Christi, & Clerici sunt stulti, qui student eis.
39. Imperator, & domini sæculares, sunt seducti à diabolo, ut Ecclesiam dotarent * bonis temporalibus.
40. Electio Papæ à Cardinalibus, à diabolo est introducta.
41. Non est de necessitate salutis, credere Romanam Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias. Error est, si per Romanam Ecclesiam intelligat vniversalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negaret primatum summi Pontificis super alias Ecclesias particulares.
42. Fatuum est credere indulgentiis Papæ, & Episcoporum.
43. Iuramenta illicita sunt, quæ sunt ad corroborandum humanos contractus, & commercia ciuilia.
44. Augustinus, Benedictus, & Bernardus damnati sunt nisi pœnituerint de hoc, quod habuerunt possessiones, & instituerunt, & intrauerunt religiones: & sic à Papa vsque ad vltimum religiosum, omnes sunt hæretici.
45. Omnes religiones indifferenter introductæ sunt à diabolo.

Tenor Articulorum Ioannis Husz.

S. quatuor
n. r. erectam
Ioannis Husz.

1. Vnica est sancta vniversalis Ecclesia, quæ est prædestinatorum vniversitas. Et infra sequitur: Vniversalis sancta Ecclesia tantum est vna, sicut tantum vnus est numerus omnium prædestinatorum.
2. Paulus nunquam fuit membrum Diaboli, licet fecit quosdam actus actibus Ecclesie malignantium conformes.
3. Præsciti, non sunt partes Ecclesie, cum nulla pars eius finaliter excidet ab ea, eo quod prædestinationis charitas, quæ ipsam ligat, non excidet.
4. Dux naturæ, Diuinitas, & humanitas, sunt vnus Christus.
5. Præscitus, etsi aliquando est in gratia secundum præsentem iustitiam, tamen nunquam est pars sanctæ Ecclesie: & præscitus semper manet membrum Ecclesie, licet aliquando excidat à gratia aduentitia, sed non à gratia prædestinationis.
6. Sumendo Ecclesiam pro conuocatione prædestinatorum, siue fuerint in gratia, siue non, secundum præsentem iustitiam, isto modo Ecclesia est articulus fidei.
7. Petrus non est, nec fuit caput Ecclesie sanctæ Catholicæ.
8. Sacerdotes quomodolibet criminose viuentes, sacerdotii pollunt potestatem: & sic, ut filii infideles, sentiunt infideliter de septem sacramentis Ecclesie, de clauibus, officiis, censuris, moribus, cæremoniis, & sacris rebus Ecclesie, veneratione reliquiarum, indulgentiis, & ordinibus.
9. Papalis dignitas à Cæsare inolevit: Papæ præfectio, & institutio, à Cæsaris potentia emanauit.
10. Nullus sine reuelatione assereret rationabiliter de se vel alio, quod esset caput Ecclesie particularis, nec Romanus Pontifex est caput Romanæ Ecclesie particularis.
11. Non oportet credere, quod iste quicumque est Ro-

menus Pontifex, sit caput cuiuscumque particularis Ecclesie sanctæ, nisi Deus eum prædestinauerit.

12. Nemo gerit vicem Christi vel Petri, nisi sequatur eum in moribus, cum nulla alia sequela sit pertinentior, nec aliter recipiat à Deo procuratoriam potestatem, quia ad illud officium Vicariatus requiritur & morum conformitas, & instituentis auctoritas.
13. Papa non est verus, & manifestus successor Apostolorum Principis Petri, si vivit moribus cõtrariis Petro, & si querit auaritiâ, tunc est vicarius Iudæ Scarioth. Et pari euidencia Cardinales non sunt veri, & manifesti successores Collegii aliorum Apostolorum Christi, nisi vixerint more Apostolorum, seruantes mandata, & consilia Domini nostri IESU CHRISTI.
14. Doctores ponentes quod aliquis per censuram Ecclesiasticam emendandus, si corrigi noluerit, sæculari iudicio est tradendus, pro certo sequuntur in hoc Pontifices, Scribas & Phariseos, qui CHRISTVM non volentem eis obedire in omnibus, dicentes: Nobis non licet interficere quemquam, ipsum sæculari iudicio tradiderunt, & quod tales sint homicidæ grauiores, quàm Pilatus.
15. Obedientia Ecclesiastica, est obedientia secundum adinventionem sacerdotum Ecclesie, præter expressam auctoritatem scripturæ.
16. Diuisio immediata humanorum operum est, quod sunt vel virtuosa, vel vitiosa: quia si homo est virtuosus, & agit quidquam, tunc agit virtuosè, quia sicut vitium quod crimen dicitur, seu mortale peccatum, inficit vniversaliter actus hominis vitiosus, sic virtus viuificat omnes actus hominis virtuosus.
17. Sacerdotes Christi viuentes secundum legem ejus, & habentes scripturæ notitiam, & affectum ad ædificandum populum, debent prædicare, non obstante prætensa excommunicatione. Et infra: Quod si Papa vel aliquis Prælatus mandat sacerdoti sic disposito, non prædicare, non debet subditus obedire.
18. Quilibet prædicantis officium de mandato accipit, qui ad sacerdotium accedit: & illud mandatum debet exequi, prætensa excommunicatione non obstante.
19. Per censuras Ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis & interdicti, ad sui exaltationem Clerus populum laicalem sibi suppeditat, auaritiâ multiplicat, malitiam protegit, & viam præparat Antichristo. Signum autem euidens est, quod ab Antichristo tales procedunt censuræ, quas vocant in suis processibus fulminationes, quibus Clerus principalissimè procedit contra illos, qui denudant nequitiam Antichristi, qui Clerum pro se maximè vsurpabit.
20. Si Papa est malus, & præsertim præscitus, tunc ut Iudas Apostolus est diabolus, fur, & filius perditionis, & non est caput sanctæ militantis Ecclesie, cum nec sit membrum ejus.
21. Gratia prædestinationis est vinculum, quo corpus Ecclesie, & quodlibet ejus membrum iungitur Christo capiti insolubiliter.
22. Papa vel Prælatus malus & præscitus, est æquiuocè pastor, & verè fur, & latro.
23. Papa non debet dici sanctissimus, etiam secundum officium, quia alias Rex deberet etiam dici sanctissimus secundum officium, & tortores, & præcones dicerentur sancti, imo etiam diabolus deberet dici sanctus, cum sit officarius Dei.
24. Si Papa viuat Christo contrariè, etiam si ascenderet per ricam & legitimam electionem secundum constitutionem humanam vulgatam, tamen aliunde ascenderet, quàm per Christum, dato etiam quod intraret per electionem à Deo principaliter factam. Nam Iudas Scarioth, ritè & legitime est electus à Deo CHRISTO IESU ad Episcopatum, & tamen ascendit aliunde in ouile orium.
25. Condemnatio quadraginta quinque articulorum Ioannis Vvicleff per Doctores facta, est irrationabilis & iniqua & male facta, & ficta est causa per eos allegata, videlicet ex eo, quod nullus eorum sit Catholicus, sed quilibet eorum aut est hæreticus, aut erroneus, aut scandalosus.

16. *Nemo ipso quod electores, vel major pars eorum consensit viua voce secundum ritum hominum in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitime electa, vel eo ipso est verus & manifestus successor, vel vicarius Petri Apostoli, vel alterius Apostoli in officio Ecclesiastico: unde siue electores bene, siue male elegerint, operibus electi debemus credere. Nam eo ipso quod quis copiosius operatur meritorie ad profectum Ecclesie, habet à Deo ad hoc copiosius potestatem.*
17. *Non est scintilla apparentie, quod oporteat esse vnum caput in spiritualibus regens Ecclesiam, quod semper cum ipsa Ecclesia militante conuersetur, & conseruetur.*
18. *Christus sine talibus monstruosis capitibus per suos veraces Discipulos, sparsos per orbem terrarum, melius suam Ecclesiam regularet.*
19. *Apostoli & fideles sacerdotes strenue Domini in necessariis ad salutem regularunt Ecclesiam, antequam Papæ officium foret introductum, & sic facerent, deficientes per summè possibilem Papam, usque ad finem iudicii.*
20. *Nullus est Dominus ciuiliis, nullus est Prælati, nullus est Episcopus si est in peccato mortali.*

Tenor interrogatoriorum iuxta qua Hæretici, aut de hæresi suspecti Interrogari debent.

1. *Super præmissis autem articulis, quilibet de eis suspectus, seu in eorum assertionem deprehensus, iuxta modum interrogetur infra scriptum. In primis, vtrum cognouerit Joannem Vvicleff de Anglia, Joannem Hufz de Bohemia, Hieronymum de Praga, seu aliquem eorum, & vnde habuerit eorum notitiam, & vtrum cum eis vel eorum aliquo, dum viuerent, conuersationem vel amicitiam habuerit.*
2. *Item, vtrum sciens ipsos seu aliquem ipsorum excommunicatos, scienter participauerit cum illis reputans & dicens talem participationem non esse peccatum.*
3. *Item, vtrum post mortem eorum, pro eisdem seu aliquo eorum orauerit, & publice vel occulte opera pietatis exercuerit, asserens eos fore beatos, & saluos.*
4. *Item, vtrum eos vel aliquem eorum sanctos reputauerit, & dixerit, & eis venerationes vel sanctis exhibuerit.*
5. *Item, vtrum credat, teneat & asserat, quod quodlibet Consilium generale & etiam Constantiense, vniuersalem Ecclesiam repræsentet.*
6. *Item, vtrum credat, quod illud quod sacrum Concilium Constantiense, vniuersalem Ecclesiam repræsentans, approbavit, & approbat in fauorem fidei & ad salutem animarum, quod hoc est ab vniuersis Christi fidelibus approbandum & tenendum, aut pro condemnato credendum & asserendum.*
7. *Item, vtrum credat quod condemnationes Joannis Vvicleff, Joannis Hufz, & Hieronymi de Praga, factæ de personis eorum, libris, & documentis per sacrum generale Constantiense Concilium, fuerint ritè & iuste factæ, & à quolibet Catholico pro talibus tenendæ, & firmiter asserendæ.*
8. *Item, vtrum credat, teneat, asserat Joannem Vvicleff de Anglia, Joannem Hufz de Bohemia, & Hieronymum de Praga, fuisse hæreticos & pro hæreticis nominandos ac reputandos, & libros & doctrinas eorum fuisse & esse peruersos, propter quos & quas, & per eorum pertinacias, per sacrum Concilium Constantiense pro hæreticis sunt condemnati.*
9. *Item, vtrum habeat in sua potestate aliquos tractatus, opuscula, epistolas, vel quæcumque alia scripta in quocumque idiomate per Joannem Vvicleff, Joannem Hufz, & Hieronymum hæreticos, seu eorum pseudodiscipulos, & sequaces, editos, vel translatos, edita vel translata, quod illos vel illa Ordinario loci, vel ejus Commissario seu Inquisitori sub juramento præsentet. Quod si apud se scripta huiusmodi se habere non cognouerit, sed alibi, quod iuret illa circa suum Ordinatum, vel alios supra dictos, infra certum*

Bullar. Mag. Tom. 1.

10. *Item, vtrum sciat, aliquem vel aliquos habentes præfatorum tractatus, opuscula, epistolas, vel quæcumque alia scripta in quocumque idiomate composita siue translata, quod illum vel illos detegat, vel manifestet, pro purificatione fidei siue executione iustitiæ.*
11. *Item specialiter literatus interrogetur, vtrum credat sententiam sacri Constantiensis Concilii super quadraginta quinque Joannis Vvicleff, & Joannis Hufz triginta articulis superius descriptis, latam, fore veram, & Catholicam, scilicet, quod supra dicti quadraginta quinque articuli Joannis Vvicleff, & Joannis Hufz triginta, non sunt Catholici, sed quidam ex eis sunt notorie hæretici, quidam erronei, alii temerarii, & seditiosi, alii piarum aurium offensiu.*
12. *Item, vtrum credat & asserat, quod in nullo casu sit licitum jurare.*
13. *Item, vtrum credat, quod ad mandatum iudicis iuramentum de veritate dicenda, vel quodlibet aliud ad causam opportunum, etiam pro purificatione infamie faciendum, sit licitum.*
14. *Item, vtrum credat, quod perjurium scienter commissum, ex quacumque causa vel occasione, pro conseruatione vitæ corporalis propriæ vel alterius, etiam in fauorem fidei, sit peccatum mortale.*
15. *Item, vtrum credat, quod deliberato animo contemnens ritum Ecclesie, caeremonias Exorcismi, & Catechismi, Aquæ baptismatis consecratæ, peccet mortaliter.*
16. *Item, vtrum credat, quod post consecrationem sacerdotis in sacramento Altaris sub velamento panis, & vini non sit panis materialis, & vinum materiale, sed idem per omnia CHRISVS, qui fuit in cruce passus, & sedet ad dexteram Patris.*
17. *Item, vtrum credat & asserat, quod facta consecratione per sacerdotem, sub sola specie panis tantum, & præter speciem vini, sit vera caro CHRISTI, & sanguis, & anima, & deitas, & totus CHRISVS, ac idem corpus absolutè, & sub vna qualibet illarum specierum singulariter.*
18. *Item, vtrum credat, quod consuetudo communicandi personas laicales sub specie panis tantum, ab Ecclesia vniuersali obseruata, & per sacrum Concilium Constantiense approbata, sit seruanda, sic quod non liceat eam reprobare, aut sine Ecclesie auctoritate pro libito immutare. Et quod dicentes pertinaciter oppositum præmissorum, tanquam hæretici, vel sapientes hæresim, sint arcendi, & puniendi.*
19. *Item, vtrum credat, quod Christianus contemnens susceptionem sacramentorum Confirmationis vel extreme Unctionis, aut solemnizationis Matrimonii, peccet mortaliter.*
20. *Item, vtrum credat, quod Christianus ultra contritionem cordis, habita copia sacerdotis idonei, soli sacerdoti de necessitate salutis confiteri teneatur, & non laico seu laicis, quantumcumque bonis, & devotis.*
21. *Item, vtrum credat, quod sacerdos in casibus sibi præmissis, possit peccatorem confessum, & contritum à peccatis absoluere, & sibi penitentiam iniungere.*
22. *Item, vtrum credat, quod malus sacerdos cum debita materia, & forma, & cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, vere conficiat, vere absoluat, vere baptizet, & vere conferat alia sacramenta.*
23. *Item, vtrum credat, quod B. Petrus fuerit Vicarius Christi, habens potestatem ligandi, & soluendi super terram.*
24. *Item, vtrum credat, quod Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expresso, sit successor B. Petri habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei.*
25. *Item, vtrum credat auctoritatem jurisdictionis Papæ, Archiepiscopi & Episcopi in soluendo, & ligando, esse majorem auctoritate simplicis sacerdotis, etiam si curam animarum habeat.*
26. *Item, vtrum credat, quod Papa omnibus Christianis verè contritis, & confessis, ex causa pia, & iusta possit*

D d possit

- possit concedere indulgentiam in remissionem peccatorum, maxime pia loca visitantibus, & ipsis manibus suas potigentibus adiutrices. Et vtrum credat, quod ex tali concessione visitantes Ecclesias ipsas, & manus adiutrices eis potigentes, huiusmodi indulgentias consequi possint.
- 27 Item, vtrum credat, quod singuli Episcopi suis subditis secundum imitationem sacrorum Canonum huiusmodi indulgentias concedere possint.
- 28 Item, vtrum credat, & asserat, licitum esse Sanctorum reliquias & imagines à Christi fidelibus venerari.
- 29 Item vtrum credat, quod Papa vel alius Prælati propriis nominibus Papæ pro tempore expressis, vel ipsorum Vicarii, possint suum subditum Ecclesiasticum siue sæcularem, propter inobedientiam siue contumaciam excommunicari, ita quod talis pro excommunicato sit habendus.
- 30 Item vtrum credat, quod inobedientia siue contumacia excommunicatorum crescente, Prælati vel eorum Vicarii in spiritualibus, habeant potestatem aggravandi, & reagravandi, interdictum ponendi, & brachium sæculare inuocandi, & quod illis censuris per inferiores sit obediendum.
- 31 Item, vtrum credat, quod Papa vel alii Prælati & eorum Vicarii in spiritualibus habeant potestatem sacerdotum, & laicos inobedientes, & contumaces excommunicandi, ab officio, beneficio, ingressu Ecclesiarum, & administratione Ecclesiasticorum sacramentorum suspendendi.
- 32 Item, vtrum credat, quod liceat personis Ecclesiasticis absque peccato, huius mundi habere possessiones, & bona temporalia.
- 33 Item, vtrum credat, quod laicis ipsa ab eis auferre potestate propria non liceat. imò quod sic auferentes, tollentes & iniuadentes bona ipsa Ecclesiastica, sint tanquam sacrilegi puniendi, etiam si male viuerent personæ Ecclesiasticæ bona huiusmodi possidentes.
- 34 Item, vtrum credat, quod huiusmodi ablatio, & iniuasio cuiuscumque sacerdoti, etiam male viventi, temere vel violenter facta, vel illata, inducant sacrilegium.
- 35 Item, vtrum credat, quod liceat laicis vtriusque sexus, viris scilicet & mulieribus, libere prædicare verbum Dei.
- 36 Item, vtrum credat, quod singulis sacerdotibus libere liceat prædicare verbum Dei, vbicumque & quandocumque placuerit, etiam si non sint missi.
- 37 Item, vtrum credat, quod omnia peccata mortaliter, & specialiter manifesta, sint publice corrigenda, & extirpanda.

Suspecti de hæresi c. tenentur personaliter respondere in prædictis articulis.

§. 12. Volumus insuper ac statuimus & decernimus, quod si quis per secretam informationem per vos recipiam, vel alias repertus fuerit infamatus, seu suspectus de quacumque specie hæresis, pestiferæ sectæ, vel doctri- næ pestilentium Ioannis Vvickiff, Ioannis Husz, & Hieronymi de Praga, hæresiarum prædictorum, aut de fouendo, receptando, defendendo præfatos damnatos homines, dum viuerent in humanis, vel ipsorum perditos sequaces & pseudodiscipulos, aut ipsorum erroribus credendo, pro ipsi defuncti siue aliquo ipsorum post obitum orando, vel inter Catholicos nominando & defendendo, vel ipsos ut sanctos colendo, prædicando, vel adorando, vel alias circa eos suspectè agendo, citetur per vos seu alterum vestrum, personaliter coram vobis seu altero vestrum compariturus, semotis procuratore, & aduocato, responsurus medio iuramento per ipsum sic ut prædictum est corporaliter præfatis de plena & mera veritate dicenda super prædictis articulis, seu eorum singulis, vel aliis oppositis, secundum exigentiam casus & occurrentium circumstantiarum ad arbitrium vestrum, & prout vobis, seu alteri vestrum videbitur expedire, vel alias contra eosdem ipsorum singulos, prout præfatis exprimitur, vel alias canonicè procedatis.

Interrogatoris superius positus, atque omittis, in ciuitatibus, diocesis, terris & locis aliis, ubi tunc fieri poterit, auctoritate nostra solemniter publicis & publicari faciat, & singulis hæreticis huiusmodi, necnon

sectatores ipsorum hæresis & errorum vtriusque sexus tenentes, & etiam defendentes eosdem, aut hæreticis ipsis quomodolibet publice, vel occulte in diuinis vel alias participantes, etiam si Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, regali, reginali, ducali, aut alia quavis Ecclesiastica, vel mundana præfulgeant dignitate; necnò aduocatos & procuratores quoslibet, qui hæreticos huiusmodi, aut eorum credentes, sequaces, fautores, defensores, & receptatores super crimine hæresis aut credulitatis, sequelæ, fautoris, defensionis & receptionis huiusmodi defecerint, excommunicatos singulis diebus Dominicis & festiuis in præsentia populi nuntietis, & per alios nuntiarum faciatis.

§. 14. Et nihilominus contra eosdem omnes, & singulos vtriusque sexus, huiusmodi errores tenentes, approbantes, defendentes, dogmatizantes, ac fautores, & receptatores, & defensores eorum exemptos, & non exemptos, & quemlibet ipsorum, cuiuscumque dignitatis, status, præminentie, gradus, ordinis vel conditionis (ut præfertur) existant, auctoritate nostra diligenter inquirere studeatis, & eos quos per inquisitionem huiusmodi diffamatos, vel per confessionem eorum, seu per facti euentiam, vel alias huiusmodi hæresis & erroris labe resperos reperietis, auctoritate prædicta etiam per excommunicationis, suspensionis & interdicti, necnò privationis dignitatum, personatum & officiorum, aliorumque beneficiorum Ecclesiasticorum, ac feudorum, quæ à quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, ac aliis locis Ecclesiasticis obtinent, ac etiã bonorum & dignitatum secularium, ac graduum scientiarum quarumcumque facultatum, & per alias pœnas, sententias, & censuras Ecclesiasticas, ac vias & modos, quos ad hoc expedire, seu opportunos esse videritis, etiam per captiones, & incarcerationes personarum, & alias pœnas corporales, quibus hæretici puniuntur seu puniri iubentur, aut solent iuxta canonicas sanctiones. Similiter & clericos ipsos & Ecclesiasticas personas, vsque ad degradationem inclusiue, si eorum culpa ac pertinacia vel rebellio id exigat aut requirat, corrigatis, & puniatis, ac diligenter corrigi, & puniri faciatis. Necnon contra eosdem ipsorum, laicorumque bona secundum canonicas sanctiones, & legales, contra hæreticos, & eorum sequaces editas, quibus eosdem sectatores, siue sequaces subiacere decernimus, animose confurgatis iuxta modum & formam supradictos. Et qui de præmissis hæresibus vel articulis, vel aliquo præmissorum infamati fuerint, ad arbitrium vestrum se purgare teneantur. Alii vero qui per testes seu propriam confessionem vel alias legitimas probationes conuicti fuerint de præmissis hæresibus vel articulis vel aliquo præmissorum, eosdem articulos, & errores solemniter, & publice reuocare, abjurare, pœnitentiam condignam, etiam ad immutationem (si delictum exegerit) subire cogantur. Necnon quod errores, & hæreses huiusmodi, cuiuscumque generis vel speciei censeantur, de cætero verbo, nutu vel facto non fouebunt, seu alios ad credendum illis verbo vel facto, publice vel occultè, directe, vel indirecte, aut alio quouis modo inducent, sufficientem & idoneam cautionem præstare teneantur. Quod si forsan eosdem articulos solemniter & publice reuocare & abjurare, & pœnitentiam condignam, etiam ad immutationem perpetuam vel temporalem iuxta vestræ discretionis arbitrium sine dilatione subire, ac sufficientem cautionem quod errores, & hæreses ipsas de cætero non tenebunt, nec fouebunt, nec alios ad credendum verbo, vel facto, publicè, vel occultè, directe, vel indirecte, vel quouis quouis colore inducent, præstare, seu aliquod præmissorum facere noluerint, ex tunc contra ipsos iuxta qualitatem errorum ad delictorum suorum, etiam (si expedit) tanquam contra hæreticos, aut hæretica labe resperos, auctoritate nostra iuxta Canonicas, & legales sanctiones summarie, & simpliciter ac de plano, sine strepitu, & figura iudicii, & etiam ex officio, appellatione, seu appellationibus quibuscumque cessantibus, procedatis, ac ipsos iuxta easdem Canonicas traditiones puniatis, etiã si opus fuerit, curiæ seculari relinquendo: Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio iudicis secularis.

§. 15. Non obstantibus tam felic. record. Bonifacii Papæ Octavi prædecessoris nostri, qua cavetur, ne quis extra civitatem, diocesim suam, nisi in certis exceptis casibus, & in illis ultra unam diem, à fine suæ diocesis ad iudicium evocetur, seu ne iudices à Sede Apostolica deputati, extra civitatem, & diocesim in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, sive alii, vel aliis vires suas committere, aut aliquos ultra unam diem à fine diocesim eorundem trahere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali, quam aliis quibuscumque constitutionibus Romanorum Pontificum, tam à iudicibus delegatis, quam personis ultra certum numerum ad iudicium non vocandis, aut aliis editis, quæ possint in hac parte vestræ jurisdictioni aut potestati, ejusque libero exercitio quomodolibet obviare, seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, seu ultra, vel extra loca ad iudicium vocari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi & eorum personis, locis, & ordinibus, & nominibus propriis mentionem, & qualibet alia dictæ Sedis indulgentia generali, vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam præsentibus non expressam, vel totaliter non insertam, vestræ jurisdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua, cujusque toto tenore de verbo ad verbum in nostris literis habenda sit mentio specialis.

Dat. Constantiæ, 8. kal. Martii, Pont. nostri Anno 1.

Contra impediens executi nem literarum Apostolicarum, prætextu concessionis, vel indulti Urbani VI.

Hanc sanctionem approbavit Clem. VII. & ejus successores, ut in ejus const. 39. Romanus, ubi alia de materia indicabo. Et quotannis Rom. Pontifices similem prohibitionem enunciant in bulla nuncupata Cæna Domini, ut in const. 63. Pauli V. Pastoral.

Novissime autem vide Sanctiss. D.N. Urb. VIII. const. 72. Pastoralis, inf. tom. 4. §. 13.

MARTINVS EPISCOPVS, Servus Servorum Dei, Ad futuram rei memoriam.

Quod antidota morbis, hoc præstare solent statuta negotiis; sed plerumque contingit, ut quod profuturum putabatur iudicio, noxium inveniatur experimento.

§. 1. Sanè, cum dudum in exordiis pestiferi, & antiquati schismatis, jam per Dei gratiam extincti, ad tollendum scandala, quæ propter executionem diversarum literarum, quæ ab iis, qui pro Romanis Pontificibus in diversis obedientiis se gerebant, in nonnullis partibus oriebantur, Urbanus Sextus in sua obedientia nuncupatis concesserit quibusdam Prælati, quod in eorum civitatibus, & diocesibus non posset fieri executio aliquarum literarum Apostolicarum, nisi prius hujusmodi literarum Prælati ipsis, vel eorum officialibus ad hoc deputatis exhiberentur, & per ipsos approbata forent.

§. 2. Verùm quia etiam deinde, ipsi Prælati, seu officiales in consuetudinem traxerunt, & aliqui prætextu statutorum Provincialium, seu Synodaliū similiter servant, & servari faciunt, quod literas Apostolicas nullus exequi audeat, nisi postquam Prælati, seu officiales ipsi per suas literas, quas, Vidimus; seu Placet, nuncupant, mandant, & concedunt, quod possint exequi per iudices in eis deputatos, propter quod executio literarum Apostolicarum plus debito plerumque retardata fuit, & sæpe ipsæ literæ Apostolicæ executione caruerunt totaliter, in gravem injuriam Sedis Apostolicæ, & enorme impetantium præjudicium & gravamen.

§. 3. Nos igitur censentes rationi consonum, ut quod hujusmodi schismatis calamitas introduxit, pacis tempore auferatur, concessionem prædictam & quæcumque statuta, circa præmissa quomodolibet facta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium hoc sacro Constantiensis approbante Concilio, revocamus, cassamus, & etiam

Bullar. Magn. Tom. 1.

annullamus. Ac volumus, & decernimus, quod iudices, & executores quicumque in literis Apostolicis deputati, & deputandi, & alii quicumque ad quos spectabit, necnon notarii, & tabelliones super iis requisiti, vel requirendi, absque hujusmodi litera, Vidimus, seu Placet, nuncupata, ac etiam licentia, vel assensu quorumcumque Prælatorum, Patriarchali, aut alia quavis dignitate insignitorum, & locorum ordinariorum, aut officialium eorundem, liberè hujusmodi literas Apostolicas exequi debeant, atque possint.

§. 4. Nos enim eadem auctoritate decernimus omnes, & singulas sententias, quas prædicti Prælati, & scriptores, aut eorum officiales contra hujusmodi iudices, vel executores, seu impetrantes propter excommunicationes hujusmodi per eos faciendas forsitan inflixerint, & promulgaverint, irritas, & inanes, ac nullius existere roboris, vel momenti.

§. 5. Necnon quemcumque qui contra præmissa aliquid attentare præsumpserit, ab exercitio jurisdictionis Ecclesiasticæ per tres menses, ipso facto suspensum. Nulli ergo, &c. Si qui autem, &c.

Dat. Constantiæ, 2. kal. Maii, Pont. nostri Anno 1.

De officio, & qualitatibus Scriptorum, & Abbreviatorum literarum Apostolicarum, Custodisque Cancellariæ, ac Examinatorum, Bullatorum, & Registrarum; Auditorumque, Procuratorum, & Notariorum Rotæ, & Advocatorum Consistorialium.

Quoad istos omnes longum esset hic ponere concordantias, vide itaque bullas hic in apostollis indicatas, & inf. aliam const. 5. Romani, ac etiam Paul. III. const. 12. Romani, const. 84. Pij V. in earum, ac Sixti V. const. 64. Sacri, necnon Pauli V. const. 71. Universi.

MARTINVS EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

In Apostolicæ dignitatis specula super gregem Dominicum licet immeriti constituti, injunctum nobis desuper Apostolatus officium debite, ut tenemur, exequi coadjuvante Domino cupientes, ad ea libenter nostræ dirigitur considerationis intuitum, ut diligenter conspiciamus, quæ reipublicæ utilitatem respiciunt, & commo- dum, ut per nostræ provisionis auxilium evellantur vitia, plantentur virtutes, destruantur iniqua, & reedificentur honesta, ac prava transeant in directa, & sublati deformibus, reluceat debite reformationis decor, & pulchritudo, ac totius æquitatis, & justitiæ exinde proveniant incrementa.

§. 1. Sane licet fel. rec. Ioan. XXII. Bened. XII. & Greg. XI. Romani Pontifices prædecessores nostri, necnon de mandato Apostolico nonnulli Auditores audientie contradicatarum literarum Apostolicarum, & demum bonæ memoriæ Gaufridus Episcopus Cabillonensis, & Petrus tunc electus Vivariensis dicte audientie Auditores nonnullas constitutiones, & ordinationes regimen, & gubernationem officialium, ac officiorum Cancellariæ, & Pœnitentiariæ Apostolicarum, necnon prædictarum contradicatarum, & causarum Palatii Apostolici audientiarum, & aliorum in Romana Curia iudicum, seu Consistoriorum, eorumque Notariorum, necnon Advocatorum Consistorialium, & Procuratorum in audientia prædictis, concernentes laudabiliter ediderint. Quia tamen hujusmodi crescente malitia postmodum aut debite non observata, aut additionibus utilibus indigere noscuntur. Nos igitur super hoc intendentes, prout ex debito pastoralis officii nobis injuncti licet immeritis obligamur, salubriter, & utiliter providere, tenore præsentium præfatas constitutiones, & ordinationes (quas hic haberi volumus pro expressis) auctoritate Apostolica tenore præsentium innovantes, ac eas cum additionibus infrascriptis præcipientes firmiter observari, eadem auctoritate statuimus, & etiam ordinamus.

D d 2 §. 2.

servari Apof. ad iudices & executores in eis deputatos libere permissis, sacro approbante Concil. Constantiensi.

In contrariis attentata revocatur.

Attentatores videntur.

D. P. A. i. d. c. 30. April.

III.

edita A. D. 1418.

Exordium.

Causa huius const.

Abbreviatores & alij nec recipiant nec petant aliquid ultra taxam, &c. De Abbreviatoribus v. de inf. Sixt. IV. const. 17. Diuina, & L. on. X. com. tit. 14. Summi.

§. 2. Quod si Notarii Apostolici, ac eorum Abbreviatores, & alij in iustitia, & etiam gratia literarum Apostolicarum Abbreviatores taxam nimiam pro minutis suis petierint, ac etiam si literæ Apostolicæ excessiue taxatæ fuerint, super excessibus huiusmodi per partes ad Vicecancellarium, aut de mandato suo, vel ipso absente ad ejus Locumtenentem, seu Præsidem in Cancellaria prædicta habeatur recursus, qui deliberatione habita cum Abbreviatoribus assistentibus eidem Vicecancellario in expeditione literarum Apostolicarum in Cancellaria, & alijs de quibus sibi videbitur in hoc peritis, excessus prædictos ad debitam reducant moderationem, ac medietatem huius quod excessiue petierint, & Scriptoribus, vel Abbreviatoribus qui illud petierint, necnon Taxatoribus literarum earum, qui illas sic excessiue taxauerint, exigant, in vsus Capellæ Scriptorum prædictorum, aut alia pia opera conuertendum. Quodque Notarii prædicti pro minutis literarum provisionum Patriarchalium, Metropolitanarum, ac aliarum Cathedralium Ecclesiarum, & Monasteriorum quorumcumque Consistorialiter factarum, cum aliæ non pertineant ad ipsos, recipere valeant, sicut plus, vel minus pro communi seruitio soluitur ab eisdem, videlicet pro primo centenariio florenorum communis seruitii ultra quinque, & pro quolibet alio similium florenorum centenariio, si plura sint ultra vnum, & si seruitium huiusmodi ad centum florenos non ascenderit, pro quolibet decennariio numero florenorum huiusmodi, ultra medium florenum nullatenus recipiant, vel exigant quocumque quæsito colore, alioquin eorum quemlibet pœnas in dictarum literarum Abbreviatores plus debito à minutis quas faciunt exigentes latas, inferius declaratas incurrere volumus ipso facto. Quod si eorum, & cuiuscumque alterius Abbreviatoris culpa literæ, quarum fecerint minutas, & pro quibus salaria seu emolumenta recipiunt, fuerint rescribendæ, eorum, siue illius expensis rescribantur, qui fuerint vel fuerit in culpa, sub pœnis infra dictis. Et insuper cum præfati Notarii expertos, & sufficientes habere debeant Abbreviatores, quandoque recipiunt in arte Abbreviatoria minus expertos, ex quibus secuta sunt quandoque detrimenta atque damna, statuimus, quod nullus dictorum Notariorum aliquem in suum Abbreviatorem recipere valeat neque possit, nisi primitus ad id per assistentes Vicecancellario in expeditione literarum Apostolicarum, & alios de quibus sibi videbitur, Abbreviatores in minutis super ipsis de iustitia formandis experti & sufficientes reperti fuerint, & etiam approbati.

Litera quæ in Cancellaria fuerit rescribenda, rescribatur ab eo qui culpam commisit, si non sit expressus.

§. 3. Statuimus, & etiam ordinamus, quod si litera fuerit in Cancellaria rescribenda iudicata, quod infra tres dies naturales, à die requisitionis partis prosequentis, aut sollicitatoris expeditionis eiusdem, ille cuius culpa iudicata fuerit rescribenda, expensis suis proprijs sine quocumque alio salario quantumcumque modico, etiam gratis oblatum, teneatur rescribere, aut rescribi facere, sub pœna suspensionis ab officio Scriptorum literarum prædictarum, & ingressu Cancellariæ, si Scriptor fuerit literarum prædictarum, quadraginta dierum continuorum tempore, nec interim literam alicujus taxæ sibi distribuatur Distributor, siue Referendarius literarum earundem sub excommunicationis pœna, quam si contrarium faciat scienter, incurrat ipso facto, à qua absolui non possit nisi à Romano Pontifice, prius satisfacto realiter, & cum effectu parti læsæ de damnis & interesse, & tres ducatos soluat applicandos eidem Capellæ Scriptorum literarum prædictarum pro pœna. Si verò fuerit Abbreviator, similiter compellatur literam facere scribi infra prædictum terminum, sub pœna suspensionis ab ejus officio, & ejus ingressu Cancellariæ per tres menses, quo suspensionis tempore durante nihil sibi distribuatur Vicecancellarius. Quod si inaduertenter vel alias Vicecancellarius quicquam sibi distribuatur, & ipse recipiat huiusmodi suspensionis tempore durante, ipso facto sententiam excommunicationis incurrat, à qua nullo modo possit absolui nisi à Romano Pontifice, prius satisfacto parti læsæ de damnis, & interesse, & donec realiter soluerit tres ducatos conuertendos ut præfertur, & ad reiterationem delicti siue excessus locum habeat multiplicatio pœnæ.

§. 4. Et quod nulli ex Scriptoribus prædictis, qui per se ipsum ejus officium Scriptorum literarum prædictarum personaliter non exercet, aut non valet exercere, quicquam distribuatur, aut aliquod ex eodem officio percipiat emolumentum, nisi causa infirmitatis, aut alio legitimo extiterit impedimento detentus; quo casu cum possit per Vicecancellarium prædictum per literas eiusdem causam distributionis continentes prius in ipsa Cancellaria publicandas, ad tempus de quo sibi videbitur dispensari. Quodque de cætero nullus huiusmodi officium Scriptorum prædictarum cum officio pœnitentiariæ literarum valeat retinere, & si quis hoc attentare præsumperit, utroque privatus existat ipso facto.

§. 5. Illi quoque qui huiusmodi Abbreviatorum, vel Scriptorum Apostolicarum, cum officio Scriptorum Pœnitentiariæ literarum prædictarum insimul nunc obtinent, infra decimam diem proximè futuram huiusmodi officium Pœnitentiariæ, vel Scriptorum literarum dimittere teneantur. Alioquin si contrarium fecerint, pœnam incurrant proximè dictam.

§. 6. Sane cum deceat Abbreviatores literarum prædictarum assistentes Vicecancellario, aut Locumtenenti, seu Præsidenti prædictis in huiusmodi literarum in Cancellaria prædicta expeditione, Abbreviatorum literarum ipsarum officio fore sufficientes, & expertos, ac etiam circumspectos, prudentes, & probos: similiter statuimus, & ordinamus, quod nullus de cætero ad assistendum prædicto Vicecancellario, seu Locumtenenti, vel Præsidenti in literarum Apostolicarum expeditione, nisi per dictam maiorem partem Abbreviatorum, continuantium Cancellariam antedictam primitus examinatus fuerit, & ad id repperit sufficiens, & etiam approbatus, nullatenus admittatur.

§. 7. Et quod prædicti Assistentes hora super hoc per Vicecancellarium prædictum deputanda, singulis diebus, quibus ipsa Cancellaria tenebitur, ad eam venire, & in ipsa quovisque tenta fuerit residere debeant, nec interim ab ipsa recedere possint, cessante excusatione legitima, quam eidem Vicecancellario, aut Locumtenenti, seu Præsidenti, si præfentes fuerint, vel in eorum absentia prædictis assistentibus exprimere debeant, vel jurate se legitimum excusationem habere, nisi super hoc à Vicecancellario, vel Locumtenente licentiam habuerint specialem. Quodque singuli assistentium prædictorum, qui post tertiam partem horæ prædictæ venerint, sex, & similiter qui ante dictam Cancellariam finitam recesserint, sex alios, qui verò eadem die ad dictam Cancellariam non venerint, duodecim grossos Turonenses singulis diebus quibus hæc commiserint, Capellæ Scriptorum prædictorum pro pœna contemptus, statuti, & ordinationis nostræ huiusmodi, infra tres dies tunc immediate sequentes solvere sint adstricti, nec ob id appellantes, nisi prius satisfacto de principali, & expensis, si quæ inde factæ fuerint, ad huiusmodi appellationis prosecutionem quomodolibet admittantur. Similiter idem per alios Abbreviatores sufficientes ad continuandum eandem Cancellariam per Assistentes prædictos ex alijs Abbreviatoribus eligendos, necnon in officialibus dictæ Cancellariæ, sub similibus pœnis volumus observari.

§. 8. Statuimus insuper, & etiam ordinamus, quod Senescallus dictæ Cancellariæ, qui Custos nuncupatur, juramentum in manibus dicti Vicecancellarii in sua primaria receptione ad officium Senescalliæ Cancellariæ prædictæ, necnon singulis annis de huiusmodi officio fideliter exercendo, & alias juxta formam juramenti prædicti per nos noviter appositam, & in libro Cancellariæ infrascriptam præstare teneatur. Quodque ipse in quibuscumque literis de gratia, diem receptionis earundem, qua sibi in dicta Cancellaria presentabuntur, scribat, & pro scriptura huiusmodi nihil recipiat, etiam gratis oblatum, literasque prædictas secundum ordinem receptionis earundem sine fraude in expeditione presentet expediendas. Nec literas, rotulos, ac supplicationes in literarum expeditione traditas vel traditos, ante vel post nostrarum literarum expeditionem in dicta Cancellaria, celabit vel occultabit, aut malitiose retinebit, seu earundem literarum expeditionem differre aut retardabit.

abit per se, vel alium, seu alios, contra ordinem supra-
 scriptum. Quod si contrarium scierit fecerit, eo ipso
 sententiam excommunicationis incurrat, à qua absolvi
 non possit nisi à Romano Pontifice, præterquam in mor-
 tis articulo constitutus. Quodque si Senescallus prædi-
 ctus contra huiusmodi suum iuramentum fraudè vel do-
 lo aliqua fecisse reperitur, sit dicto officio eo ipso pri-
 vatus. Et quia de talibus & similibus delictis quæ secretè
 committuntur potest cum difficultate constare, si sex de
 Scriptoribus, vel Abbreviatoribus prædictis non suspen-
 di, ac bonæ famæ, & boni nominis ipsum Senescallum
 huiusmodi suum officium illegaliter exercuisse deponant,
 & de hoc etiam sit publicè diffamatus, dicto suo officio
 sit eo ipso privatus, & nisi de eo per dictum Cancellarium
 infra tres dies inde sequentes prouisum fuerit, ex
 tunc possit de sufficienti Abbreviatore literarum prædi-
 ctarum (qui iuramentum similiter præstare, & omnia
 eidem Senescallo incumbentia adimplere teneatur) pro-
 videri. Et insuper quod nullus alius quam Senescallus
 prædictus aliquam literam gratiam continentem expediat
 in loco expeditionis.

§. 9. Similiter statuimus, & etiam ordinamus, quod
 nulla constitutionum dictæ Cancellariæ cuiquam, ut de ea
 in iudicio vel alibi fidem faciat, tradatur nisi primitus per
 dictos assistentes fuerit iudicatum esse dandum, & postmo-
 dum per duos ex eis tunc præsentibus videatur, & signetur
 in dorso, ac per duos ex Abbreviatoribus in forma debita
 auscultetur cum libro prædicto, qui se subscribant in ead-
 em, & deinde per Vicecancellarium subscribi debeat, &
 suo signo more debito signari, & parti petenti dari, pro
 qua quidem constitutione ultra quatuor grossos Aue-
 nionenses, quorum sexdecim valent unum florenum auri
 de Camera, pro signo, sigillo, & scriptura, & alias per Se-
 cretarium, vel Cubicularium dicti Vicecancellarii, & Se-
 nescallum prædictum, vel alios quoscumque nullatenus
 recipiatur, vel etiam exigatur.

§. 10. Præterea ut literæ iustitiam concernentes ab-
 que partium dano, ac brevius expediantur, statuimus
 & ordinamus, quod in Cancellaria literarum iustitiæ, quæ
 si ad hoc literæ sufficiant, ter singulis septimanis provi-
 antiquitus teneri consueverat: Si verò ad id huiusmodi
 literæ non sufficiant, singulis septimanis saltem semel
 teneatur; ad quam Notarii, qui sex esse debent, eorum-
 que, & alii in formandis notis de iustitia, vel in iure suffi-
 cientes Abbreviatores, (quorum nomina sunt in matricula-
 ria Abbreviatorum dictarum literarum infra scripta) necnon
 Prælati, & alii Doctores famosi ac practici in dicta
 Curia præsentibus, & primitus per eosdem Prælatos, &
 Doctores solito practico iuramento, debeant conuocari,
 prout hætenus extitit laudabiliter obseruatum. Quod-
 que in eadem Cancellaria literæ executoriæ super sen-
 tentiis in Romana Curia latis, nisi stylus in causis in ea-
 dem seruari solitus, servatus fuerit per ordinem: prout in
 literis prædictis iuxta stylum Cancellariæ prædictæ narra-
 ri consuevit, aut in aliquibus expensæ factæ in causis ip-
 sis excessivè contra constitutiones super editas notoriè
 taxatæ fuerint, donec de partium, vel partis victricis con-
 sensu, vel alias iudice moderatæ fuerint, minimè possint,
 & debeant expediri.

§. 11. Et insuper statuimus, & ordinamus, quod Exa-
 minatores in gratia speciali antequam exercent huius-
 modi officium, de illo fideliter exercendo in manibus dic-
 ti Vicecancellarii præstent iuramentum, ipsique post-
 modum huiusmodi officium diligenter per se ipsos exer-
 ceant. Impetrantes, de literatura, scientia, & idoneitate,
 & illos beneficia curam animarum, aut iurisdictionem
 habentia petentes, rigidè examinent, ac de vita & moribus
 informationem recipiant diligentem, & prædictas suffi-
 cientiam, & idoneitatem in scriptis sub signeto suo refe-
 rant examinatores, pro qua quidem scriptura, signeto, sa-
 larioque, & labore eorum, ultra unum grossum Turo-
 nensem, & Clericus scripturam faciens prædictam, ultra
 similis grossi quartam partem, aliquid etiam gratis obla-
 tum, nullatenus recipere præsumant. Quod si Examinator
 vel Clericus in contrarium attentaverint, eo ipso excom-
 municationis sententiam incurrant, à qua non possint ab-
 solvi, donec fuerit satisfactio facta.

Bullar. Mag. Tom. I.

§. 12. Similiter statuimus, & ordinamus, quod Bul-
 latores dictarum literarum Apostolicarum pro ipsa lite-
 ris bullandis, siue gratiis, siue iustitiis contineant, ultra
 illud quod antiquitus, & ante vitimum schisma, videlicet
 tempore Gregorii Papæ XI. prædicti, pro similibus reci-
 piabant literis, nihil recipere præsumant, nec de litera du-
 plicata ultra quatuor, & de litera correctæ iterum bullan-
 da, necnon de litera super sumpto habito de registro, ultra
 octo, necnon de literis aliis bullatis, & iterum (non tamen
 propter defectum partium) bullandis, & in dicto registro
 corrigendis, ultra unum Turonensem grossum recipere,
 aut exigere præsumant.

§. 13. Et idem volumus per dictarum Registrato-
 res in prædictis omnibus obseruari. Quodque prædicti
 registratores literas registratas, causa aliquid exigendi, vel
 extorquendi à prosequentibus ipsas, plus debito differri
 non faciant registrari, vel eas de mala expeditione mali-
 tiöse redarguant, seu ad quæstum accusent, aut in salariis
 Clericorum in registro prædicto scribentium participent,
 quod si contrarium fecerint, ipso facto excommunicatio-
 nis sententiam incurrant, à qua (mortis casu excepto) per
 alium quam Romanum Pontificem nequeam absolutio-
 nis beneficium obtinere, & insuper suo officio huiusmo-
 di, si hoc per testes vel alias præsumptiue probari poterit,
 eo ipso sint privati, & perpetuo inhabiles ad quodcum-
 que officium exercendum in Romana Curia existant.
 Quodque Clerici in dicto registro scribentes, qui literas
 eis traditas infra tres dies ex tunc immediate sequentes
 (cessante impedimento legitimo) non registrarint, à
 dicto registro penitus amoti existant, nec ad ibi scriben-
 dum de cætero admittantur.

§. 14. Et nihilominus cum iustitiam in iudicio
 contradictorio pure debeat exerceri, statuimus, & etiam
 ordinamus, quod nullus deinceps causarum Palatii Apo-
 stolici in Auditorem recipiatur, nisi Doctor fuerit juris
 famosus, & post doctoratum ab eo receptum per trien-
 nium ad minus legerit in eodem, sitque commendatus de
 vita, ac morum honestate, aliisque virtutibus, ac ab omni
 munere sint mundæ manus ejus, & bonum habeat testi-
 monium, habeatque ad minus siue in bonis temporalibus,
 ducentos florenos auri de Camera annuatim in por-
 tatis, de quibus valeat in dicta Curia ipse sustentari.

§. 15. Quodque postquam fuerit concessum per
 Papam aliquem in Auditorem causarum dicti Palatii ad-
 mitti, antequam ulterius ad ipsius admissionem proceda-
 tur, Decanus Auditorum prædictorum de præmissis face-
 re teneatur inquisitionem diligentem, & quicquid per
 eam repererit, fideliter referat Vicecancellario prædicto,
 qui hoc similiter Papæ exponere teneatur, quod si aliquid
 de præmissis defuerit, ad ipsius admissionem in Audito-
 rem, ulterius minime procedatur, nisi aliud mandaret Pa-
 pa anedictus.

§. 16. Si verò per informationem huiusmodi, ip-
 sum constiterit famosum Doctorem, aliaque præmissa fore
 vera, idem Vicecancellarius, vocatis quatuor ex dictis
 Auditoribus, si Canonista, Decretalem; si verò Legista
 fuerit, Legem, quam infra unius mensis spatium à die sibi
 assignata computandum, in dicti Vicecancellarii, aut Lo-
 cumtenebris præsentia (& ad hoc vocatis omnibus dictæ
 Sedis Notariis, & prædictis Auditoribus, & Consistoriali-
 bus Aduocatis tunc in eadem Curia præsentibus, invitatis
 ad id etiam Prælatibus, & aliis famosis, & literatis viris, qui
 tunc in eadem Curia extiterint) repetere teneatur, singu-
 los qui arguere voluerint idem repetens audite teneatur,
 quodque quatuor vltimi ex Auditoribus, & quatuor vlti-
 mi ex Aduocatis prædictis tunc præsentibus arguere sint
 adstricti.

§. 17. Quod si idem repetens in huiusmodi repeti-
 tione taliter se habuerit, quod sit merito commendatus,
 dictus Vicecancellarius secundum relationem majoris
 partis Notariorum, & Auditorum, ac Aduocatorum præ-
 dictorum ad ejus admissionem in Auditorem ulterius
 procedat; si verò secundum relationem prædictam reper-
 tus fuerit diminutæ scientiæ, vel iudicii, relatione super
 hoc per dictum Vicecancellarium Papæ facta, ab huius-
 modi admissione repellatur.

§. 18. Et insuper quod prædicti Auditores, & eo-
 dum

*Illorum
quæ recipere
possunt pro
bullandis
literis.*

*Registrato-
rum officium.*

*Auditoris
Nota eligendi
qualitate.*

*Inquisitione
forma de eo
facienda.
Ad hoc: vide
etiam infr.
Sicut: IX.
const. i. Ro-
mani.*

*Dispositio-
n que ab eo
sustinenda.*

*Admissio ip-
sius Audi-
toris ad offi-
cium.*

*Notarius apud
dam in curia
oio d. O. G. G.
De Mater. a
R. v. a. p. l. m.
notario inf. in
Pij. 17. cons.
44. in throno.*

rum loca exercentes, libros juris ordinarios ad minus, continuo secum habere teneantur, processusque causarum agitatarum coram eis personaliter videant, & visitent, ac testes in causis huiusmodi si ponderis fuerint (maxime si pars aliqua hoc requisierit) examinent, in aliis vero per duos Notarios faciant examinari diligenter, nec cuiuscumque Notarii vel alterius relationi credant, nec ad sententiarum prolationem in causis huiusmodi procedant registris predictis per eos, ut premititur, non visis, & diligenter examinatis. Hoc etiam volumus per quoscumque iudices, & Commissarios in dicta Curia presentes similiter perpetuo observari. Et nihilominus, quod si quis ex Auditoribus fuerit notatus de precipitatione iustitie, negligentia, seu non promptitudine iurium, propter non continuationem librorum, aut alias, & specialiter de corruptione, & acceptione munerum, seu vagus fuerit, seu alias male versetur in dicta Curia, per prafatum Vicecancellarium, vel ejus Vicegerentem charitativae reddatur attentus, ut ab iis absteat & se emendet, bonamque famam acquirat, & in ea perseueret, quod si se emendare neglexerit, & per tres menses continuos post auifationem huiusmodi, eadem nota vel infamia resperfus fuerit, per dictum Vicecancellarium, aut ejus Vicegerentem commiffiones sibi nullatenus committantur. Et si per alios tres menses simili nota vel infamia notatus fuerit, & notorie, seque non emendaverit, tunc predictus Vicecancellarius aut Vicegerens cum duobus Auditoribus, premissa Papae referre teneatur, qui provideat provt salubriter fuerit providendum.

*Preventio
rendenda in
ter Auditores
si plures ex
sunt commif-
siones causa-
rum eis di-
videnda.*

§. 19. Verum si contingat inter easdem personas, & super eadem re diversis Auditoribus aliquam causam committi, is cui primo fuerit presentata commissio super causa huiusmodi remaneat eiusdem causae Iudex: quod si de iurisdictione alterius extiterit pro parte adversa data exceptio, tunc cuius fuerit iurisdictione primus cognoscatur, & si ulterius procedatur ante cognitionem huiusmodi non valeat processus, & Iudex teneatur parti ad restitutionem expensarum inde factarum, suumque interesse. Notarius vero qui ausus est talem contentione appetere propter lucrum, scripturam, ac totius causae commodum perdat, teneaturque suis expensis parti dare quod expendit in causa huiusmodi. Quod si idem Auditor, & Notarius contrarium fecerint, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant, a qua non possint absolvi donec super iis satisfecerint ut praefertur. Et hoc etiam ad quoscumque Iudices, ac Commissarios, ac eorum Notarios in dicta Curia presentes pro tempore, duximus extendendum.

*Notarii Ro-
mae habitus
cum Auditoribus,
et c.*

§. 20. Praeterea statuimus, & etiam ordinamus, quod nullus ex Notariis cuiusvis ex Auditoribus predictis, cum eo moram trahat, quod si forsitan aliquis ex ipsis cum eo morari voluerit, pro habitatione domus, & expensis, ultra quod iustum & debitum fuerit, & rationabile salarium non solvat; & si quacumque causa vera vel simulata, respectu officii, aliquid Auditori dederit vel soluerit, Notarius dando, & Auditori recipiendo, eo ipso excommunicationis sententiam incurrant, a qua nequeant nisi per Papam absolvi, ac duplo quod Notarius ultra debitum soluerit, & Auditori receperit, per eorum quemlibet in usus pauperum de mandato dicti Vicecancellarii distributo.

*Etiam & alia
ordinem
Notarium
qualitatem.*

§. 21. Et quod nullus in Notarium cuiuslibet Auditorum predictorum, nisi vigesimum quintum suae aetatis annum attigerit, & alias Notariatus officium exercuerit, sitque boni nominis, & bonae famae, ac sufficiens & idoneus ad dictum Notariatus officium causarum dicti Palatii exercendum, & post diligentem informationem super iis habitam, ac ipsius examinationem, & de premissis constiterit, admittatur.

*Officium per
substitutum
no. ex. v. d. s.
ab. d. d. n.
na. Vicecan-
cellary.*

§. 22. Et quod Notarii dictorum Auditorum sua Notariatus officia personaliter exercent, & si quis (cesante causa necessaria) a sui Notariatus officii exercitio per mensem continuu se absentaverit, sit dicto officio eo ipso priuatus, & de causa necessaria propter quam ipsum oporteat dictum officium per substitutum exercere, & de illo per substitutum exercendo a dicto Vicecancellario petat licentiam, quam idem Vicecancellarius, postquam

de causa huiusmodi sibi constiterit, per suas literas causam ipsam continentes, concedere poterit id tempus, de quo sibi videbitur faciendum.

§. 23. Et insuper quod Notarii predicti in habitu decenti incedant, ac honesto, & convenienti Clerico seculari. Tabernas non frequentent, nec Concubinarij existant, cum ex hoc suum vilescat officium, & malam famam acquirant, & si contrarium fecerint, suis priuentur officiis.

§. 24. Quodque quilibet ipsorum quamprimum Presbyter factus, seu dignitatem vel personatum in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia, aut Parochialem Ecclesiam pacifice assecutus fuerit, huiusmodi Notariatus officium omnino dimittat, & ad huiusmodi officii exercitium in dicta audientia amplius non admittatur.

§. 25. Et insuper, quod Notarius qui notatus, aut diffamatus fuerit, quod malitiose, negligentem, vel per dolum scripserit aliud quam in processu, aut in iudicio deductum, vel actum fuerit inter partes, seu diffamatus quod sit personarum in quarum causis scribit, acceptor, plus vni quam alteri fauendo, & ei causae secreta detegendo, eo ipso a suo Notariatus officio suspendatur, & per Auditorem Camerae, cui hoc per dictum Vicecancellarium committatur, summarie, simpliciter & de plano, de huiusmodi infamia, & aliis premissis inquiretur diligenter, & si per inquisitionem huiusmodi culpabilis repperitus fuerit, aut si purgatio extiterit indicenda, & debite se non expurgaverit, priuetur quibuscumque officiis quae in dicta Curia obtinebit, & ab eadem Curia perpetuo sit proscriptus, necnon in quingentis florenis auri de Camera, per ipsum elemosynario Romani Pontificis realiter tradendis, & in usus pauperum conuertendis, condemnatur, & idem volumus de quibuscumque Notariis quorumcumque Cardinalium, Iudicum, & Commissariorum in Curia pro tempore deputatorum, inuiolabiliter observari.

§. 26. Et nihilominus quod dicti Notarii in exactione salariorum suorum taxationes pro suis processibus, & scripturis in causa huiusmodi, taxas super hoc ordinatas per dictum Joannem XXII. servare teneantur, quod si ultra dictam taxam aliquid petierint, aut receperint, super excessu huiusmodi ad Vicecancellarium, seu Locum tenentem predictum super hoc habeant recursum, qui vocatis in hoc peritis, excessus predictos iuxta taxationes predictas ad debitum reducat moderamen, & medietatem huius quod excessive petierint, a Notariis exigant in usus pauperum conuertendam.

§. 27. Quodque pro citationibus, compulsois, & inhibitionibus decretis in partibus, procuratoriis instrumentis, remissionibus ad partes, examinationibus testium, & quibuscumque aliis scripturis bis scriptis in processu, nisi semel dumtaxat taxentur, neque solvantur. Termini quoque superflui, seu ultra debitum extensi, & quaecumque aliae superfluae scripturae pro refectis habeantur, taxenturque clausulae, & dictiones proportionabiliter provt poterant scribi in processu, quodque nullus Notarius qui de petia notae registri sententiae definitivae duodecim grossos Turonenses receperit de petia instrumenti super eo confecti, cum sit copia dictae notae, nisi sicut de copia in publica forma redacta, juxta constitutionem dicti Joannis XXII. recipiat. Et si de petia huiusmodi instrumenti similes duodecim Turonenses receperit, de huiusmodi nota sententiae sicut de copia recipere possit: quod si contrarium attulerit, quod ultra receperit, parti restituat, & totidem pro Capella predictorum Auditorum, vel Cursorum infra octo dies tunc immediate sequentes realiter solvat, alioquin a sui officii exercitio per mensem sit suspensus, quod si se illi ingesserit, gravius per Vicecancellarium provt sibi videbitur puniatur.

§. 28. Verum cum sicut Iudicum, similiter Aduocatorum requiratur consilium, maturitas, & circumspectio magna, insuper statuimus etiam & ordinamus consimiliter Aduocatum nullatenus admittendum, nisi primitus servaverit quae in Auditoribus servari statuuntur. Quodque iidem Advocati pro singulis per eos commissioibus

de iustitia extra Consistorium proponendis, vno florenno de Camera sint contenti, nec aliquid ultra petere sint ausi, quod si contrarium fecerint, illud quod ultra exegerint, partibus festinere, & totidem dare pauperibus teneantur.

§. 29. Et quod si quis Aduocatus in Consistorio proponat aliqua quæ ex sui natura sint iniuriosa, & in alterius diffamationem, & notam cedant, licet hoc in commissione, siue supplicatione per ipsum proponenda scriptum non fuerit, nisi pars principalis, cuius nomine proponitur, sit præfens, & dicat, & asserat hoc facere proponi ad effectum accusandi, vel partem denuntiationis assumendi in forma juris, seu ejus procurator ad hoc habens mandatum speciale, aut sint substantialia causæ, ipsæ actione iniuriarum teneatur ei contra quem organum vocis suæ præstiterit, & in decem florenis Camera Apost. condemnatus existat. Quodque si quis Aduocatus in Consistorio, vel audientia, clamorosus, iniuriosus, aut tumultuosus fuerit, vel etiam temere, vel immoderate se ingerat replicationi, aut defensionem causarum in Consistorio, sine requisitione, & informatione partis, eo ipso sit ab ejus officio suspensus per duos menses, & quinque florenos Camera pro qualibet vice qua hoc egerit, eisdem Camera solvere sit adstrictus. Cæterum quod si duo Aduocati vnam causam defendant in Consistorio, eorum altero dumtaxat duplicetur, habeant tamen prius consultationem adinuicem, vel in ipso Consistorio in simul se iniungant, ita quod si proponens, alias reallegans aliquid quod faciat ad causæ defensionem emittat, illud submissa voce, & sine tumultu hoc dicat, ita quod in similibus junior semper deferat antiquiori Aduocato, nisi ex causa aliter inter eos fuerit concordatum.

§. 30. Præterea statuimus, & etiam ordinamus, quod nullus ad publicum Procuratoris officium in eadem Curia de cætero admittatur, nisi in eodem officio in dicta Curia sit exercitatus, & practicus, aut in iure graduatus, ac de diligentia, fidelitate, probitate commendatus, & super iis, & aliis ad huiusmodi officii exercitium necessariis, per Vicecancellarium, vno vel duobus ex Auditoribus, & totidem ex Aduocatis prædictis, ad id vocatis, & præsentibus, fuerit diligenter examinatus, & repectus idoneus.

§. 31. Et quod nullus ex dictis Procuratoribus sit iniuriosus verbo, vel scriptura in causarum patrocinio, nec causas quas nouerit iniustas, seu iniquas, vel alias desperatas recipiat, nec pro causarum defensione ad eas diutius malitiosè protrahendas materias subiungat admissibiles, quas non veras esse sciat, aut credat, vel probabiles per partem suam, quod præsumi poterit, videlicet si pars pro qua causa ducitur, debilem, aut minus plenam informationem dederit, aut miserit super ea. Quod si quis Procuratorum prædictorum in hoc culpabilis repectus fuerit, per causæ Auditorem, vel Iudicem, qui hoc nouerit, aut in altero præmissorum eum deprehenderit, seu si hoc neglexerit, per Vicecancellarium, vel ejus Locumtenentem, quando sibi de hoc constiterit, perpetuo, vel ad tempus, prout casus exiget, à Procuratoris officio in dicta Curia suspendatur, & alias secundum casus exigentiam per prædictum Vicecancellarium, vel Locumtenentem puniatur. Idem volumus si Procurator per corruptionem, vel aliam malitiam in causis quas defendendas susceperit, & eas scienter, vel per ejus negligentiam perdidit, in læsionem juris suæ partis observari, quo casu ad quæcumque damna, & expensas, ultra prædicta eidem parti restituenda, teneatur. Similiter in Procuratores, qui postquam pro vna parte causam duxerint, eam contra ipsam & pro ejus aduersa parte defendunt, & ducunt. Quodque si quis ex Procuratoribus prædictis, vel aliis post appellationem interpositam in dicta Curia huiusmodi appellationis causam finxerit esse commissam, ut partem aduersam decipiat, & eam ad dicendum contra huiusmodi factam commissionem citari fecerit, in viginti florenis Camera puniatur, in piis operibus per manum elemosynarii prædicti conuertendis. Et quod huiusmodi Procuratores, qui ut lites diutius durare faciant, factis appellationibus, & commissionibus vtuntur, nisi probauerint causas appellationum, & commissionum huius-

modi veras esse, & ipsas reuelantes, & ad juris sui declarationem, Iudicis, vel Vicecancellarii, seu Prædictorum prædictorum arbitrio puniantur, & parti aduersæ, quam indebite verauerint, de damnis, & interesse que propterea incurrerit, teneantur.

§. 32. Verum cum dicti Procuratores graua gerent negotia, similiter in moribus graues, in gestu, habitu, & conuersatione honesti esse debent; quod præfati Procuratores in habitu decenti, & honesto, & statu seculari & conuenienti incedant, tabernas non frequentantes, nec sint concubinarij. Si quis autem contrarium fecerit, ab huiusmodi procuratoris officio per Auditores, Iudices, & Commissarios præfatos repellatur, & penitus excludatur, & alias per dictum Vicecancellarium, vel ejus Locumtenentem animaduersione debita puniatur.

§. 33. Et nihilominus, quod de cætero nullus in Sacerdotio constitutus, aut dignitatem, vel personatum Cathedralis, vel Collegiatæ Ecclesiæ pacificè obtinens, ad huiusmodi Procuratoris officii exercitium quomodolibet admittatur, nec in eo toleretur, & si de hoc in causis per partem aduersam data fuerit exceptio, ex tunc processus non valeat, eadem tamen pars aduersa de sua in huiusmodi causa defensione confisa iterato denuo in eam causam vocetur, nisi sit in dicta Curia alius Procurator qui onus causæ huiusmodi in se velit suscipere defendendi.

§. 34. Cæterum cum Aduocati, & Procuratores præfati iuxta sui laboris meritum sint præmiandi, statuimus, & etiam ordinamus, quod in causis in quibus simpliciter, & de plano, aut per audientiam contradicatur, siue in contumaciam partis aduersæ, vel alias in causis leuibus, in quibus non sit magna iurium discussio, Aduocati in prima viginti, in secunda duodecim, in tertia instantia octo: Procuratores similiter in prima decem, & in secunda septem, ac in tertia instantia huiusmodi, quatuor florenis similibus sint contenti. Præterea volumus, & etiam ordinamus, decem grossos Turonenses circa taxam literarum Apostolicarum, & Pœnitentiariæ prædictarum, ac minutarum earundem literarum Apostolicarum, necnon in bulla, & registris Apostolicis ac dictæ Pœnitentiariæ, necnon salarii Notariorum & aliorum quorumlibet, pro vno dumtaxat florenno de Camera computari.

§. 35. Verum ut huiusmodi nostræ constitutiones, & ordinationes ad omnium perueniant notitiam, eas in audientia prædicta singulis anni in Kal. Octobris publicari, necnon in libris Cancellariæ prædictæ inscribi, & registrari volumus per præfatos. Nulli ergo, &c.

Dat. Gebennis, Kal. Septemb. Pontif. nostri Anno 1.

D. P. A. 1. die 1. 2. p.

Exemptio Ordinis Fratrum Carthusianorum à solutione primitiarum & decimarum.

Alia de hoc Ordine notavi sup. in const. 7. Alex. III. Cum vus.

MARTINVS EPISCOPVS, Edita Anno D. 1420. Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Fons parvulus qui creuit in fluvium, & in lucem solemque conuersus, in aquas plurimas redundauit, Carthusiensium est vtique Ordo præclarus, quia in sui ortus exordio parvus, & humilis abiectione habitus, tenuitatis substantia, humilitatis professione, ac numero professorum, sub fontis similitudine non indigne describitur, cui diuersarum illi proprietatum conformitate respondens, non immeritè comparatur. Hic enim fons est hortorum irriguus, cæteras irrigans Religiones, & Ordines, ac exemplis salubribus scaturiens. Hic est fons amœnus varietate virtutum, præclarus munditie puritate, pietate patens, indeficiens sanctitate, quorum merito illustratus, ita nomen fontis amplauit, ut fluius esse censetur. Cuius professio laudabilis de virtute progrediens, ut Deum deorum in Sion videat, vniuersalis Ecclesiæ lætificet Civitatem, in qua per meritum euidenciam, claræ lucis splendorem adeptus, quasi stella matutina resulget in medio nebule mundi huius. Huius siquidem Ordinis sacra Religio, à suæ institutionis auspiciis

Ordinu lano des reconjuntur.

auspiciis quasi deserta & inuia, paucis adhuc initiata cul-

Exemptio a solutione decimarum.

§. 1. His itaque considerationibus inducti, religionis ejusdem perseverantiam ac personarum sub illius habitu...

Derogatio contrariis.

§. 2. Concilii prædicti, ac aliis per nos, sive prædecessores nostros Romanos Pontifices editis constitutionibus Apostolicis contrariis, non obstantibus quibuscumque. Nulli ergo, &c.

In P. A. die 24. Sept. * alias 3.

Datum Romæ, apud Sanctos Apostolos, 8. kal. Octobris, Pont. nostri Anno tertio.

V. Statuta & Ordinationes observandæ ab Auditoribus Rotæ Romanæ, Advocatisque, Procuratoribus, & Notariis ejus Curie.

Ad hæc extant nonnullorum Pont. constitutiones, quas tibi indicabo inf. in constit. 44. Pii IV. In libro. Eas attende fol. 44.

MARTINVS PAPA V.

Exordium. Romani Pontificis providentia circumspècta, nonnunquam gesta per eum, rationabilibus & honestis suadentibus causis moderatur, & commutat in melius, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Hic Pont. de hac edicti constitutiones quas nunc revocat. Ha bulla a debet sub anno 6.

§. 1. Nuper siquidem, videlicet pridie Nonas Februarii Pontificatus nostri Anno sexto, quedam constitutiones, & ordinationes, quæ reformationes officialium Romanæ Curie concernere videbantur, in Audientia literarum contradictarum lectæ fuerunt, & etiam publicatæ. Et quia nonnulla nimium rigorosa continebantur in illis, quæ in ipsorum officialium nimis grave dispendium, & præjudicium redundabant, eas per nostræ provisionis officium, habitaque super his deliberatione matura, in melius duximus commutandas. Illas igitur constitutiones, & ordinationes, ut præmittitur publicatas, auctoritate præsentium haberi volentes, ac si in eadem audientia lectæ & publicatæ minime extitissent, & à nobis nullatenus emanassent.

Notas modo in prædictis constitutionibus prædictis, & etiam nullas hic commutatas.

§. 2. Infra scriptas constitutiones, & ordinationes nostras, in eadem audientia legi, & publicari volumus, & jubemus, easque præcipimus ab omnibus inviolabiliter observari. Et licet fel. rec. Joannes XVII. & Greg. XI. Romani Pontifices prædecessores nostri nonnullas constitutiones, & ordinationes, circa regimen & ordinationem officialium, & officiorum ejusdem Curie laudabiliter ediderint, quia tamen illæ mundi crescente malitia, aut debere non observantur, aut additionibus utilibus indigere noscuntur. Nos super his intendentes prout ex debito pastoralis Officii obligamur, salubriter providere, constitutiones, & ordinationes dictorum prædecessorum tenore præsentium auctoritate Apostolica innovantes, eas cum

additionibus infra scriptis, quas vim perpetuæ constitutionis habere decernimus, præcipimus firmiter observari. Mandantes ex nunc venerabili fratri nostro Joanni Episcopo Ostiensis S. R. E. Vicecancellario, & in Cancellaria Apostolica Præsidenti, eorumque successoribus, quatenus illas faciant diligentius observari. Quæ ut attentius observentur, statuimus, quod singuli Sedi Apostolicæ Notarii, & tam prædictæ *, quam Palatii Apostolici causarum Auditores, Corrector, Scriptores, Abbreviatores literarum Apostolicarum, Advocati, Procuratores, & Notarii causarum dicti Palatii, necnon Senescallus, qui Custos est dictæ Cancellariæ, constitutiones, & additiones prædictas infra mensem à die publicationis præsentium computandum habere, & de hoc infra alium mensem immediatè sequentem, dictum Vicecancellarium certificare, & alia circa præmissa facere, & observare teneantur, prout in constitutionibus dictorum prædecessorum, ac præsentibus plenus continetur.

§. 3. De Auditoribus autem causarum Palatii Apostolici, & aliis in Romana Curia Iudicibus, eorumque Notariis constitutiones dictorum prædecessorum super hoc laudabiliter editas volumus firmiter observari, quas Auditores, & Notarii prædicti apud se cum cæteris huiusmodi teneantur ut præferunt habere, & circa illarum observationem diligenter intendere. Verum si quis ex eisdem Auditoribus de præmissarum constitutionum transgressione, seu de præcipitatione justitiæ, negligentia, corruptione, & munerum acceptione notatus fuerit, seu vagus, aut alias male, vel inhoneste versetur, à dicta Curia per præfatum Vicecancellarium, vel ejus Vicegerentem charitative moneatur, ut ab his absteat, & se emendet, bonamque famam acquirere studeat, & in vita laudabiliter perseveret. Qui si sic monitus se emendare neglexerit, & per tres menses continuos post monitionem huiusmodi, eadem nota, vel infamia respersus in proposito suæ opinionis permaneat, per Vicecancellarium, aut Vicegerentem prædictum, causæ sibi nullatenus committantur, & si per alios tres menses simili nota, vel infamia notatus fuerit, & se non emendaverit, tunc idem Vicecancellarius, aut Vicegerens præmissa nobis referre teneatur, ut super hoc possit salubriter provideri.

§. 4. Cæterum statuimus, & etiam ordinamus, quod si contingat inter easdem personas super eadem re diversis Auditoribus, aut Iudicibus aliquam causam committi, is cui primo fuerit præsentata commissio super causa huiusmodi, remaneat ejusdem causæ Iudex. Quod si de jurisdictione alterius extiterit pro parte adversa data exceptio, tunc cujus fuerit jurisdictio primitus cognoscat ille, coram quo excipitur, & exceptio alteri Iudici intimeretur. Quod si constare non potest, cui primo fuerit commissio præsentata, antiquior Auditor Iudex sit causæ, & junior causam ipsam eidem Auditori antiquiori dimittat, nec ulterius quivis eorum iudicium in causa procedat, donec fuerit iudicatum. Et si ulterius procedatur ante cognitionem huiusmodi, non valeat processus. Auditor vero, aut Iudex alius, vel Notarius qui circa hoc ad retinendum causam aliquid dolose exegerit, excommunicationis sententiam incurrat eo ipso, à qua non possit nisi per Vicecancellarium prædictum absolvi, aut de ejus mandato, & refutis prius parti læsæ expensis, & damnis.

§. 5. Statuimus etiam quod nullus in Notarium alicujus Auditoris dicti Palatii, nisi vigesimum quintum suæ ætatis annum attigerit, & alias Notariatus officium exercuerit, sitque boni nominis & laudabilis famæ, ac sufficiens, & idoneus ad notariatus officium causarum dicti Palatii exercendum, & post diligentem examinationem, & informationem super his habitam per ipsum Vicecancellarium aut deputandum ab eo de præmissis constiterit, admittatur.

§. 6. Quodque Notarii dictorum Auditorum sua Notariatus officia non locent, nec vendant, alioquin & officium, & pretium perdant, ipsamque pretium Apostolicæ Camere applicetur, & officium alteri cõferatur. Et si quis ex eisdem Notariis cessante causa necessaria, vel absque sui Auditoris licentia per tres menses continuos ab eadem Curia absens fuerit, dicto officio eo ipso privatus existat.

§. 7. Volumus

§. 7. Volumus insuper quod prefati Notarii in habitu decenti incedant, honesto, & convenienti Clerico seculari. Tabernas non frequentent, nec concubinatii existant, cum per hoc eorum vilescat officium, & ex huiusmodi incontinentia, vitæ infamiam consequantur, & si contrarium fecerint, suis priventur officii.

§. 8. Quodque Notarius, qui notatus aut diffamatus extiterit, quod malitiose, negligenter, vel per dolum aliquid egerit, vel scripserit quod in processu, vel iudicio deductum, vel actum non fuerit inter partes, seu quod ipse personarum in quarum causis scribit acceptor sit, eis secreta causæ detegendo, aut alias in alterius præiudicium aliquid committendo, eo ipso sui Notariatus officio privetur. Et de huiusmodi infamia, & aliis præmissis per dictum Vicecancellarium, vel ab eo deputandum, summarie, simpliciter, & de plano fiat diligens inquisitio. Et si per inquisitionem huiusmodi ipse Notarius culpabilis repertus fuerit, aut si purgatio extiterit indicenda, & indicta se debite non purgaverit, privetur quibuscumque aliis officiis quæ in eadem curia obtinebit. Et idem volumus de quibuscumque Notariis quorumcumque S. R. E. Cardinalium, Iudicum, & Commissariorum in eadem Curia pro tempore deputatorum inviolabiliter observari.

§. 9. Et nihilominus quod dicti Notarii in exactionibus salariorum suorum pro suis processibus, & scripturis taxas super hoc ordinatas per dictum Ioannem xxij. cum illarum moderationibus observare teneantur. Quod si ultra dictam taxam aliquid petere, aut exigere quoquo modo præsumperint, super excessu huiusmodi ad Vicecancellarium, vel Locumtenentem prædictum habeatur recursus, qui vocatis super hoc peritis, huiusmodi excessus iuxta taxas prædictas reducat ad debitum moderamē. Et si Notarius ipse de facto plus receperit, duplum parti læsæ refundere teneatur. Quodque pro citationibus, compulsoriis, & inhibitionibus decretis in partibus, procuratoriis instrumentis, ac remissionibus ad partes, examinationibus testium, & quibuscumque aliis scripturis, bit scriptis in eodem processu, nisi semel dumtaxat fiat.

§. 10. Præterea statuimus, & etiam ordinamus, quod tam Notarii causarum dicti Palatii, quam etiam Procuratores, & Aduocati pauperibus Clericis in dicta Curia super quibusvis beneficiis Ecclesiasticis litigantibus, qui iurauerint se pro suis causis defendendis pecunias non habere, gratis in huiusmodi scribant, scripturasque tradant, eisque procuracionis, & aduocacionis officium, patrocinium, & fauorem etiam gratis impendant, ad quæ faciendā eos per Auditorem coram quo causa pendebit, compelli posse volumus remediis opportunis.

§. 11. Advocatos etiam, & Procuratores constitutiones Joannis XXII. & Gregorii X. I. prædecessorum prædictorum super hoc editas, quas secum teneantur habere, diligenter præcipimus observare, & præsertim in examinatione causæ, si iusta sibi, vel iniusta esse videatur, ita ut nullam agendam injustam causam, vel defendendam scienter suscipiant, & de hoc iuramentum præstent, & obseruent, prout in dictis constitutionibus extitit salubriter ordinatum.

§. 12. Caveant autem à tumultuosis clamoribus in Consistoriis, & audientis, nec unquam plures simul loquantur, & donec Aduocatus proponens, vel respondens sermonem compleuerit, alius siue eiusdem, siue aduersæ partis Aduocatus quicquam dicere non præsumat. Liceat etiam Procuratori causæ proponenti Aduocato retro assistere, ut si quid forsan ille omiserit, procurator ad memoriam reuocet, & reducat.

§. 13. Statuimus autem prout etiam iura disponunt, ut nullus Aduocatus, vel Procurator, qui semel vni parti in aliqua causa consilium, vel patrocinium dederit, parti aduersæ in eadem causa patrocinium vel consil. præstet, seu causam ipsius agat, vel defendat, nisi facta Aduocatorum, aut Procuratorum distributione, auctoritate Iudicis compellatur. Quo casu de his quæ ab illa prima parte in causa didicerit, nunquam alteram doceat, aut ex illis, nisi ab eadem parte didicerit, patrocinium præstet. Et si contra præmissa fecerit, excommunicationis sententiam, & alias poenas Iuris incurrat, ac suo priuetur officio, ad interesse partis nihilominus condemnandus.

§. 14. Et quia propter Procuratorum imperitiam, aut inertiam, partes sæpe in causis dispendium, & præiudicium patiuntur. Statuimus quod nullus de cætero ad Procuratoris officium in dicta Curia publice pro salario exercendum in iudiciis admittatur, nisi prius per ipsum Vicecancellarium, vel deputandos ab eo in literatura, industria, & stylo Curie examinatus, atque habita debita informatione de moribus, fidelitate, & honesta conversatione repertus fuerit idoneus, & per eundem Vicecancellarium ad huiusmodi publicum officium per ejus patentes literas admissus, omnesque Procuratores admissi in aliorum matriculam inscribantur, sicut in præfati Benedicti prædecess. constitutionibus de Advocatis habetur.

§. 15. Et quia sæpe in Aduocatorum absentia, causæ in iudiciis per Procuratores aguntur, & defenduntur, Procuratores ipsi ab injuriis & contumeliosis verbis, & malo modo dicendi, & loquendi cessent; & cum hæc agunt, eadem studeant observare, quæ de Advocatis superius diximus statuenda. Quod si contrarium fecerint, formidabilibus poenis per Iudicem causæ taliter puniantur, ut per hoc cæteri à similibus arceantur.

§. 16. Et insuper dignitatem in Cathedrali maiorem post Pontificalem, vel in Collegiata Ecclesia principalem obtinentes, ad officium publici Procuratoris in dicta Curia præcipimus de cætero non assumi.

§. 17. Iubemus etiam eisdem Procuratoribus, & Notariis Causarum dicti Palatii, & aliis Clericis in Curia actu sua officia exercentibus, ne Concubinas publicè teneant, mandantes quod eas de præfati publicè tenentes infra mensem à die publicationis prædictæ dimittere teneantur. Alioquin sententiam excommunicationis incurrant, & suis officiis sint priuati.

§. 18. Honestum præterea gerant habitum, congruentem Clerico seculari, nec tabernas frequentent, & si contrarium fecerint, ab eorum officiis per ipsum Vicecancellarium ad tempus, de quo sibi videbitur, suspendantur.

§. 19. Et quoniam lites super quibusvis causis beneficiis, profanis, & aliis, quæ pro tempore per quascumque personas, Ecclesiasticas, vel seculares in Romana Curia ex Apostolica commissione mouentur, atque tractantur, intendimus fieri breviores, & ut litigantes ad ipsam Curiam pro defensione suorum Iurium venientes, & huiusmodi causas prosequentes, releventur à laboribus, & expensis, statuimus, & etiam ordinamus, quod in causis, in quibus de Iure, vel alias per rescriptum, siue per commissionem proceditur, summarie, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura Iudicii talis ordo seruetur: videlicet, Quod in prima instantia causæ principalis terminus ad libellandum seruetur ad primam. Ad jurandum de calumnia ad primam. Ad ponendum, & articulandum ad duodecimam. Ad dicendum contra Articulos ad secundam. Ad producendum omnia ad secundam. Ad dicendum contra producta ad secundam. Ad declarandum ad primam. Ad dicendum contra ad primam.

§. 20. In secunda verò instantia terminus ad libellandum ad primam. Ad jurandum ad primam. Ad articulandum ad octavam. Ad dicendum contra ad primam. Ad producendum omnia ad primam. Ad dicendum contra ad primam. Ad declarandum ad primam dies.

§. 21. In tertia autem instantia seruentur similes termini, qui in secunda servantur instantia, ad primam, præter terminum ad Articulandum, qui seruetur ad sextam dies.

§. 22. Verum cum termini ad articulandum, dicendum contra articulos, ad producendum omnia, & dicendum contra producta, de substantia iudicii censeantur existere. Statuimus atque decernimus, quod ipsorum alicujus omisso reddat eo ipso processus nullos, aliorum verò terminorum alicujus omisso, dum tamen malitiose non fiat, sed casualiter, quo contingente processum non vitiet.

§. 23. In causis autem in quibus proceditur in figura iudicii, seruentur termini secundum stylum Curie consuetum, præterquam in terminis ad respondendum libello, & ad jurandum de calumnia, qui seruentur ad primam. Et in termino ad articulandum, qui in prima instantia, tam ex parte Actoris, quam Rei, seruetur ad decimum quintum diem.

Procuratoris ante admisionem examinatus.

Modestia.

Clerici in curia præfati Procuratores non sint.

Concubinae dimittantur.

Honestum habitum ferat nec & frequentent.

Ordo seruetur, in causis summarie, in prima instantia.

In secunda instantia.

Et in tertia.

Qua: uor termini substantiales tantum omisso nullitatem pariuat.

Ordo seruetur in causis non summarie, in tertia instantia.

*In secunda
instantia.*

§. 24. In secunda verò instantia similiter ad respondendum libello ad primam. Ad jurandum de calumnia ad primam. Ad articulandum ad octavam dies. Reliqui verò termini seruentur, prout secundum stylum antiquum est solitum observari.

Et in tertia.

§. 25. In tertia verò instantia seruentur omnes termini ad primam, secundum quod consuevit antiquitus observari, præter terminum ad articulandum qui observetur ad sextam diem. Volumus insuper quod præmissa vendicent sibi locum, non solum ad futura negotia, sed ad presentia etiam per appositionem, ita tamen, quod processus primo factus propter hoc non vitietur, sed in pristino suo robore, & firmitate persistat.

*Procuratores
quid adverte-
re debeant
in observa-
tione dilato-
rum termino-
rum.*

§. 26. Præterea illum usum, quo Procuratores in observantia terminorum dicunt se dare libellum, & articulos verbo, & dicere contra verbo, & ita seruant omnes terminos, & cum jam deberet pronuntiari sententia, tunc incipiunt processum & dant articulos, & cætera faciunt realiter, quæ dixerunt verbo, sic duximus moderandum, quod Procuratores ipsi post terminum ad dicendum contra producta, & ante terminum ad declarandum articulos facto, & omnia quæ de jure volunt & possunt producere teneantur.

*Notarij quid
observare
debeat in
conficiendis
actibus, &c.*

§. 27. Et quoniam aliquando contingit, quod post observationem omnium terminorum, Notarij Registrum ordinare & Auditori causæ præsentare, & postquam Registrum huiusmodi Auditori præsentatum fuerit, Auditores plus debito causam differunt expedire. Statuimus, & etiam ordinamus, quod servatis omnibus terminis, in quacumque causa Notarius qui scripsit in causa Registrum infra quindecim dies conficere teneatur, & ordinare, ac deinde salario sibi debito satisfacto, illum statim suo Auditori tradere & assignare debeat. Et deinde idem Auditor postquam Registrum ipsum sibi fuerit præsentatum, terminum habeat duorum mensium, infra quos causam ipsam expedire teneatur, nisi forsitan à nobis vel dicto Vicecancellario propter arduitatem causæ, sicut sæpe contingit, majorem dilationem habuerit, de qua per nostram commissionem in Registro causæ constat. Alioquin Notarius sententiam excommunicationis incurrat. Et si de negligentia, expeditione, dolo, vel fraude coram suo Auditore fuerit accusatus, salarium suum perdat, ad expeditionem per eundem Auditorem nihilominus compellendus. Et nihilominus, qui infra dictos menses, non habita à nobis, vel ipso Vicecancellario majore dilatione temporis, causam expedire contempserit, ex tunc jurisdictionem amittat, & causa alteri Auditori committatur, & ab ingressu Rotæ suspendatur per mensem, & idem de iudicibus aliis extra Rotam præcipimus observari, quibus si negligentes fuerint causas expedire infra dictos menses, aliquæ causæ per trimestre tempus nullatenus committantur. Et si fuerit contrafactum, commissiones nullius existant roboris & momenti.

*Auditor
quid adverte-
re debeant
pro expedi-
tione cau-
sæ.*

§. 28. Præterea, quia sæpe contingit, quod literæ Apostolicæ ad impediendum partes, & eas involuendum laboribus, & expensis, absque causa rationabili, in bullarum, & dictarum literarum Apostolicarum Registris arrestantur, & suum nequeunt sortiri effectum. Statuimus, & etiam ordinamus, quod postquam litera arrestata ad Auditorem causæ fuerit reportata, idem Auditor adverte parti terminum octo dierum præfigat, per eum postea, si expediat prorogandum, infra quem de suo jure, & interesse coram dicto Auditore legitime docere, & fidem facere teneatur.

*Cardinalibus
non sumit-
ur causa
non exco-
municatis
vel annuam
60 sc.*

§. 29. Statuimus insuper, & etiam ordinamus ad parcendum laboribus, & expensis quorumlibet litigantium, quod causæ, super quibusvis beneficiis Ecclesiasticis, secularibus, & Regularibus, quorum fructus, redditus & proventus sexaginta florenorum auri secundum communem estimationem, valorem annum non excedunt, S. R. E. Cardinalibus nullatenus committantur, & commissiones sint nullæ si fuerit contra factum.

*Adverte da
qua per de-
bitam h-
bent exco-
municati-
onem.*

§. 30. Et quoniam frustra ferrentur sententiæ, nisi essent qui exequerentur easdem, & in habendis literis executorialibus, sub bulla quandoque duorum, vel trium mensium dilationes sunt, pro quibus expediendis occurrunt graves expensæ, quæ aliquando ad quindecim, ali-

quando ad decem & octo florenos ascendunt, & Notarij dictæ Sedis, qui illarum minutas deberent conficere, non conficiunt, sed per suos abbreviatores, quorum aliqui sint minus periti, hesi faciunt, & cum illas quandoque non bene conficiant, ad petitiones oportet habere recursum, & sic partes ipsas Executores prosequentes, plus oportet expendere, quam ab antiquo consuetum sit solvere, & qui non laborant, plus salarii accipiunt, unde cum partes magna temporis dilatione plus quam deceat gravantur laboribus, & sumptibus in earum procuracione, qui in expensarum taxatione non veniunt. Nos ad evitandum huiusmodi inconuenientia, & ut partes in procurandis prædictis executionibus opportunum recipiant releuamen, statuimus, & etiam ordinamus, quod sit in electione partis si velit habere sub bulla simplicem literam executoriam, siue confirmationem sententiæ, quæ in effectu contineat, quod in causa, quæ inter tales partes super tali re vertebatur, lata fuit per talem iudicem, seu tales iudices talis sententia, cuius effectus ponatur in litera, & mandetur executoribus, quod sententiam ipsam debitæ executioni demandent, & talis litera non taxetur ultra duodecim grossos Turonenses. Si verò pars malit habere executoriam cum confirmatione sententiæ juxta morem, quia tunc in confectioe minutæ major labor occurrit, & necessarium est totum processum causæ recensere, seruetur quod hucusque extitit obseruatum, ita tamen quod confectio minutarum, quæ concernunt iustitiam, ad Notarios ipsos pertineat. Et præter hoc salarium habeant, minutæ per eos fiant vel expensis eorum, & hoc idem in omnibus aliis literis iustitiæ, & provisionum ad Ecclesias Cathedrales, & Monasteria quælibet factarum, & fiendarum in Consistorio nostro, quæ per manus ipsorum Notariorum transeunt, præcipimus observari. Verum intelleximus quod procuratores, qui causas super quibus expediuntur literæ executoriales in iudicio, in eadem Curia egerunt, vel defenderunt, quando literæ huiusmodi in dicta audientia contradictarum leguntur, ubi ipsi Procuratores interfunt, mediam partem taxæ dictarum literarum executores de nouo à partibus nituntur exigere, & sæpe exigunt, illud reputantes abusum, fieri prohibemus, volentes eosdem procuratores communi salario pro aliis in dicta audientia legendis literis, quando ibidem interfunt esse contentos, ubi forsitan ipsi per totum huiusmodi literam executoriam procurauerint, quo casu competens salarium à partibus petere, & recipere possint secundum quod in taxationibus præfati Joannis XXII. prædecessoris habetur.

§. 31. Cæterum cum sæpe contingat quod in omnibus diebus vnius hebdomadæ, quibus teneri solet audientia, & aliquando in duabus coniunctis hebdomadis feriæ celebrantur, unde lites prorogari contingit. Statuimus, & etiam ordinamus, ut quotiescumque in vna hebdomada tres illi dies quibus teneri solet audientia, quomodolibet sint feriati, præterquam in octavis Natiuitatis, & Resurrectionis D. N. IESU CHRISTI, videlicet per septem dies ante, & septem post, die Jovis in hebdomada tali, si illa dies feriata non fuerit, alioquin die Sabati audientia teneatur.

§. 32. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumserit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ apud S. Petrum, &c.

Jurisdicção Consulium Artis mercantiæ Pannorum de Urbe, cognoscendi causas quascumque ad ipsam Artem spectantes.

Hanc jurisdictionem Paul. III. & Pius IV. & alij confirmarunt, & idem Pius declarauit & ampliauit, ut in ejus const. 46. Volentes.

MARTINUS QUINTUS.

323

MARTINVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei: Dilectis filiis, Consulibus Apolis mercantia pannorum Urbis, Salutem & Apostolicam benedictionem.

MARTINVS EPISCOPVS, Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Um inter ceteras alias Artes, atque laudabiles negotiationes, mercantia Pannorum utilior sit, & ad vitam humani generis necessaria, decens ac congruum arbitramur, ut ejusdem Artis Rectores, pro veritatis, ac iustitiae cultu, digna eorum industriae prerogativa extollantur, quo sublatis calumniantium objectionibus, ac reorum dilationibus rejectis veritas debitum suum prosequens effectum elucescere valeat, & mercatores huiusmodi Artis ad gratificandum liberaliores, & prouiores creditores efficiantur.

§. 1. Vestris in hac parte supplicationibus inclinatis, utque sinceræ, & singularis deuotionis fervore inducti, quam erga nos, & Romanam Ecclesiam Magistra experientia gerere comprobamini, jus dicendi, lites, controversias, & causas iudicandi, cognoscendi, tractandi, terminandi, definiendi, & terminatas, ac definitas exequendi ad instantiam Mercatorum prædictæ Artis, vel eorum institutorum motas, seu mouendas, iuxta seriem & ordinem statutorum ipsius Artis, de quibuscumque debitis, & creditis vigore huiusmodi Artis nunc usque contractis, ac etiam quibuscumque aliis rebus ad prædictam Artem nunc, in futurum, & in posterum quomodocumque perpetuo contrahendis, spectandis, & pertinentendis, contra & aduersus quascunque personas seculares dumtaxat, vestrasque, & vestrorum prædecessorum sententias principaliter, & realiter exequendum & quod una via realis, per aliam personalis executio minimè tollatur, vobis, & omnibus posteris Consulibus dictæ Artis auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuam jurisdictionem, ac potestatem concedimus.

§. 2. Vobisque & omnibus futuris Consulibus, ut eorumdem Mercatorum codicibus, ac libris (dummodo ipsi mercantiles sint, & mercatorum ordine & more scripti, & confecti, & cum debitis circumstantiis rationabili suspitione carentes, discrete etiã ipsius mercatoris scribentis circumspecta vita & qualitate pensatis) vsque ad quantitatem viginti ducatorum auri inclusiue, occasione mercantiæ, vel cuiuslibet alterius rei ad Artem huiusmodi pertinentium, ita tamen, ut agentium, & exigere volentium interueniat iuramentum, perinde plena fides debiti adhibeatur, ac si legitime probatum esset (legibus & canonibus contrarium disponentibus non obstantibus quibuscumque) & super iis iudicare, & decernere possitis, auctoritate Apostolica harum serie indulgemus.

§. 3. Intendentes, & decernentes per præsentem, ut huiusmodi Mercatorum iurisdicatio, ac eorum Curia & forum à Conuentis in eisdem, nequaquam declinari possit.

§. 4. Volentes insuper, quod si forsan aliquis Mercatorum, cuiuscumque gradus, & conditionis existat, etiam si is Consulatus huiusmodi artis fungatur officio, ex confidentia huiusmodi nostri indulti, in suis codicibus, & libris aliquid cõtra, & præter veritatem conscripserit, ex nunc exercitio memoratæ Artis priuatus existat, & aliis poenis à jure institutis, & inflictis puniatur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, 5. Nonas Maii, Pontificatus nostri Anno quarto.

Vno omnium canon. orum regularium Ordinis S. Augustini ubique professorum, in unam Congregationem, cum innovatione constitutionum, & communicatione siue extensione privilegiorum.

Ista Congregatio, Lateranensis denominatur, ut notavi sup. in constit. 2. Paschal. II. Quanto, ubi etiam alio de ista Congregatione indicavi.

Sollicitudinis pastoralis officium quod super omnes Sorbis Ecclesias & Monasteria dispensatione divina licet immeriti gerimus, pulsat & excitat mentem nostrã ut cunctorum fidelium, & præsertim personarum regularium, quæ mundanis relegatis illecebris, sub arctioris vitæ obseruantia se perpetuò divinis obsequiis mancipant, commodis intendamus, ac in his quæ divini cultus, & Religionis augmentum, ac animarum salutem concernunt, eos Apostolici fauoris præsidio foueamus.

§. 1. Hinc est, quod nos, dilectos filios S. Mariæ de Faxionaria, S. Leonardi, S. Ioannis de monte Bononiensi, & S. Victoris ei canonicè annexi, S. Mariæ in portu, S. Joannis de Cereto prope Sanctum Archangelum, S. Mariæ de Insula Tremiti, S. Mariæ de blancis loci Caxoreti, S. Saluatoris, S. Mariæ de Charitate, & SS. 40. Martyrum, Lucanensis, Veronensis, Bononiensis, Rauennensis, Ariminensis, Teatinensis, Mediolanensis, Brixianensis, Castellanaensis, & Tarusienensis diocesium Ordinis S. Augustini Monasteriorum Priores, Præpositos, Rectores, Canonicos & Conuentus de Frisionaria vulgariter nuncupatos, ut Deo quietius perpetuo famulari valeant, fauoribus gratiosis prosequi volentes, ad laudem, gloriam, & honorem omnipotentis Dei, eiusque Matris Virginis gloriosæ, necnon B. Augustini Confessoris, ac pro Religionis incremento auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus, sancimus, & ordinamus perpetuis futuris temporibus irrefragabiliter obseruandum, quod de cætero Priores, Præpositi, Rectores Canonici, & Conuentus præfati, pro eorum perpetua soliditate, ac conseruatione, quamquam diuersorum Monasteriorum, & locorum professi existant: nihilominus vnum corpus, vnaque Congregatio similiter, & inuicem connexa censeantur, ac sub vna & eadem lege, ac obseruantia regulari vnitate, morumque conformitate, & eisdem consuetudinibus, privilegiis, ordinationibus, ac statutis subsint.

§. 2. Ad cuius quidem Religionis, & Congregationis ipsius conseruationem, augmentum, & felicem in Domino in obseruantia vera & sanctitate successum, iidem Priores, Præpositi, Rectores, Canonici & Conuentus singulis annis, siue bienniis, aut saltem trienniis, pro vt opportunum, & vtilius pro eadem Religione expedire nouerint, Capitulum generale celebrent, nullatenus dissoluendum, nisi de subsequenti celebrando fuerit per ipsum Capitulum locus idoneus terminatus, qui quidem locus, nisi euidentis & magnæ necessitatis causa, & de ipsius Religionis regiminis principalis consensu nequeat commutari. In quo quidem Capitulo pro stabilimento Congregationis Religionis præfate quomodolibet in eis occurrenti, præseruationem ac statum Sanctæ Religionis præfate, & Obseruantia Regularis concernentia, pro tempore eadem auctoritate terminare, statuere, & ordinare, & ordinationes, atque statuta conderet ac inde statuta, condita, & ordinata successu temporis, pro vt eidem Capitulo magis congruum videbitur & vtilius, secundum Deum & pro communi omnium pace, & conseruatione regularis obseruantia valeant, ea nihilominus innovandi, alterandi, commutandi in totum, vel in partem: Obscura quoque & dubia, etiam circa eorum regulam, constitutiones, atque statuta, (salua ipsius regulæ substantia) declarandi, interpretandi, disponendi, & ordinandi, secundum gratiam à Deo eis tributam, facultatem concedentes.

§. 3. Aliis autem ipsius Ordinis antiquis constitutionibus, præsertim Benedicti Papæ XII. prædecessoris nostri minimè teneantur adstricti, quoniam mores, obseruantias, & consuetudines abundantiores habent illis, & in rigiditatibus, ac disciplina Ordinis strictiores, & obseruantia regulari aptiores, ad conseruandum Religionis debitæ statum. Vniuersos quoque Congregationis eiusdem Prælatos, Priores, Rectores, & subditos, pro eorum excessibus siue delictis corrigere possint, pro vt eidem Capitulo, siue regimini principali eorum melius & vtilius secundum Deum, religionisque debitum videbitur conueniat.

Procuramus

Vno omnium Canon. orum Regularium ubique professorum.

Capitulum generale celebrent, eiusque auctoritas designatur.

De quo idem bulla Bened. XII. quod consuetudines Ordinis.

§. 4. Sta

Refforis generalis alio, & auctoritate praefertur.

§. 4. Statuta quoque & ordinata per ipsum Capitulum, sive majorem, & saniores ejus partem, ab omnibus, & singulis dictae Congregationis religionis praedictae, tam Prioribus, Praepositis, Rectoribus, & Canonicis, quam subditis immobiliter observentur. Non intendentes tamen ob hoc, transgredientes simpliciter ad peccatum aliquod aggravare; sed poenitentiae tantum, & temporali poenae, sive correctioni Superiorum subjacere debere, donec se humiliter emendaverint.

Definitorem monachorum.

§. 5. Praeterea eadem auctoritate statuimus, ut pro de-
ductione atque expeditiva determinatione causarum con-
tingentium de tempore in tempus, & occurrentium de
locis suis, de Canonicorum gremio dictae religionis, va-
leant unum idoneum Rectorem majorem, vel conservato-
rem, seu Visitatorem principalem, prout eis visum fuerit,
eligere, & creare, juxta formam de eorundem electione,
& confirmatione Rectoris, dictis ipsorum monasteriis
alias ab Apostolica Sede concessam, quemcumque malue-
rint, etiam in dicta Congregatione religionis praefatae,
aliquo regimini officio sic electus fuerit deputatus, qui
tamen ob hoc a suo titulo, ac regimini officio nullatenus
censeatur destitutus, sed officium utrumque gerere
valeat, & exercere. Cui Rectori, vel Conservatori, seu Vi-
sitatori principali, caeterisque Prioribus, Praepositis, &
Rectoribus Monasteriorum, & locorum dictae Religionis,
quoad eisdem Capitulo videbitur, de religione eadem
Definitores, & socii idonei valeant deputari per Capi-
tulum antedictum, sine quorum consilio, & eorum majoris
partis consensu, dictus Rector, vel Conservator, seu
Visitator principalis, ac caeteri Priores, Praepositi, atque
Rectores locorum ipsorum, ea quae hujusmodi generalis
Capituli judicio ardua videbuntur, nequeant terminare.

Praetorum Ordinis fuculata.

§. 6. Qui tamen Rector, vel Conservator, seu Visi-
tator principalis, ac caeteri Priores, Praepositi, sive Rectores
Congregationis religionis ejusdem, cum suis sociis,
& definitibus deputatis illam tantam auctoritatem
habeant, bayliam, & potestatem super fratribus, Canoni-
cis, & subditis antedictis, ac eorum Monasteriis & locis,
& super tota Congregatione religionis praedictae, & tam
in visitationibus locorum omnium, & Conventuum di-
ctae Congregationis, & religionis praefatae, quam in agen-
dis omnibus spiritualibus, & temporalibus, quam dictum
Capitulum sanius & utilius, pro communi omnium pa-
ce, & conservatione Regularis observantiae, ac eorum
humilitate servanda, dignum fore censebit.

Officiorum quoniam curant.

§. 7. Officium vero hujusmodi Rectoris vel conser-
vatoris, seu Visitatoris principalis, caeterorumque Prio-
rum, Praepositorum, atque Rectorum locorum omnium
dictae religionis, & Congregationis ipsius praesentium,
& futurorum, & deputatorum sibi sociorum, sive defini-
torum, elapso anno ab eorum creatione, ipso facto expi-
ret, secundum formam in eorum privilegiis contentam,
ac dictis eorum Monasteriis & locis, ab Apostolica Sede
concessis, aut eisdem non obstantibus privilegiis, anno
secundo expleto, sive tertio tantum successive finito ad
plus, tunc eo ipso vacet, & expiret dictorum regimen
& officium, prout in praemissis idem generale Capitu-
lum pro dictae religionis, & Congregationis conserva-
tione, commoditate, atque utilitate, secundum Deum sa-
nius, & utilius decreverint exequendum.

Reffor generalis iterum eligi nequit.

§. 8. His tantum adjectis, & declaratis, quod talis
Rector, Conservator, seu Visitator principalis praedi-
ctus; ultra tertium annum successive finitum, in eodem
suo regimine & officio, pro quarto sequenti anno am-
plius reeligatur, & in dictum Regimen & officium assumi
non possit in alio Monasterio, & loco.

Caeteri autem Praetores Praetores.

§. 9. Caeteri vero Priores, Praepositi, sive Rectores,
& officiales praedicti Monasteriorum, & locorum om-
nium dictae religionis & Congregationis ipsius, praesen-
tium, & futurorum, reeligantur, in idem regimen &
officium assumi toties, quoties dicto visum fuerit Capi-
tulo generali, etiam in eodem loco, & in diversis regi-
minibus, & officiis; servatis tamen in caeteris omnibus
dictorum privilegiorum debitis modis & formis.

Et interim monachorum Vicariis officia exercere.

§. 10. Interim autem, quod dicti Priores, Praepositi,
& Officiales, sive Rectores, statutum sibi regimini & of-
ficii sui tempus expleverint, circa hujusmodi officia, sive

regimina gubernanda per Vicarios in locis deputandos
ipsi Capitulo generali, sive eorum regimini principali,
providendi onus incumbat, donec alii eorum loco fue-
rint, ut praefertur canonicè subrogati, aut ipsi quorum
cessavit regimen & officium, suis exigentibus meritis, se-
eligantur de novo per Capitulum antedictum, juxta mo-
dum qui continetur in praefata concessione Apostolica.

§. 11. Porro ne Monasteria ipsa in contingentibus
mutationibus praefatorum Canonicorum, in suis locis &
Conventibus danum aliquod quomodolibet patian-
tur, quotiescumque aliquis fuerit per dictum Capitu-
lum de uno ad aliud eorum Monasterium pro Conven-
tuali transmissus, & deputatus, ipso facto a Priore, sive
Praeposito, aut Rectori loci, in quo professionem emisit,
illa vice censeatur absolutus, & ejus ad quod ut praefertur
fuerit Monasterium destinatus, quousque in eo depu-
tabitur permanere, ibi veluti proprius Canonicus repu-
tetur, & pro Conventuali habeatur ibidem, in omnibus
Capitularibus, aliisque singulis actibus, ac si foret ibi-
dem expressè professus, ut in dictis privilegiis, & con-
cessionibus Apostolicis plenius continetur.

§. 12. Et ut omnis via scandali praeccludatur, singuli
Canonici, conversi, ac oblato, sive commissi congregatio-
nis religionis praedictae, sub obedientia generalis Capi-
tuli, ac dicti Rectoris, vel Conservatoris, seu Visitatoris
principalis, & sociorum Deputatorum nomine Congre-
gationis ejusdem, principaliter submittantur, & inde
consequenter sub illorum Rectorum, sive Priorum, aut
Praepositorum, in quorum locis, & Monasteriis fuerint
pro Conventualibus deputati.

§. 13. Valeantque Canonici dictae Congregationis
cum consensu eorum Capituli generalis sive regimini
dictae Congregationis principalis, auctoritate Apostoli-
ca acceptare, & acquirere iusto titulo loca, & Monaste-
ria, tam facta, quam de novo construenda, a quocumque
Praetore, Ecclesiasticaque persona: necnon Rege, Duce,
Principe, vel Barone, Dominio, sive Communitate, om-
niique Christi fideli.

§. 14. Statuentes insuper eadem auctoritate pariter,
& ordinantes, ut tam hujusmodi statuta, ordinationes,
& voluntates, nostraeque caetera privilegia, concessio-
nes, immunitates, & gratiae singulis antedictis Monaste-
riis, ac locis ipsius religionis & Congregationis praedi-
ctae per Romanos Pontifices praedecessores nostros, seu
pro Romanis Pontificibus se gerentes: Imperatores,
Reges, Duces, Barones & Principes, Dominia, Commu-
nitatesque concessae & concessae (quae omnia praesentibus
haberi volumus pro expressis) & in posterum fauente
Domino concedenda, in omnibus, & per omnia, ad uni-
versa & singula loca, & Monasteria, Prioratus, & Prae-
posituras, & domos, eorumque personas, quae nunc, &
procedente tempore ad huiusmodi religionem, ac Con-
gregationem ipsius, & ad eiusdem fratres, & Canonicos
reducta, vel unita sunt, seu reduci, vel uniti conti-
gerit, cum illius, aut illorum suppositis, vel unitis,
aut per eisdem Canonicè acquisitis, & iusto titulo
acquirendis, ut praefertur, extendi debeant.

§. 15. Omnibus dictae Congregationis, & religionis
moribus, & modis, consuetudinibus, & observantiis, or-
dinationibus & privilegiis, atque nostris constitutioni-
bus, & reservationibus Apostolicis, atque nostris genera-
libus vel specialibus, quorumcumque tenorem existant,
aliisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Nos
enim ex nunc irritum decernimus, & inane, si secus super
praemissis a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel
ignoranter contigerit attentari.

Nulli ergo, &c.

Dat. Tibure, 2. Kalend. Julii, Pont. nostri anno quar-
to 1421.

Privilegium exemptionis Monachorum S. Be-
nedicti Ordinis Cisterciensis, a solutione
Decimarum.

Confirmatur ab Innoc. VIII. in const. 9. ad Romani,
ubi alia de hoc Ordine indicabo.

MARTI

MARTINVS EPISCOPVS,
Seruus Seruorum Dei: Venerabilibus fratribus Archiepiscopis, Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Prepositis, & aliis Ecclesiarum Prelatis, ad quos presentes littere pervenerint, Salutem & Apostolicam benedictionem.

affectu, ac defectu Officii Magistrorum, quod antiquitus pro Viarum, Segatarum, Platearum & locorum aliorum tam publicorum, quam privatorum, necnō ædificiorum lapideorum, & ligneorum, parietum, tignorum, banchorum, tectorum, tabulorum, mignanorum, apothecarum & pontium, portarum, passorum, aquarum decursuum, canalium, & meatuum, necnon urbanorum & rusticorum prædiorum, pratiorum, hortorum, atque vinearum, finium, restorationum, set vitutum, & libertatum administratione institutum & ordinatum extitit, in præmissis, & eorum singulis grandem deformitatem, seu ruinam potius abominabilem patiantur, & jacturam. Et (sicut accepimus) nonnulli ex Civibus, habitatoribus, & incolis Urbis, & Districtus prædicti, Macellarii videlicet, Piscarii, Sutores, Pelamantellarii, diversique Artifices, loca ac etiā ergasteria Urbis inhabitantes, suasque inibi artes exercentes, viscera, intestina, capita, pedes, ossa, cruores, necnon pelles, carnes, & pisces corruptos, resque alias foetiditas, atque corruptas, in viis, stratis plateis, & locis publicis atque privatis hujusmodi projicere atque occultare: Nonnulli etiam ex Civibus, habitatoribus, & incolis ejusdem, (quos æque fatigat ambitio, & repudianda conducit temeritas) mala malis inveniētes, vias, stratas, plateas, loca publica, privata, & Ecclesiastica, ausu temerario atque sacrilego occupare, diripere, alienare, & in usus proprios deducere, de illis quoque pro suo nutu disponere non verentur, intelligere nolentes quantum huiusmodi sui excessus humanorum corporum sanitate, acris puritatem, animarum salutem impediunt.

officium antiquum est, & iuratur circa hic enumerata.

Militanti Ecclesie, licet immeriti, disponente Domino præsidentes, circa curam Ecclesiarum, ac Monasteriorum omnium solertia reddimur indefessa solliciti, ut juxta debitum pastoralis officii, eorum occurramus dispensandis, & profectibus divina cooperante clementia salubriter intendamus.

§. 1. Cum Abbates Cisterciensis Ordinis ad compositionem, &c.

Omissionem hac enarrativa quia eadem est in constit. 3. Hon. V. I. Cum Abbates.

§. 2. Nos enim propagationem Ordinis, & tranquillitatem prædictorum Abbatum, Priorum, Abbatissarum, & Conventuum dicti Ordinis, intentis desideriis affectante, præfatis, & pluribus aliis fauoribus prosequi volentes, eorum supplicationibus inclinati, de speciali gratia, necnon ex consideratione nonnullorum Regum & principum, qui nobis suas destinaverunt literas, Universitati vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus dictum Abbatem & omnes & singulos Abbates, Priores & Abbatissas, & omnia & singula Monasteria, & singulares personas dicti Ordinis præsentia & futura, ubicumque pro tempore existentia, à præstatione decimarum; tam de possessionibus habitis ante & post Concilium memoratum, quam de cætero habendis, & tam de novalibus, siue ante, siue post Concilium hujusmodi acquisitis & acquirendis, quæ propriis sumptibus excolunt, seu excolunt, quam alias quomodocumque vel qualitercumque excolatur, & etiam de illis possessionibus, de quibus aliquis hæcenus percepit, necnon de hortis, virgultis, & piscationibus suis, & de suorum animalium nutrimentis, singuli vestrum omnino seruetis immunes. Contradictores per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo, innocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§. 3. Quibuscunque constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, ac aliis in contrarium editis, etiam jumento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis, non obstantibus. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ, apud S. Mariam Majorem, 9. kalendas Octobris, Pontificatus nostri Anno septimo.

Reintegratio antiqui Officii & jurisdictionis Magistrorum Viarum Urbis, ejusque districtus.

Ampliores huic Magistratui iurisdictiones clarissimè sunt plerique Pontifices, ut plenè notabo infra in Greg. XIII. const. 23. Qua publica.

MARTINVS EPISCOBVS,
Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam, Dilectis filiis Nobilibus Viris Baptista, Petro, Mattheo, & Bocio de Strinchis, Civibus Romanis, Viarum Urbis nostre Romane Magistris, Salutem, & Apostolicam benedictionem.

Et si in cunctarum orbis provinciarum, juxta commissum nobis desuper officium, decore atque gloria delectemur, dignum tamen non immerito reputamus & congruum, ut Urbis nostre Rom. quæ Princeps Apostolorum Petrus, & in sortem similem vocatus Paulus, Fidei Orthodoxæ Cardines, alique victoriosi innumeris Martyres, sui sanguinis aspersione inundarunt, amplior nos cura perstringit, ut Urbis ipsa, quæ diuinis & humanis legibus perantea floruit, illiusque districtus, nostris in temporibus, diuina fauente clementia, bonis assurgat moribus, & salutaribus in antea successibus commendetur.

§. 1. Cum itaque (sicut rei evidentia palam edocet) Urbis, Districtusque præfati, quos paterno amplectimur

Bullar. Mag. Tom. I.

officium antiquum est, & iuratur circa hic enumerata.

§. 2. Nos igitur præmissas deformitates, & excessus hujusmodi, sub dissimulatione ulterius præterire non valentes: Attendentes propterea, quod in eadem Urbe multo temporis decursu neglectum fuit, in usum plurimum pullulasse, & præmissis incommodis postenus occurrere cupientes; Officium Magistratus hujusmodi juxta illius antiquam institutionem, auctoritate Apostolica renouamus, suscitamus, & reintegramus, atque restituimus.

§. 3. Vobis quoque, quos nostros, & Urbis prædictæ zelatores existere non ambigimus, quosque fides, legalitas, & prudentia, circumspectio, atque multiplicia virtutum merita, apud nos efficaciter recommendant, Magistratus officium huiusmodi, usque ad nostrum beneplacitum, cum solitis ab antiquo jurisdictionibus, potestatibus, honoribus, privilegiis, libertatibus, atque oneribus universis, & cum potestate ad opus vestrum quoties, & juxta modum, qui vobis videbitur, Submagistros faciendi, & ordinandi, eadem auctoritate conferimus, & de illo etiam vobis providemus, vos quoque in præmissis, & ea quomodolibet concernentibus, ac ab illis dependentibus, & eis annexis, Magistro, facimus, constituimus, ordinamus, & etiam deputamus.

Hic Pont. in iud. renovat.

§. 4. Ut exinde omnes & singulas deformitates, excessus, in præmissis, vel circa ea, pro tempore quomodolibet occurrentes, absque cuiusvis vocatione, seu citatione, sed per viam Regiam, juxta datam vobis à Domino prudentiâ, etiam per demolitionem quorumcumque ædificiorum, aut rerum aliarum, seu modum alium, quæcumque reparandi, corrigendi, & commendandi, necnon præmissorum, seu eorum occasione gravatos, ut præmittitur, absque lite, sed summarie, simpliciter, & de plano (oppositione seu contradictione, aut quacumque temporis, etiam centenali præscriptione, legibus, & consuetudinibus generalibus quibuscunque, cæterisque contrariis non obstantibus) relevandi, restituendi & etiam reponendi, contradictores quoque quoslibet, & rebelles privandi, banniendi, arrestandi, incarcerandi, atque omnia & singula faciendi & exercendi, quæ Magistri prædecessores vestri, qui fuerunt pro tempore, facere, gerere, & exercere potuerunt, seu etiam debuerunt, vobis, hujusmodi durante beneplacito, mandatum damus, ac etiam potestatem.

Iurisdictionis eis concedit.

§. 5. Et ut officii vestri hujusmodi liberior & facilius sit exercitatio, Nardum de Bustachiis Procuratorem, necnon ipsum & Nicolaum de Mutiis, nobiles viros Cives Romanos, Notarios vestri officii eadem auctoritate facimus, & ordinamus.

Notarios eorum videm detur. His temporibus unus est Notarius.

E e §. 6. Man

Officialis cui obediare praescribitur.

§. 6. Mandantes exinde omnibus & singulis nostri Capitoli Marescallis, ceterisque Officialibus, ut vobis, & submagistris vestris, atque vestrum cullibus, in similibus, quae vestri officii concernunt, pateant, & obediant, pariter & intendant. Insuper quascumque excommunicationis aut interdicti sententias, poenas & multas alias per nos seu praedecessores nostros in Magistris pro tempore existentes, forsan promulgatas (quae formam & tenorem volumus haberi pro expressis) auctoritate praedicta cassantes & irritantes.

Syndicari, & in officio molestari prohibetur.

§. 7. Vobisque, ut occasione per vos in vestro officio factorum, ordinatorum, seu quomodolibet administratorum, aut quavis occasione gerendorum, fiendorum, seu administrandorum, nullibi locorum in causam trahi, syndicari, aut alias quovis modo per quemcumque, etiam auctoritate Apostolica molestari valeatis, eadem auctoritate concedimus.

Contrariis derogat.

§. 8. Antedictis constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis, & consuetudinibus Urbis, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Decernentes exinde irritum & inane quicquid contra praemissa, seu aliquod praemissorum a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ighoranter contigerit attentari.

D.P.A. die 30. Martii.

Nulli ergo, &c. Datum Romae, apud Sanctos Apostolos, 2. kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno octavo.

X. Prohibitio trahendi personas Ecclesiasticas ad forum saeculare.

Hae prohibito confirmatur infra a Leone X. in consuetu. 7. Superna, & consuetu. 10. Regimini. Et extensa est a multis Pontificibus, & postremo a Paulo V. in consuetu. 63. Pastoralis. Antiquior etiam prohibito est supra in consuetu. 1. Honor. 11. Haec leges, & Bonif. IX. consuetu. 4. Injstis.

Edita An. D. 1448.

MARTINUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

AD reprimendas insolentias transgressorum, eorumque praesumptionem refranandam, si nervus Ecclesiasticae disciplinae lentescat, eorum voluntas proclivior sit ad peccandum, & exemplum impunitatis periculosius in alios derivatur. Propter quod ad Praesidentis officium pertinet, sic debitam executionem adhibere justitiae, quod commissa jam puniat, & committendorum in posterum audaciam interdicit.

Officialis laici, qui jurisdictionem exercere voluit contra personas Ecclesiasticas, & pro causis & criminibus ad forum seculi.

§. 1. Sane, sicut displicenter accepimus, nonnulli diverforum regnorum, & terrarum iudices, alique officiales laici, & laicales personae, jurisdictiones in temporalibus exercentes, exerceri facientes, non attendentes, (quod laici in Clericos, & Ecclesiasticas personas, & illorum bona, nulla sit attributa potestas, praetextu huiusmodi quod asserant in suis dominiis ad se pertinere coercere via facti, quae vere, & sicte attentata asseruntur, etiam in quocumque loco sacro, vel religioso, quantumcumque Deo dicato, ex quacumque causa, etiam ratione delationis corporis Christi, consationis sacramentorum, & beneficiorum Ecclesiasticorum, venditionis factorum, aut aliarum rerum, & bonorum ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pertinentium quomodocumque, etiam sola negatione, vel affirmatione turbatio facti interueniat, & ad eos recurratur, cognitione ad se spectare, pro eo quod factum, & novitas quae praetenduntur, etiam sine alia violentia, quamvis in loco spirituali, & in loco sacro siue religioso, eo quod immediate, ut praetenduntur, spiritualia non existant) propterea ministros Ecclesiae, & personas Ecclesiasticas, quantumcumque res, causa, vel occasio unde dependeat, & derivetur, pia, sacra, vel Ecclesiastica sit, aut spiritualis, ad forum suum, & ipsarum cognitionem trahunt, & respondere cogunt.

Et persona Ecclesiastica super causis ad eorum forum.

§. 2. Necnon procuratores fiscales in Curia temporalibus multoties agere procurant, ad quos (quod deterius est) nonnulli praelati, & personae Ecclesiasticae in superbia,

& elatione dati, ad superbia, & subditi, & denique per tales inventiones, & cautelas, alias personae Ecclesiasticae, & religiosas habent plerumque recursum, & propterea in eisdem regnis, & terris, civitatibus, castis, & locis, auctoritas, & jurisdictio Ecclesiastica penitus absorbetur, & nihilominus ipsi laici iudices, & laicos respondentes in foro Ecclesiastico super rebus quantumcumque Ecclesiasticis, vel spiritualibus, & concernentibus immediate Ecclesiasticas personas, non respondeant, & iudicibus Ecclesiasticis, ne cognoscant, inhibitiones fieri sub gravibus poenis temporalibus faciunt, & procurant, & si secus fecerint, emendam pecuniarum excessivam exigere, ac valatores in domibus, & piis aliis locis Ecclesiasticis, & religiosis inducere, ac loca ipsa, personaeque Ecclesiasticae jocalibus & paramentis Ecclesiasticis, & bonis mobilibus, & aliis spoliare, illaque vendere, & alienare, fructus quoque & proventus, ad temporalitatem ad manus suas ponere, necnon diversas injurias, & molestias reales, & personales eisdem personis Ecclesiasticis inferre non verentur, in Dei offensam, animarum suarum periculum, Ecclesiasticae libertatis vispendium, & plurimorum gravamen, praedictum, & iacturam.

§. 3. Nos igitur adversus talia praesumentium temeritate remedia apponere, & super his salubriter providere cupientes, ac Concilii Milevitani, ac fel. record. Innocentii Papae III. praedecessoris nostri constitutionibus super hoc editis, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, hac nostra irrefragabili constitutione perpetuo duratura, tenore praesentium statuimus, decernimus, ac etiam ordinamus, quod omnes, & singulae personae Ecclesiasticae, saeculares, regulares Ordinum quorumlibet, quacumque exceptione suffultae, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, Abbatiali, vel alia quavis praesulgeant dignitate, quae aliam personam Ecclesiasticam, Collegium, vel Conuentum in actione reali, mixta, vel personali, civili, vel criminali, etiam occasione cuiuscumque submissionis, etiam juramento vallatae, vel alias ad forum, siue iudicium laicale, directe, vel indirecte (de qua in foro Ecclesiastico ordinari consueverit, possit, vel debeat de iure, vel de consuetudine, aut alias cognosci) trahere praesumpserit, causam ipsam, & omne jus ei, siue eis, in possessorio, vel petitorio, in re, vel ad rem, causa, vel occasione huiusmodi quomodolibet competentes, eo ipso perdant penitus, & amittant, & singulae personae excommunicationis, Capitula vero, & conuentus, suspensionis, & interdicti sententias incurrant ipso facto, & si personae ipsae & eis in praemissis adherentes, & servientes, in aliquo rebelles fuerint, & incontinenti non obediunt, omnes illas per priuationem suorum beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque, quae obtinebant, & in quibus, & ad quae jus quomodolibet competit, & inhabilitationem ad alia in posterum obtinenda, coerceri & compelli volumus antedictas.

§. 4. Et nihilominus omnes, & singulos iudices, Executores, communitates, dominia, laicos, & laicales personas, postquam exceptum fuerit de non jurisdictione eorum, aut euidenter appareat huiusmodi cognitionem ad eos de iure non spectare, talia praesumentes, & ea fieri mandantes, seu eorum nomine, & mandato facta, rata habentes, vel eis faciendis dantes auxilium, consilium, vel fauorem, cujuscumque praesentia, dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis existat, saeculares personas, eorum videlicet singulos officiales, quocumque nomine censeantur, & consiliarios, & privatas personas, quae praemissorum principales perpetratores existant, excommunicationis sententiam incurtere volumus ipso facto; nullusque ab eisdem sententiis per alium quam per Romanum Pontificem, praeterquam in mortis articulo constitutus, absolvi valeat, siue possit: & praemissa omnia, non tantum ad futura, sed etiam ad praesentia, & dependentia extendimus auctoritate memorata.

§. 5. Quodque etiam Procurator Fiscalis causarum Curiae Camerae Apostolicae contra culpabiles in praemissis desuper summaria informatione praehabita, per se, vel alium, seu alios, agere, & procedere possit & valeat, nihilominus concedentes.

§. 6. Non

§. 3. Non obitante ita quibus communiter vel di-
sim a Sede Apostolica sit interdictum, quod interdicti, sus-
pendi, et excommunicari non possint per litteras Apo-
stolicas non facientis plenam, & expressam, ac de verbo
ad verbum, de eorum propriis nominibus ac indulto hu-
jusmodi mentionem, & quibuslibet constitutionibus, pri-
vilegiis, & litteris Apostolicis, de quibus etiam
plena, & expressa, ac de verbo ad verbum, in nostris li-
teris habenda est mentio specialis, ceterisque contrariis
quibuscumque. Nulli ergo, &c.

Datum Romae apud Sanctos Apostolos, Kalend. Febr.
Pontificatus nostri Anno 11.

Approbatio Congregationis pauperum Iesuati-
torum nuncupata.

Hi pauperes Iesuati, sortiti sunt nomen Fratrum
Iesuatorum S. Augustini, & regulam S. Augusti-
ni proficiunt, ut haec & alia dicunt ad const. 16.
Pauli P. Religiosos.

His Fratribus indulget Greg. XV. in const. 35. Ex injun-
cto, infra tom. 4. us approbati a locorum ordinariis
possint in parochialibus Ecclesiis eorum, confessio-
nes parochianorum audire, & ut Caput abjecto al-
bi coloris quod super humeros antea gestabant, aliud
eorum habitus coloris, forma ceterorum Mendican-
tium, deferre possent, indulget S.D.N. Urban. VIII.
const. 31. Onerosa, in d. tom. 4.

MARTINVS EPISCOPVS,
Seruus Seruorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Piae postulatio voluntatis, qua dilecti filii nonnulli
pauperes Christi, Iesuati communiter nuncupati, vo-
luntariam paupertatem ducentes, dediti studio piae vita-
e, in diversis Italiae Oratoriis, domibus, sive locis, munda-
nis abjectis illecebris, cum adoptione voluntariae pau-
pertatis, virtutum Domino famulantur, non indigne me-
retur, ut Apostolica Sedes eos, eorum domos, Oratoria,
atque loca benignis favoribus confoveat, & specialibus
gratiis prosequatur, in iis praesertim, quae animarum sua-
rum salutem, statumque respiciunt, & quietem.

§. 1. Sanè pro parte dictorum pauperum nobis nu-
per exhibita petitio continebat, quod licet ipsi cupien-
tes suos in caelestibus thesauros collocare, & ut ex eo-
rum laudabilibus actionibus ad bene recteque vivend-
um traherent alios per exemplum, in diversis locis sive
domibus, quae pro eorum usu, habitatione perpetuis piis
Christi fidelium elemosinis, & suffragiis construxerint,
devotum sedulumque impendant Domino famulatum,
ad quos plurimi ob eorum laudabilem vitam, & opera
virtuosa gerunt specialis devotignis affectum, tamen
nonnunquam contingit, pauperes ipsos per Inquisito-
res haereticae pravitatis in illis partibus pro tempore
residentes, & deputatos ab eis sub diversis praetensis
occasionibus, sicutque coloribus indebitè molestari.
Quare pro parte pauperum eorumdem nobis fuit hu-
militer supplicatum, ut ipsorum paci, & tranquillitati
super iis paterna charitate consulere de benignitate
Apostolica dignaremur.

§. 2. Nos igitur cupientes, ut dicti pauperes equi-
tius & devotius in humilitatis spiritu Altissimo famula-
rentur, quo se noverint Sedis ejusdem uberiori gratia com-
nitis, hujusmodi supplicationibus inclinati, praefatos
pauperes praesentes, eorumque Oratoria, domos atque loca
construenda, & costruenda, ubicumque fuerint constituta, cum
personis, juribus, pertinentiis, necnò possessionibus, terris,
rebus & bonis suis, quae in quibusvis locis impraesentia-
rum legitime possident, & in posterum dante Domino
similibus fidelium suffragiis, aut alias justis titulis pote-
runt adipisci, sub beati Petri, ac ipsius Sedis, necnò Ord-
nariorū locorum, in quorum Civitatibus, & Diocesis
domus, Oratoria, atque loca praedicta consistunt, prote-
ctione, usque ad ejusdem Sedis beneplacitum, auctoritate
Apostolica, tenore praesentium suscipimus, atque nostra.
Bullar. Mag. Tom. 1.

§. 3. Volentes, atque auctoritate praefata decernentes,
quod hujusmodi durante benivolentia, Inquisitores
praedicti nullam possint in dictis domibus, locis,
jura, & bona hujusmodi, quacumque occasione, causa, vel
praetextu, jurisdictionem, vel potestatem, sine praesentia,
& voluntate Ordinariorū praedictorum, exercere, sed
demtaxat eorum dicta Sede, vel ejus delegatis, aut Ord-
nariis supra dictis, respondere, & fel. rec. Inno-
centii Papae Quarti praedecessoris nostri, & quolibet alia
constitutione Apostolica contraria non obstant. Decer-
nentes insuper ex nunc omnes, & singulos excommuni-
cationum, suspensionum, & interdicti processus, & sen-
tentias, quos, & quas contra effectum praesentium, &
tenorem promulgari contigerit vel haberi, irritos pa-
riter & inanes. Nulli ergo, &c.

Datum Romae apud S. Apostolos, 11. Kal. Novembr.
Pontificatus nostri anno undecimo.

Quod Festivitas sanctissimi Corporis CHRISTI XII.
etiam per octavam celebrari possit, apertis
Ecclesiarum januis, tempore interdicti. Et
qui eam piis operibus venerantur, Indulgen-
tias consequantur.

De institutione hujus festivitatis, ejusque Indul-
gentis, vide sup. in Urb. IV. const. 1. Transmissus,
ubi notari etiam alia.

MARTINVS EPISCOPVS, Edita A.D. 1449.
Seruus Seruorum Dei: Ad futuram rei memoriam.

Ineffabile Sacramentum, quod Sacerdos in aeternum
Christus Dominus instante, quam pro peccatoribus
subire voluit suae mortis tempore, nobis, ut digne eo re-
fecti divinitatis ipsius participes sumus, in memoria
reliquit gloriosi Corporis, & Sanguinis ejus mysterium,
praecipuis a fidelium quolibet atollendum fore recen-
sentes honoribus, ac devotissimis laudum studiis am-
plectendum, mystica dispensatione thesauri fideles eor-
dem quod tam pretiosissimi venerationi sacramenti sin-
ceris affectibus & dignis obsequiis ferventer intendant,
excitari satagimus, ut hujusmodi in eis fructum mors
afferat, & illis caelesti pabulo vegetatis ipsius institutio
sacramenti prosit jugiter ad salutem.

§. 1. Sanè dudum fel. rec. Urbanus Papa Quartus pra-
decessor noster ad orthodoxae corroboracionem, & ex-
altationem fidei digne, ac rationabiliter statuens, ut de
tanto Sacramento, praeter illam, quae diem in Ecclesia
fieret, annuatim memoria solemnior, & specialior habere-
tur, & ad celebrandum ejus tam excelsum tamque glorio-
sum festum quintam post octavas Pentecostes feriam
designans, ipsosque fideles ad colendum illud donis spi-
ritualibus animare volens, omnibus verè poenitenti-
bus, & confessis, qui in matutinali officio festi ejusdem
in Ecclesia in qua illud celebraretur interessent, centum
qui vero missae, totidem, & qui in primis ipsius festi Vesp-
eris similiter centum, qui autem in secundis totidem.
illis verò, qui Primae, Tertiae, Sextae, & Nonae, ac Cople-
torii horarum Officiis, pro qualibet ipsarum quadragin-
ta. Eis autem, qui per octavas ipsius festi matutinalibus,
vespertinis, missae ac praedictarum horarum officiis inter-
essent singulis octavarum ipsarum diebus, etiam centum
dies de injunctis sibi poenitentis misericorditer rela-
xavit.

§. 2. Nos verò, qui huius vericula mundi supersti-
tiosis haeresum fomentis, guerrarum turbiniibus, necnon
pestis, & aliarum, quae diem ex divinae Majestatis, ut for-
midamus, offensa circumstrepunt calamitatum dispendiis
sines (proh dolor) adducere cernimus passim deteriores,
amplioribus spiritualis, recòpensationis impendiis fideles
eosdem ad impertienda pro veneratione sacramenti hu-
jusmodi, & ut illud, quo pascantur, & serventur ipsorum
corda perlustrèt, potiora reuerentiae, & deuotionis exer-
citia firmare summo opere cupientes, singulis ex eis verè
poenitentibus, & confessis, qui & quoties in ipsius
E c 2 Sacra

Indultum
quod dignifi-
catoribus absque
Ordinariis
non va-
leant mole-
stari. Hic re-
vocavit Pau-
lus IV. const.
10. Romanus.

Exordium.

Urban. P. or-
dinavit sol-
ne festum cor-
poris Christi,
pro feria 5.
post octavam
Pentecostes,
cum indul-
gentiis hic
annuatiis.

Hic P. al. de
indulgentiis
concedit.

MARTINUS QUINTUS.

Sacramenti profecto jejunium, vel loco illius aliud piis iuxta supra copiam...

Celebrandi...

Hortatio ad...

Fidei danda...

D.P.A. 11...

XIII. Declarationes Regule Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci...

Alias declarationes ejusdem Regule habes infra in const. 103. Pii IV. Sedis Apostolica...

MARTINVS EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Dilecto filio Joanni...

ori ad Praesentia Praebytero Cardinali, Salutem & App...

Um generale Capitulum fratrum Minorum in civitate nostra Assisinate sit de proximo celebrandum...

§. 1. Nos enim tibi dirigendi, disponendi, statuendi, precipiendi, mandandi, & quoscumque transgressores...

§. 2. Mandantes in virtute sanctae obedientiae, & sub poenis excommunicationis, suspensionis, & privationis...

§. 3. Constitutionibus Apostolicis, ac statutis dicti Ordinis juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis...

Dat. Romae apud Sanctos Apostolos, 8. Idus Junii, Pontificatus nostri anno 13.

Ioannes miseratione divina tituli S. Petri ad Vincula Sacrosae Romanae Ecclesiae Presbyter Cardinalis, Reformator Ordinis fratrum Minorum...

De...

Con...

Pro...

De...

D.P.A. die 6...

Leg...

Lum...

form...

Ordi...

novitate

novitate sententia vestri, ut probetis quae sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta. Sicut enim in corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus sumus in Christo Iesu, qui est caput nostrum, Creator, Dux, Redemptor, Dominus, & Magister. Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, quos non vocavit Deus in immunditiam, sed in sanctificationem, ut veritatem annuntietis illius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum, Evangelicæ scilicet perfectionis Iesu Christi Filii Dei, qui suæ dilectissimæ sponsæ tenerrimus prædilector & vagus non cessat quotidie providere de remediis, & auxiliis opportunis, novellis eam floribus fulcendo pulcherrimis, sanctis scilicet desideriis divinorum charismatum gratiarum, copiosius irrigando fructibus operum fructuorum, tribuentia incrementa virtutum germine verbi. Sponsa siquidem Christi Ecclesia sancta est, sed in proposito nostro Minorum Religio vertitur reformanda, quam altissimus Iesus Christus Dei filius sibi quodam singulari annulo mirifice desponsavit, quum ejusdem Religionis institutorem & ducem, suæ sanctissimæ passionis privilegio decoravit, ac specialibus sigillis, sacris videlicet stigmatibus mirabiliter insignivit. Quæ quidem sacra Religio, licet plantata sit super illo firmissimo fundamento, præter quod nemo aliud ponere potest, quod est suum sanctissimum Evangelium, quasi ad modum fluctuantis naviculæ procellis agitata ventorum, tentationum scilicet pulsibus vulnerata quamplurimis, tot indiget semper almæ matris Ecclesiæ providentiis, & favoribus, quot quatitur impulsibus, & vitiorum vulneribus sauciatur.

Quum nuper igitur proximis temporibus retroactis nonnullæ querulosæ reclamaciones, tum de scandalosis prædicatoribus, tumque de aliis discurrantibus, & infestis fratribus ejusdem Ordinis, sanctissimi domini nostri domini Martini divina providentia Papæ Quinti, sæpius propulsaverint pias aures, & auditum, hinc est quod pro universalis reformatione Ordinis prælibati, infrascripta statuta recollegimus, ordinavimus, & quasi super Apostolica auctoritate confirmamus, authenticamus, & roboramus, ac ab omnibus & singulis fratribus ejusdem Ordinis volumus, & mandamus inviolabiliter observari, tam à capitibus quam à membris, discurrantibus secundum ordinem, & processum dictæ Regulæ, per duodecim Capitula districtæ, & particulariter ordinatæ.

CAPITVLVM PRIMVM REGVLÆ.

Quoad primum Capitulum Regulæ quod incipit, Regula & vita fratrum Minorum, hæc est, scilicet sanctum Evangelium D.N. IESU CHRISTI observare, &c.

Quia diu dubitatum & hæsitatum extitit inter fratres, ad quæ consilia Evangelica tenerentur.

Dicimus & declaramus, quod ad illa consilia fratres tantummodo obligantur, quæ in ipsa regula præceptorie, vel inhibitorie, seu sub verbis æquipollentibus sunt expressi, juxta declarationem fel. rec. Clementis Quinti in §. 1. suæ declarationis, Exiui de Paradiso. Cujus verba & tenorem hic inseri mandavimus videlicet. Declaramus quod illud quod ponitur in regula de non habendo plures tunicas quam vnâ cum caputio, & aliâ sine caputio. Item de non portandis calceamentis, & de non equitandis extra causam necessitatis. Item quod fratres vilibus induantur. Item quod jejunare à festo omnium Sanctorum vsque ad Natale Domini, & in sextis feriis teneantur. Item quod Clerici faciant divinum officium secundum ordinem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ. Item quod Ministri, & Custodes pro necessitatibus infirmorum, & fratribus induendis sollicitam curam gerant. Item quod si quis fratrum in infirmitate ceciderit, alii fratres debent ei servire. Itē quod fratres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, quum ab eo fuerit eis contradictum. Item quod nullus audeat populo penitus prædicare, nisi à generali Ministro, vel aliis quibus secundum declarationem id competit, fuerit examinatus, & approbatus, & ad hoc institutus. Item quod fratres qui cognoscerent se non posse regulam spiritualiter observare, debeant, &

Bullar. Mag. Tom. 1.

possint ad suos Ministros recurrere. Item omnia quæ ponuntur in regula ad formam habitus, tant Novitiorum quam etiam Professorum, necnon ad modum præceptionis ad professionem spectantia, sunt ab ipsa fratribus sicut obligatoria observanda, nisi recipientibus quoad habitum Novitiorum sicut dicit regula, secundum Deum aliter videatur. Hoc inquam omnia sunt à fratribus tanquam obligatoria observanda. Item Ordo communiter sentit, tenet & tenuit ab antiquo, quod ubicumque ponitur in regula hoc vocabulum, teneantur, obtinet vim præcepti, & servari debet à fratribus sicut tale.

Post hæc quidem verba declaratoria, nos Joannes præfatus declaramus de tunicis ipsorum fratrum secundum quatuor Magistros fratres, videlicet Ganfredum, Alexandrum de Ales, Joannem de Rupella, & Rigaldum, quod Ministri, & Prælati possint plures concedere, quum viderint necessarium, secundum loca & tempora, & frigiditas regiones.

Sciunt etiam fratres se non obligari ad testamentum Patris B. Francisci, secundum declarationes Summorum Pontificum fel. record. Gregorii IX. Innocentii IV. Alexandri IV. Nicolai III. & Clementis V.

Et quod omnes fratres, ut dignum, & justum est, reverentiam exhibeant, & honorem, humilem obedientiam, & firmissimam fidelitatem sanctissimo D.N. Papæ, & sacrosanctæ Sedi Apostolicæ, provt in principio, medio, & in fine regulæ obligantur.

Cæterisque Prælati & Clerici, provt congruum est, & intentio fuit sanctissimi Patris B. Francisci, qui præfatos monuit præ cunctis reuereri.

Item statuimus, & ordinamus, quod omnes & singuli fratres, Galli, Itali, Hispani, & Theutonici, & quicumque alii per orbem terrarum constituti, obedire teneantur, & debeant suis Prælati, scilicet generali Ministro, Provincialibus, Custodibus, Guardianis, & quibuscumque alii Prælati Ordinis secundum regulam datis, non obstante quocumque privilegio, seu indulto, quomodocumque & qualitercumque concessio, in generali, vel speciali, in Concilio Constantiensi, in Curia Romana, vel alibi ubicumque, cassando, reuocando, & annullando, & nullius decernendo validitatis, ac si nunquam concessa fuissent. Et si qua Monasteria Monialium ex antiqua bulla Apostolica admittunt aliquibus particularibus fratribus, ex nunc prædicti fratres, siue in Hispania siue alibi resignare debeant ea Ministris Provincialibus, nisi eisdem per prædictos denuo fuerint commissa, sub pœna inobedienciæ contumaciæ.

Item quoad votum paupertatis, videlicet viuendo sine proprio, & quod fratres nihil sibi approprient. Statuimus, & ordinamus illud inconculse tenendum, quod fel. rec. Nicolaus Tertius declaravit in sua decretali, Exiit qui seminat. De verbor. signif. lib. 6. Porro successu, & seriatim, per ordinem vsque ad §. Verum, quia expresse continetur in regula. Et quod quilibet Conventus habeat suum procuratorem, secundum declarationem, & privilegium dicti Nicolai Tertii, & Martini IV. & sanctissimi D.N. Martini V.

Item quoad votum castitatis. Statuimus & ordinamus, servandum fore statutum Guillelmi Farinerii, factum in Capitulo generali Assisi celebrato, anno Domini MCCCLIV. cap. 7. ubi sic habetur. Fratres euidenter notati de suspectis consortiis, & colloquiis mulierum, quæ in regula prohibentur, si admoniti, & correcti sufficienter se non correxerint, si in officiis fuerint, ab omnibus officiis absolvantur, & suspendantur. Nec taliter suspensi, seu absoluti restituantur, nisi in Capitulo Provinciali per Ministrum. Si verd in officiis non fuerint, priventur libris, & omni actu legitimo. Et cui hæc pœna nõ est petita, privatione caputii, & aliis pœnis gravibus puniatur ad arbitrium Ministrorum. Et ad hoc Ministri firmiter teneantur. Et intelliguntur suspecta consortia non solum de mulieribus, sed etiam de suspectis familiaritatibus quibuscumque. Quicumque frater consuetus fuerit à socio suo fratre, cum mulieribus sequestrari, de quibus iudicio Prælati sui merito possit oriri suspicio, si canonicè monitus, & correctus, non se emendaverit, tanquam suspectus de mulieribus, omnibus officiis Ordinis,

2. Declaratio circa summa.

3. Declaratio circa obedientiam sedis Apost. præstantiam.

4. Declaratio circa obedientiam sedis Apost. præstantiam.

5. Declaratio circa obedientiam sedis Apost. præstantiam.

6. Declaratio circa votum paupertatis, juxta traditionem Nicol. III.

7. Declaratio circa votum castitatis.

et actibus legitimis sit privatus. Et si taliter punitus, iterato duobus fide dignis testibus convincatur de sequestratione prædicta, vel si sequestrationes hujusmodi suspensionem multam violentiam facerent sui Prælati iudicio de consilio discretorum, et præbentur legitime, absque admonitione, vel penitione præmissa, ardeatur ad veritatem dicendam. Si vero vnus testis fide dignus de sequestratione prædicta appareat contra eum, & alius de lapsu carnis, ardeatur gravius in domo discipline. Si vero aliquis de innotabili crimine, propter quod ira Dei venit in filios diffidetur, fuerit (quod ab eis) notatus, & c. 5. uictus, carceri perpetuo mancipetur. Vbi omni die igne circa ipsum accenso, corpore denudato, disciplinatus, panem & aquam quotidie comedens, deficiat vitam suam in amaritudine & dolore: circa quod si Prælati fuerint negligentes, ipso facto suis officiis sint privati.

CAP. II. REGVLÆ.

Quoad secundum Capitulum Regulæ. Qualiter volentes venire ad Ordinem recipiantur.

Statuimus, & ordinamus illud seruandum fore, quod fel. rec. Nicol. Papa III. declaravit in prædicta decretali. Exiit qui seminatur, sed quonia. Vbi sic dicit: Sed quonia in desideris nostris hoc geritur, ut ad Dei gloriam salus proficiat animarum, ac dictus Ordo, per que iugiter ad amorem diuinum affectio Christianæ religionis accenditur, & merito, & numero augeatur, concedimus, & præfenti statuto firmamus, licet non solum Generali, sed etiam Provincialibus Ministris, personas fugientes à seculo in fratres recipere, quæ Ministrorum Provincialium licentia, per ipsum Generalem si quidem expedire viderit, possit arctari. Vicarij vero Provincialium Ministrorum ex officio Vicariæ licentiam hanc sibi noverint interdicitam, nisi per Ministros eisdem, quibus hoc committere posse Vicariis & aliis licere decernimus, hoc ipsis Vicariis specialiter committatur. Caueant tamen ipsi Provinciales, quod hoc non indifere, non passim, sed sic considerate committant, sicque illos quibus hoc committi contigerit, fidelibus consilijs fulciant, quod omnia discrete procedant. Nec indifere omnes admittantur ad Ordinem, sed illi tantum, qui suffragantibus eis literaturæ idoneitate, vel aliis circumstantiis, possint viles esse Ordini, sibi que per vitam meritum, ac alijs proficere per exemplum. Hæc Nicolau.

Verba 2. esp.

1. Declaratio circa receptionem venientium ad Ordinem, à Nicol. III. prædicta, app. prælati.

2. Declaratio circa amorem, qualitates, & exarum concordiam. De ad hæc vid. bullam 71. Sixti V. cum de ordinibus.

3. Declaratio circa virtutes, in bono, per iudicium, ad Ordinem d. c. 1. ubi, prædicta, clem. 3.

4. Declaratio circa virtutes.

nitate notare debeant, nec ita vilia & grossa, quod ipsa videntes in horrorem inducant & prouocent ad desum. Longitudo autem habitus, vltra longitudinem fratris deferentis, talis sit, quod nec plica vltra quatuor digitos protendatur, nec ita brevis quin corda ex ea valeat operiri. Latitudo vero decem, & octo palmorum non excedat mensuram, nec sit minor quindecim. Caputium vero tali modo fiat, quod existens in capite, extremitas per longitudinem duorum digitorum cingulum non excedat, nec per duorum digitorum longitudinem super cingulum debeat remanere, cui longitudini correspondeat proportionaliter latitudo secundum corporum quantitatem. De mantellis autem, de modo dormiendi, de carnis, de cingulo, & de calceamentis, in omnibus seruetur generale statutum prædicti Gullielmi in a. cap.

CAP. III. REGVLÆ.

Quoad tertium Capitulum Regulæ, de diuino officio.

Statuimus, & ordinamus seruandam esse constitutionem Benedicti XII. cap. 1. vbi sic dicit: In primis circa agendum officium diuinum in eodem Ordine, auctoritate Apostolica ordinamus, quod ante Missarum, & horarum principia, fratres dicti Ordinis omnes quos causationabilis non excusat, ad Chorum concurrant, præparati Domino corda sua, ibique sine risu, murmure, discursu, & absque vagis, & vanis aspectibus, sub silentio in pace, cum debita gravitate permaneant, cantent, & orent, & vsque in finem vnanimiter perseuerent. Quia verò Ecclesiasticus cantus, diuinæ laudis sacrificium, fructusque laborum canentium, non solum eorum, qui psallunt, sed etiam auditorum edificatio esse debet, eosdem fratres hortamur in Domino, ut diuinas laudes integre, attente, honeste, ac religiosè persoluant, gestus leues, & cantus dissolutos, & fractos omnino declinent, tractim psallant, debito more incepta, quæ simul canenda fuerint, simul continuent, simul paudent, & cætera ut in d. cap. habetur.

Hoc addito quod de cantu in locis ubi pauci sunt fratres qui non sufficerent ad cantandum, vel alia rationabili causa, Prælati possint dispensare quum viderint expedire.

Item de ieiunio illa seruentur, quæ in regula continentur. Item fiat de non equitando, præterquam in casu necessitatis, attentis etiam verbis Diui Bonaventuræ in sua declaratione super hoc passu, qui dicit: Quod non debeant equitare, nec bigare, neque quadrigare, nisi manifesta necessitate, scilicet prolixi, vel impediti itineris, vel negotij urgentis, vel infirmitate cogantur.

CAP. IV. REGVLÆ.

Quoad Capitulum quartum Regulæ, quod fratres non recipiant pecuniam.

Statuimus & ordinamus iuxta declarationem Nicolai Tertii, & Clementis Quinti, Martini Quarti, & Quinti. Quod quilibet Conuentus, siue locus habeat suum procuratorem, œconomum, syndicum, & actorem, cui omnes elemosynæ pecuniaræ, & alia quæ ad pecuniam reduci possent, integraliter consignentur, qui easdem dispensare debeat legaliter & fideliter in reparationem Conuentuum, & locorum, aliasque necessitates fratrum pro tempore occurrentes, & quod fratres nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant. Si quis autem contrarium attentauerit, ipso facto omni actu legitimo sit privatus, & pœna carceris puniatur.

In omnibus autem, quæ vltra hæc magis ardeant fratres dicti Ordinis, siue ex declaratione Clementis Quinti, siue alia quacumque declaratione Summorum Pontificum, vel aliorum quorumcumque, Apostolica nobis auctoritate commissa misericorditer dispensamus, non adstringentes propterea eos, qui voluerint prædictas declarationes, quin sua vota seruare valeant, & tenere.

Item Ministri, & Prælati pro necessitatibus infirmorum sollicitam curam gerant, eis diligenter de necessitatibus prouidendo, ordinando infirmarios, vel alios fratres deputando seruitijs eorundem, qui deputati si culpabiles inuenti fuerint, vel notabiliter negligentes, præsentium arbitrio puniantur, & alia fiant circa prædicta sicut

Prælati

1. De... 2. De... 3. De...

2. De...

3. De...

Prælati

1. De... 2. De... 3. De...

1. De... 2. De... 3. De...

3. De...

MARTINUS QUINTUS.

sicut in generalibus statutis Ordinis predicti Guillelmi 4. cap. continetur.

CAP. V. REGULA.

Quoad quintum Capitulum Regule. De modo laborandi.

Statuimus, & ordinamus, quod fratres habentes gradum laborandi laborent fideliter, & devote, &c. prout in regula continetur. Mercesque laboris, si pecuniaria fuerit, per solventem statim consignetur procuratori Conventus, sive loci, quod si pecuniaria non fuerit, consignetur Prælati ejusdem loci, de qua possit omnibus fratribus ibidem commorantibus communiter (prout necessitas exegerit) providere, per hoc tamen nullus fratrum præsumat puerorum scholas regere in Conventu, vel extra sæcularium personarum, sub pœna privationis actuum legitimorum.

CAP. VI. REGULA.

Quoad sextum Capitulum Regule. Quod fratres nihil sibi approprient.

Statuimus, & ordinamus, ab universis observandum, prout regula dicitur. Et qui contrarium fecerit, puniatur ut supradictum est de pecuniis. Item quod omnes fratres vadant pro elemosyna confidenter juxta discretionem Prælati præcipientis, cujus arbitrio committimus discernendum, qui congrue mittendi sunt pro elemosyna, vel qui non.

CAP. VII. REGULA.

Quoad septimum Capitulum Regule, de penitentia fratribus peccantibus imponenda.

Statuimus & ordinamus quod nullus frater Provinciali Ministro inferior, nisi ex speciali Generalis, vel Provincialium licentia Ministrorum, possit aliquem absolvere fratrem à peccato inobedientiæ contumaciæ, proprietariæ rerum detentionis, carnis lapsus, furti rei notabilis, injectionis manuum violenter, falsi testimonii in judicio facti, compositionis, vel projectionis, aut publicationis libelli famosi, falsificationis sigilli cujuscumque personæ notabilis, falsæ criminationis in infamiam cujuscumque. Si quis autem contrarium attentaverit, ipso facto actibus legitimis sit privatus. Et si legitime fuerit deprehensus, carceri mancipetur.

CAP. VIII. REGULA.

Quoad octavum Capitulum Regule, de electione Generalis Ministri. Quia languescente capite cætera membra dolent.

Statuimus, & ordinamus, quod electio Generalis Ministri canonicè celebretur in Capitulo Pentecostes à Ministris, & Custodibus, ut regula dicitur. Ipsi autem electores talem in tanta religione studeant habere pastorem, qui scientia, vita, moribus, & exemplo, merito valeat magis prodesse, quam ambitiose præesse ovibus sibi commissis, omni postposito amore, odio, timore, prece, pretio, vel rancore: quod si secus factum fuerit, electio nulla sit, & electores voce activa, & passiva perpetuò sint privati.

Item statuimus, & ordinamus, quod Generalis Minister non habeat secum plures duobus sociis notabilibus, non Cismontano, & alio ultramontano, addito socio scriptore, & alio servitore, cum uno famulo.

Et quod de cætero si Generalis sit Ultramontanus, Cismontanus socius teneat sigillum Ordinis, & è contra, si Generalis sit Cismontanus, Ultramontanus socius teneat sigillum Ordinis. Nec possit eos Generalis ad libitum commutare, nisi morte interveniente, vel alia causa legitima, & casu notabili, in loco illius substitutione alterius socii, de consilio Discretorù coarctante.

Item secundum declarationem quatuor Magistrorum Generalis non possit immutare aliqua ordinata per ipsum, & Capitulum Generale, sine ipsius Capituli generalis assensu, in his quæ tangunt regulæ puritatem. Nec possit aliquem licentiarè ad cursum Magisterii, nisi fuerit præsentatus per Ministrum Provinciale, qui neminem audeat præsentare, nisi de consilio, & assensu ipsius Capituli Provincialis.

Item, quod prædictus Generalis nullam exactionem pecuniariam facere possit, nec pro confirmatione Mini-

strorum, neque pro visitatione Provinciarum, neque pro Magisterio, aut vestitio, vel literis officiorum, aut suffragiorum, siue quacumque occasione, vel colore quævis, quod si secus fecerit, ipso facto suo officio privatus. Nec teneantur fratres, nisi ultèrius obedire. Et si exinde in posterum præsumperit Generalatus officium retinere, quod ipso facto sit perjurus, infamis, & inhabilis ad quæcumque officia vel beneficia, honores, & dignitates, tam in Ordine, quam extra Ordinem.

Item quod non faciat Vicarios in Provinciis, nisi in casibus necessariis, & opportunis, quibus expletis Vicariatus officium ipso facto volumus expirare.

CAP. IX. REGULA.

Quoad Capitulum nonum Regule. De Prædicatoribus.

Statuimus, & ordinamus, quod fratres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, quum ab eo fuerit illis contradicendum, sed cum omni humilitate, & reuerentia Prælatos Ecclesiæ debeant venerari.

Item, quod nullus præsumat populo prædicare, nisi à Generali Ministro, vel à Provincialibus in Capitulis Provincialibus, vel ab aliis quibus per Generalem Ministrum fuerit commissum, examinatus extiterit, & approbatus circa officium Prædicationis sibi concessum. Possint nihilominus præfati Ministri concessam prædicandi licentiam revocare, suspendere, & arctare, quoties, sicut, & quando eis videbitur expedire, juxta declarationem prædicti Nicolai Tertii in præfata decretali, Lxiii qui seminat. §. Et quia in eodem.

Et quod prædicti, quibus committitur auctoritas prædicta licentiam concedendi, nullum ad prædicationis officium admittere debeant, nisi extiterit admittendus Sacerdos, vel Diaconus, ætatis ad minus viginti quinque annorum, competentis literaturæ, vita, & moribus comprobatus, cujus doctrina merito populi ædificari valeant sine scandalo.

Caveant autem Prædicatores prædicti omnino, nõ quandoque prædicare præsumant quicquam contra libertatem Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, vel Ecclesiasticis personis detrahere, vel (quod absit) scandalum contra Clerum vel Religionem aliquam excitare, aut personam aliquam præsentem criminaliter nominare, sed potius contra hæreses, & schismata populos digne, & fideliter animare, & in orthodoxæ fidei veritate firmare. Maxime contra præsentem satanicam, & damnatam hæresim Hussitarum. Contra quos in aliqua parte sermonis, prout videbitur expediens, invehat. Si quis autem temerarie contra statum, honorem, dignitatem, & Ecclesiasticam libertatem præsumperit prædicare, ipso facto prædicationis officio, & omni actu legitimo sit privatus, quod si post prædictam privationem præsumperit prædicare, per suos Prælatos omni appellatione postposita, vel alio subterfugio, carceribus mancipetur. Qui Prælati si in prædictis fuerint negligentes, in eandem pœnam se noverint incidisse, nisi rationabili, & legitima causa de impotentia se valeant excusare. Super quos, & prædictos Prædicatores delinquentes Ordinarii locorum plenam jurisdictionem habeant puniendi, & carcerandi sine alio processu. Ad quod quum opus fuerit, prædicti Ordinarii invocare valeant brachium sæculare.

Item quod nullus frater audeat in alienis Ecclesiis prædicare, ad scandalum, & dedecus Ordinis, nisi in his terris ubi pro tempore fuerit consuetum, ut in Quadragesima, processionibus, & similibus, & tunc nec sine licentia Prælatorum Ordinis. Nec prædicent novitates, vel materias, quæ scandalum possint verisimiliter generare.

CAP. X. REGULA.

Quoad Capitulum decimum Regule. De admonitione, & correctione fratrum.

Statuimus, & ordinamus, quod prædictum Capitulum diligenter per Ministros executioni debitæ demandetur. Addentes insuper quod minister quilibet in sua Provincia, uno provido, & honesto Socio sit contentus, cum uno servitore.

is nullam facias exhibent.

6. Declaratio quoad Vicariorum deputationem.

Verba cap. 9.

1. Declaratio quoad Prædicatorum reuerentiam Prælatos Ecclesiæ circa eorum examina, & approbationem. Tu scias etc. lib. Ord. n. 11. Leon. X. d. 11. m. 1. 2. Declaratio circa eorum examina, & approbationem. Tu scias etc. lib. Ord. n. 11. Leon. X. d. 11. m. 1.

3. Declaratio circa qualitates Prædicatorum.

4. Declaratio circa ea que Prædicatores observare debent. Ad quod etc. de etc. conf. 11. Leon. X. Sup. m. 1.

5. Declaratio circa licentiam prædicandi extra loca Ordinis, & novitates recitandas.

Verba cap. 10.

1. Declaratio circa sine Ministerium provinciarum.

3. Declaratio Et quod nullus Minister, Custos, Guardianus, vel Lector, vel quicumque alius frater, quicumque exigit aliquo colore, vel causa: quod si secus fecerit, ipso facto suo officio sit privatus, & subditi deinceps obedire sibi minime teneantur. Et si quid aliquis Ministrorum generali Ministro presumpserit contribuere, ipso facto ut supra suo officio sit privatus.

4. Declaratio Statuimus insuper quod Ministri diligenter, & sollicitate instent, & inuigilent reformationi Studiorum per quilibet suas Provincias, ita & taliter quod cuilibet studente pro posse provideatur de suis necessariis, tam pro libris, quam pro reliquis opportunis, de communibus elemosynis per Procuratorem receptis pro quolibet Conuentu, siue loco natus fratris ad Studium promouendi. Exhortantes strictissime in visceribus Iesu Christi ceteros fratres aliorum locorum, quod quum viderint idoneos ad studia promouendos, totis viribus eisdem impendant auxilium, consilium, & fauorem, in quibuslibet opportunis, querendo pro eis elemosynas, recommendando valentibus subuenire, eisque seruendo in visceribus charitatis. Quum scientia domini Dei sit, armatura ad defendendam sanctam fidem Catholicam, corona Ordinis, lumen veritatis, & via in tenebris ambulantium populorum.

5. Declaratio Similiter attendant predicti Ministri cum omni vigilantia, & circumspectione, quod ceremonie Ordinis tam quoad diuinum officium, quam quoad silentium, & alias ceremonias utriusque communitatis, spiritualis, & temporalis, secundum antiquas consuetudines Ordinis observentur.

6. Declaratio Et si qua sunt debita de preterito contracta solvantur de expropriatione fratrum, vel locorum, de vineis & possessionibus, ceterisque rebus in Ordine repertis, quarum possessio secundum puritatem nostri status non potest Ordini conuenire. Et si quid superesse poterit de pretio talium rerum vendendarum, vel ex reddenda ratione quorumcumque fratrum, vel Ministrorum, vel aliorum subditorum, assignetur Procuratoribus locorum quorumcumque per quilibet provincias pro communi utilitate, & commoditate eorundem fratrum vel locorum.

7. Declaratio Ministri autem, & alii Prelati corrigant subditos suos humiliter, & charitative eos visitent, secundum regulam delinquentes misericorditer puniendo, iuxta tenorem septimi capituli statutorum generalium predicti Guillelmi, & vigesime septimi capituli statutorum Benedicti XII. vel alios, prout eisdem Ministris, & Prelatis melius videbitur expedire.

8. Declaratio Item cum in eodem Ordine aliqui fratres fuerint & sint excellentes in deuotione, & obseruantia strictiori vestre professionis; Ordinamus quod tales seruiuantur per Prelatos suos bene tractentur, & favorabiliter in suis deuotionibus nutrantur in suis eremiticis & locellis. Caveant autem predicti Prelati, ne fratres aliquos ad eremitoria mittant pro residentia ibidem faciendi, nisi maturos, solidos, & probatos in Obseruantia regulari, ubi fieri poterit bono modo.

9. Declaratio Item quod de cetero nullus audeat Conuentus, aut loca, seu eremitoria multiplicare, aut de novo edificare, seu edificari facere, non solum pro Fratribus, quin etiam pro Sororibus, sine auctoritate D.N. Papae, dominorum diocesanorum, Generalis, vel Provincialium Ministrorum licentia, sine preiudicio Conuentuum propinquorum, in quorum terminis haec contigerit attentari. Salua etiam decretali Bonif. VIII. in c. cum ex eo. De excessibus Prelatorum lib. 6.

10. Declaratio Item ubi regula dicit, quod ubicumque sunt fratres qui sciunt, & recognoscunt se non posse regulam spiritualiter observare. Declaramus iustam esse causam recurrendi ad Ministrum, cum tali loco est annexa proprietatis, vel cura animarum, pueros baptizandi, & alia parochialia faciendi, aut quia ibi domino reclamante morantur fratres, aut quia propter necessarium penuriam oportet eos in congregationibus, vel quibuslibet inhonestis contra regulam puritatem, & usum Ordinis generalem excedere, aut propter societatem inhonestam, vel importabilem fratribus, praesertim rudibus, & infir-

mis: propter huiusmodi autem causas, & similes fratres dicunt & possunt ad suos Ministros recurrere, per eosdem inde pie & paternaliter amovendi, & in locis devotis & spiritualibus colloquandi.

CAP. XI. REGULA.

Quoad undecimum Capitulum Regulae; Quod fratres non ingrediantur Monasteria Monacharum.

Statuimus, & ordinamus illud esse seruandum quod praefatus Nicol. III. decrevit in eadem sua decretali, exit qui seminat, & Denique quia continetur. Ubi determinat prohibitum esse fratribus ne ingrediantur Monasteria Monacharum quorumcumque. Intelligens nomine Monasterii, claustrum, domos, & officinas interiores, pro eo, quod ad alia loca ubi homines saeculares conueniunt, possunt fratres ipsi causa praedicationis, vel elemosynae petendae accedere, quibus id a Superioribus suis, pro sua maturitate, vel idoneitate fuerit concessum, exceptis semper praedictarum Monasteriorum, ad quae nulli datur accedendi facultas sine sedis eiusdem licentia speciali. Quod etiam Gregor. IX. determinavit.

Addentes nihilominus, quod si quis sine Ministrorum licentia aliquod Monasterium intrare presumpserit, ipso facto carceri mancipetur. Et diligenter attendant Ministri, quod Moniales sibi commissa debitam clausuram seruent, tam fratrum, quam saecularium accessus compellendo sub interminatione maledictionis aeternae.

Item statuimus, & ordinamus quod nullus frater de cetero presumat fieri compater virorum, vel mulierum, & qui iam compaternitatem contraxerint, quantum in eis est, hoc nomine se a nemine nominari permittant, nec ipsi alios nominent. Et qui contra fecerit carceri mancipetur.

CAP. XII. REGULA.

Quoad duodecimum Capitulum Regulae. De euntibus inter Saracenos.

Statuimus, quod seruetur Regula, & in praesenti Capitulo, & in quibuscumque aliis Capitulis generalibus, quantum possibile est, provideatur, & disponatur de bono regimine locorum Terrae Sanctae, tam quoad Guardianum, quam quoad alios fratres, ita quod semper pro gubernatione illorum locorum eligantur in Capitulis generalibus de melioribus & deuotioribus fratribus Ordinis, qui vita, moribus, & doctrina probati, lucis exemplum praebent, & edificationem pariter infidelibus cum quibus contigerit conuersari.

Item statuimus, & ordinamus quod Procuratores Ordinis in Curia Romana nihil exigant vel extorquere praesumat a fratribus aduenientibus undecumque: quod si secus fecerint, ipso facto suo officio sint privati. Et Procurator cismontanus tractet negotia fratrum cismontanorum. Ultramontanus autem tractet negotia ultramontanorum.

Item statuimus, & ordinamus sub eadem poena, quod inquisitores haereticae prauitatis teneantur restituere communitati conuentuum, ubi officium inquisitionis exercent, quicquid sibi aduenire poterit vel competere ex officio inquisitionis, vsque ad condignam satisfactionem expensarum quas in praedictis perceperint dum officium inquisitionis exercent. Et si eisdem Inquisitoribus a communitate vel ab alia persona spirituali competenter provisum fuerit de expensis, non teneantur praedicti Conuentus providere eisdem de victu vel vestitu: quod si quid super fuerit ultra praedictum victum, vel vestitum, de eo quod sibi competet ex officio suo, conuentui nativo reddatur, distribuendum communiter inter fratres. Et quod nullus inquisitor eiusdem Ordinis in officio inquisitionis remaneat ultra duos annos, secundum eiusdem Ordinis generalia statuta dicti Guillelmi, c. 6. §. finali.

Item statuimus, & ordinamus quod de cetero nullus Prelatorum, Minister vel Magister, aliquem fratrum eiusdem Ordinis presumat astringere, vel compellere ad aliquam pecuniariam solutionem, ratione cuiuscumque gradus scholastici, vel Magisterii, Lectoratus, Baccalariatus vel alterius cuiuscumque, sub poena privationis gradus, tam in exigente, quam in contribuyente.

Insuper

3. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

9. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

Verba

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

1. Declaratio circa nona lo. a confra. da. Tu vid. hui. l. m. 99. c. ca. VIII. Quam.

Induper quia parum est leges conseruare, nisi executioni debite demandentur, volumus & mandamus, ac strictim precipimus vniuersis ac singulis fratribus eiusdem Ordinis ubique fuerint, & intererint, cuiuscumque gradus seu conditionis existant, quod in his omnibus supradictis suis Prælati tenentur firmiter obedire, scilicet generali in toto Ordine, & Ministris provincialibus in provinciis, Custodibus in custodiis, Guardianis in guardianibus, cæterisque Prælati in his, & aliis licitis & honestis, quæ non sunt contra animam suam, & Regula dicti Ordinis. Et si quis, quod absit, contrafecerit, trina admonitione præmissa, factis cõgruis intervallis, post si rebellis & inobediens extiterit, carceri mancipetur.

In omnibus autem aliis statutis, constitutionibus, ordinationibus, & declarationibus, tam summorum Pontificum quàm aliorum quorumcumque sue de non edendo carnes in festiuitatibus Natiuitatis, Resurrectionis & Ascensionis Dominice, Pentecostes, Apostolorum Petri, & Pauli, Assumptionis gloriosæ Virginis, S. Francisci, S. Antonii, & S. Ludouici Episcopi, vel quibuscũque aliis temporibus per regulam vel per Ecclesiã non prohibitis, siue de quibuscumque aliis in aliis constitutionibus positis, quæ non sunt contra legem Dei, vel statutum Ecclesiæ generale, auctoritate Apostolica dispensamus. Nolentes aliquem dicti Ordinis ex prædictis statutis, seu constitutionibus, ordinationibus, declarationibus, & de quibus in his præsentibus nõ sit mentio, mortalis peccati vinculo alligari, nisi tales essent casus, vel excessus, qui diuina lege, seu sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ generali statuto, merito inducerent ad mortale. Et vbiicumque in aliis constitutionibus eiusdem Ordinis Papalibus, vel Generalibus, pœna excommunicationis imponitur, quatenus in aliam pœnam temporalem valeant commutari, arbitrio Præsidentium reservamus. Sententias verò excommunicationis inibi contentas, auctoritate præfata ex nunc tollimus, remittimus, & laxamus, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Prædicta autem statuta, constitutiones, ordinationes, seu declarationes, & reuocationes, volumus ab omnibus, tam Prælati, quàm subditis integrè, & inuolabiliter obseruari. Mandantes, & districtè præcipientes omnibus Prælati, tam Generali, & Provincialibus Ministris, quàm aliis Prælati Ordinis quibuscumque, quod omnia, & singula supradicta seruent, & faciant ab omnibus inuolabiliter obseruari. Quod si in prædictis fuerint negligentes, ipso facto suis officiis sint privati. Et ne alicui ignorantia sit occasio delinquendi, sub interminatione diuini iudicij mandamus Prælati prædictis, quatenus per quemlibet Conuentum, & locum ad minus semel in mense legi faciant, & divulgari.

Has autem constitutiones, reformationes, & ordinationes, per nos Ioannem Card. Legatum & Reformatorem præfatum auctoritate Apost. factas, & ordinatas, alta, & intelligibili voce in pleno Capitulo ad sonum campanæ, ut moris est congregato, corã multitudine copiosa fratrum eiusdem Ordinis propterea ibidem existentium de verbo ad verbũ per organum venerabilis, & religiosi viri fratris Joannis de Capistrano, eiusdem Ordinis professoris, legi & publicari fecimus, & ad perpetuã rei memoriam, per Generalem, & Prouinciales ministros, Custodes, Discretos, & omnes ac quoscumque fratres, & religiosos dicti Ordinis præsentis, absentes, & futuros in omnibus, & per omnia, prout superius latè scriptæ sũt sub pœnis in eisdem contentis inuolabiliter teneri, & obseruari mandauimus, & per præsentis mandamus.

Post quarum quidem constitutionum, reformationum, & ordinationum publicationem & lecturam, omnes & singuli Ministri, Custodes, Custodum Discreti, & alii in d. Capitulo existẽtes, tam nominibus suis propriis, quàm suorum Conuentuum, & fratrum præsentium, & futurorum, dictis constitutionibus, ordinationibus, & reformationibus, tanquam legitime, sancte, iuste factis & ordinatis, non coacti nec circumuenti, libere, & sponte sine contradictione aliqua in pleno Capitulo acquiescunt, & in eisdẽ, & eorũ singulis in omnib. & per omnia consenserunt, intelligibili voce vnanimiter clamando & dicẽdo, Consentimus eisdẽ in omnibus & per om-

nia, & volumus stare, viuere, & mori in isto Ordine sancto fraternalitè, secundum constitutiones, & reformationes prædictas.

In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præmissorum, præsentis nostras literas, siue præfens publicum instrumentum constitutiones, reformationes, & ordinationes huiusmodi in se continentes, siue continens, exinde fieri, & per Secretarium nostrum, Notarium publicum infra scriptum subscribi, & signari mandauimus, nostrique sigilli Cardinalatus iussimus, & fecimus appensione communi.

Actũ & in scriptis publicatæ fuerunt hæ constitutiones, reformationes, & ordinationes supradictæ, per nos de mandato nostro, modo supradicto, Assisi in Monasterio fratrum Minorum tempore generalis Capituli in pleno Capitulo, nobis ibidem de præfati D.N. PP. mandato præhærentibus. Sub anno à Natiuitate Domini 1430. indict. 8. die verò Mercurii 21. mensis Iunii, Pontif. præfati D.N. PP. anno 13. præscriptibus ibidem Reuer. Patre domino Bernardo Montis Albanensis Episcopo, & Guillelmo Panze, & Ioanne Obgeroloes, alias Frances, Notariis Apostolicis familiaribus nostris, & pluribus aliis, tam Clericis, quàm laicis fratribus dicti Ordinis testibus ad præmissa vocatis specialiter & rogatis.

Et ego Rodericus Gundisalui, de Mocuicis, Clericus Baganensis diocesis, publicus auctoritate Apostolica Notarius, dictique Reuerendissimi in Christo Patris, & domini mei domini Joannis Cardinalis Legati & Reformatoris, præmissis, &c. Amen.

De quibus publicum instrumentum rogatum fuit.

Publicatio eorundem constitutionum facta fuit die 21. Iunii 1430.

Archiepiscopus publici Notarij.

Indictio generalis Concilii Basileensis.

XIV.

Istud Concilium Eugen. IV. huius Pontificis successor dissoluit, transiitque ad civitatem Ferraria, ut inf. in eius Const. 21. Magnas, & inde ipse idem iure transiit ad civitatem Florentia, ubi absolutum fuisse liquet ex eiusdem Pont. Const. 17. Latentur, Posteaque ab eodem absoluti fuerunt qui post dicti Concilij dissolutionem ei adhaeruerunt, & ad ipsius Pontificis obediẽtiam reciderunt, ut in alia sua Const. 29. Inter.

MARTINVS EIS COPVS, Seruus Seruorum Dei: Dilecto filio Iuliano S. & Angeli Diac. Card. Apost. Sedis Legato: Salutem, & Apostolicam benedictionem.

edita Anno D. 1431.

Um onus universalis gregis Domini superna dispositione nobis iniunctum diligenter attendimus, & quod singulis Christianæ Reipublicæ occurrentibus per nos ipsos debitum Apostol. seruitutis exequi non possumus, animo nostro reuoluimus, nonnunquam viros fide feruentes, dignitate, ac scientia præditos, & rerum agendarum experientia conspicuos, in partem nostrorum, & Ecclesiæ Romanæ negotiorum assumimus, ut dum tempus postulat eorum operationibus vices nostras supplentes, ministerium nobis commissum, diuina assistente gratia, iuxta vires nobis ex alto concessas, exequi valeamus.

Exordium.

§. 1. Dudum siquidem sacrum generale Constantien. Conc. ex certis causis tunc expressis statuit & decreuit, primum generale Concilium in quinquennium ex tunc proximè futurum, secundum verò à fine illius immediate sequentis Concilii in septennium, & deinceps de decennio in decennium perpetuo fore celebrandum, in locis per Romanum Pontificem per mensem ante finem cuiuslibet Concilii, approbante & consentiente Concilio, vel in defectum ipsius, per ipsum Concilium deputandis, & assignandis, ut illa quæ circa statum, & bonum publicum Ecclesiæ sanctæ Dei agenda, & expedienda restabant, matura possent deliberatione compleri.

Concilium Constantiense statuit curia & prius alia Concilia celebrari debere.

§. 2. Prout quantum in nobis fuit, in Concilio Senensi vltimo celebrato factũ extitit, in quo per nostros, & Sedis Apostolicæ nuntios tunc in dicto Concilio Senensi

In Conc. Senensi que tunc ultimo loco ai.

*Præfatio
in septen-
nium Con-
cilii civitas
Basileen. de-
putata.
Hic idem Pp.
ad d. Concil.
Basileen. In-
lianum Card.
de Lazero Li-
gatum mir.
tit.*

Senensi præfidentes, eodem approbâte Concilio civitas Basileensis pro loco proxime futuro in septennium celebrandi Concilii deputata extitit, prout in decreto præfati Senensis Concilii, & aliis nostris literis desuper confectis plenius continetur.

§. 3. Cum autem finis hujusmodi septennii, quo Concilium ipsum in eadem civitate Basileensi tenendū, & celebrandum fore statutum fuit, instare noscatur, cūque propter notoriam ægritudinem nostram in ipso futuro Basileensi Concilio, Deo auctore celebrando, juxta desiderium cordis nostri interesse non possumus, te vitæ integritate, & sapientia præclarum, & magnitudine consilii conspicuum, ac in maximis nostris, & præfate Ecclesie negotiis diuturna experientia comprobatum, Legatum cum plena, & omnimoda potestate Legati de latere, & fratrum nostrorum cōsilio, auctoritate Apostolica te

*Qua præfatio
in d. Concil.
agenda signi-
ficat, & am-
plius facili-
ter concedit.*

presentiū facimus, constituimus, & etiā ordinamus. Teque ad Civitatem Basileensem prædictam, pro futuro ibidem, auctore Domino, tenendo, & celebrando Concilio Generali, juxta deliberationem, & ordinationem præfata, tanquam Angelum pacis destinandum providimus. Et cum super omnia in ipso futuro Concilio ad reformandum statum Ecclesiasticum, qui hoc tēpore indigere videtur, abundante nequitia, & frigiditate charitate hominum, suscitatis inter fideles bellis, & discordiis, ac inualecente in pluribus mūdi partibus hæretica pravitate, ad hujusmodi hæreses extirpandas, & pacē inter Catholicos Principes, & ceteros Christianos componendam, animum efficaciter intendamus: super qua te, quātum in nobis fuit dedimus operam efficacem, tibi nomine, & auctoritate nostra ipsi Concilio præfidenti, ac in illo pro tua sapientia illa proponēdi, deliberādi, ordinādi, statuēdi, & decernēdi, quæ ad laudem, & honorem Dei, & conservacionem & augmentū Religioni, fidei Christianæ, statum Ecclesie, reformationem quoque totius Cleri, & Ecclesiasticæ status in moribus, & vita, necnon reductionem Orientalis Ecclesie, & quorumlibet aliorum oberrantium ad gremium Ecclesie militantis, ac conservacionem Ecclesiasticæ libertatis, salutem quoque, quietem, & pacem Regnorum, Regum, Ducum, Principum, & quorumlibet fidelium populorum noveris pertinere, ac etiam ibidem cum debita maturitate, & deliberatione, prout in tanta re convenit, ea omnia proponendi, decernendi, concludendi, & exequendi, per quæ hæreses, & errores, tam de Bohemia, quam de aliis quibuscumque Regnis, provinciis, terris, locis, in quibus sunt, penitus extirpentur. Et nihilominus de præmissis hæresum, & quibuscumque aliis causis, fidem Catholicam concernentibus, quomodolibet cum consilio dicti Concilii cognoscendi, aliaque per te, vel per alium, seu alios à te deputandos audiendi, decidendi, & sine debito cum præfato Concilio terminandi.

*Auctoritate
que contra-
ditur, & m
legato con-
dat.*

§. 5. Et contradictores quoslibet, & rebelles, cuiuscumque status, gradus, præminentie, vel conditionis existant, & quavis Ecclesiastica, vel mūdana, etiam si regali, vel Pontificali, præfulgeant dignitate, auctoritate nostra per censurā Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendi, & super his, quoties opus fuerit, auxilium brachii sæcularis inuocandi, omniaque alia, & singula in eodē Basileensi Concilio agendi, tractandi, disponendi, statuendi, declarandi, decernendi, & concludendi, quæ in præmissis, & circa ea, pro statu nostræ, & eiusdem Ecclesie, ac salute animarum fidelium, extirpatione hæresum, & errorum de agro Dominico, reductione quoque oberrantium populorum, & conservacione Ecclesiasticæ libertatis, ac pro quieto statu Reipublicæ Christianæ, necnon reformatione in omnibus membris suis, noveris profutura, plenam, & liberam, auctoritate prædicta tenore presentium concedimus potestatem, ratam, & gratam habituri quicquid super præmissis per te vnā cum eodem Basileensi Concilio ordinatum, statutum, deliberatum, & decretum fuerit, & conclusum; idque faciemus auctore Domino vsque ad satisfactionem condignam inuolabiliter observari.

*Eandemque
Legatum ad
quosdam mi-
nistros lau-*

§. 6. Quocirca circumspicioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus tibi injunctum ministerium laboris hujusmodi pro divina, & dictæ Sedis, ac

nostra reverentia, sic in eodem futuro Concilio, & nomine pro tempore præfidentis, ad honorem Dei, Ecclesie, atque nostram, salutem quoque, & pacem populorum fidelium juxta datam sibi a Domino prudentiam, laudabiliter exequaris, quod ex tuis fructuosissimis operibus, & actus, optati proveniant, quos speramus, tuque deinde illam, quæ tuis actibus agendis saperna retributione impenditur, gloriam consequi merearis felicitatis æternæ. Datum Romæ apud S. Apostolos, kal. Febr. Pontificatus nostri Anno decimo quarto.

Confirmatio Regulæ Fratrum & Sororum Tertii Ordinis Servorum B. Mariæ Virginis

Quæ Servitarum Ordinem concernens, notant in constitut. 1. Benedicti XI. Dum tanquam, sup. pag. 162.

MARTINUS EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Edis Apostolicæ providentiæ circumspicere personas sub regulari observantia vacantes assidue studio pietatis, benigno favore prosequitur, & ea quæ pro earum statu salubriter dirigendo provide ordinata sunt, ut illarum persistant, Apostolice consuevit manimine roborare.

§. 1. Sane petitio pro parte dilectorum filiorum Prioris Generalis & Fratrum, ac dilectarum in Christo filiarum Sororum Ordinis Servorum Sanctæ Mariæ, secundum Regulam & instituta Beati Augustini viuentium, qui quidem Fratres & Sorores, de consuetudine servitutum Sanctæ Mariæ nuncupantur, nobis nuper exhibita continebat, quod ipsi quandam Regulam, siue Religiosæ viuendi formam, in qua nonnulla honesta & rationabilia ac Regulari disciplinæ congruentia statuta & ordinata fore noscuntur, hæcenus laudabiliter observant, prout obseruant, quodque licet fratres, Sorores & Ordo hujusmodi variis per Sedem Apostolicam sint privilegiis communiti, tamen pro solidiori eorum subsistentia, & ut clementia Altissimi operante, de virtute in virtutē gradientes, deuotioem reddere valeant, Domino famulatum, desiderant hujusmodi Regulam seu viuendi formam, per Sedem eandem approbari. Quare pro parte Prioris & Fratrum ac Sororum eorundem nobis fuit humiliter supplicatum, ut Regulæ siue viuendi formæ hujusmodi, robur Apostolicæ confirmationis adiceret, illamque per ipsos Fratres & Sorores in perpetuum observari mandare de benignitate Apostolica dignaremur.

§. 2. Nos igitur qui super præmissis omnibus & singulis relatione plenaria & fidei fuimus clarius informati, hujusmodi supplicationibus inclinati, Regulam seu viuendi formam, quam per singula ejus Capitula, clare & distincte, ac de verbo ad verbum præfatis fecimus annotari, necnon statuta & ordinationes prædicta rata habentes & grata, illa auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus, & nihilominus Regulam, siue viuendi formam eandem per ipsos Fratres, & posteros volumus & mandamus perpetuis futuris temporibus inuolabiliter observari.

Tenor verò Regule siue viuendi formæ hujusmodi, sequitur & est talis.

C A P. I.

§. 3. In primis, ut hic Ordo continuum & perpetuum de bono in melius recipere valeat incrementum, quod ex receptione personarum bene dispositarum plurimum noscitur dependere: Volumus & ordinamus, quod nullus recipiatur ad Ordinem huius fraternitatis nisi de licentia Prioris Generalis ejusdem vel ipsius Vicarii seu Correctoris fraternitatis pro tempore deputati illius loci, præmissa tamen diligenti examinatione, quod sit honestæ vitæ & bonæ famæ, ac de hæresi nullatenus suspectus

De R. ad Ordine

De R. ad Ordine

De R. ad Ordine

De R. ad Ordine

De R. ad Ordine

quoniam, quinimo sit veritatis & Catholice fidei zelator, qui etiam antequam habitum hujus Religionis recipiat, de alienis, si quos habuerit, satisfaciat ad Deum, & proximi reconciliatur, nec non paratum, sive conditum, per se, sive in genere habeat, juxta consilium & ordinationem confessorii discreti, & eadem examinatio fiat de mulieribus ingressum hujus Ordinis petentibus, habentibus tamen viros, nec pateat ingressus ad consortium dicte fraternitatis, nisi de virorum suorum licentia & consensu fiat publicum instrumentum. Idem quoad hanc sequei volentes in viris uxores habentibus, nisi obstat in ipsis, vel altero eorum aliqua causa, que legitime judicaretur consilio Discretorum.

CAP. II.

§. 4. Omnes autem tam Fratres quam Sorores dicte fraternitatis induantur panno nigro, qui nec in colore, nec in valore minimam pretiositatem pretendat, sicut conuenit honestati Seruorum Christi & Beatæ MARIÆ. Turbata quoque habeat manicas usque ad pugnū, & sint strictæ & clausæ, corrigias de corio tantū habeat, quibus Sorores cingantur. In bursis etiā, calceamentis, & cæteris oranem mundanā refecent vanitatem. Vela vero Sororum & bindæ sint alba de panno lineo & canapino.

CAP. III.

§. 5. Recipiatur recipiendus in loco Capituli fraternitatis vel ante altare Ecclesiæ Fratrum illius loci, & a Priori Generali, sive Vicario, vel Correctore dicte Ordinis Seruorum Sanctæ MARIÆ prædictis, qui Prior, vel Vicarius, seu Corrector, existente induendo, & petente humiliter flexis genibus recipi, præsentibus aliquibus aliis Fratribus Ordinis ejusdem, & quibusdam de confratritia viris discretis, benedicat prius habitum ejus, qui debet recipi, hoc modo, videlicet: Oscede nobis Domine misericordiam, Dominus vobiscum. Oremus. Domine IESU CHRISTE, qui tegumen nostræ mortalitatis induere dignatus es, &c. Postea vero tali habitu benedicto, & per receptum seorsum induto, atque ad gradum altaris reuerso, & ante Priorem sive Vicarium vel Correctorem genuflexo, dicit Prior vel Vicarius seu Corrector. Veni Creator Spiritus, & Fratres, qui ei assensum, ipsum professantur usque ad finem. Deinde dicatur Kyrie eleison, Christe eleison. Pater noster, &c. Emitte Spiritum tuum, &c. Saluum fac seruum tuum, &c. Dominus vobiscum, &c. Oremus. Deus qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti, &c. & Præterea Domine famulo tuo, &c. & responsio Amē, aspergatur sic indutus à Priore vel Vicario seu Correctore Aqua benedicta, deinde omnes Fratres fraternitatis præsentibus ipsum recipiant ad osculum pacis, & eo modo ante Altare recipiantur mulieres quemadmodum est de Fratribus supradictum.

CAP. IV.

§. 6. Completo anno vel ante, si Priori vel Vicario, seu Correctori prædictis, aut cui commiserit, & etiam majori parti Fratrum Professorum, fraternitatis visus fuerit idoneus, ad professionem recipiatur, profitebitur autem hoc modo, videlicet:

Ad honorem Dei Omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & Beatæ MARIÆ Virginis, ego N. coram Vobis Priore seu Vicario vel Correctore Fratrum Ordinis Seruorum Sanctæ MARIÆ de consortio talis loci, profiteor velle me de cætero vivere secundum formam & Regulam Fratrum & Sororum dicte Ordinis usque ad mortem.

Mulieres vero eodem modo profiteantur cum Priore, vel ut supra, & Priorissa, vel cui commiserit.

CAP. V.

§. 7. Statuimus autem, ut nullus Frater, nec Soror hujus fraternitatis & Ordinis, post talem supradictam Professionem de hoc Ordine egredi valeat, nec eisdem ad sæculum reuerti liceat, sed bene liberè possint transire ad usum de approbatis Religionibus, tria vota solemniter profitentibus.

CAP. VI.

§. 8. Fratres & Sorores dicant quotidie omnes Horas Canonicas, nisi infirmitate impediatur. Pro Matutinis dicant viginti octo Pater noster, pro Vesperis quatuordecim, & pro qualibet aliarum. Horarum septem. Ad

honorem vero Beatæ MARIÆ semper Virginis, pro qualibet hora tot Ave Maria quot Pater noster dicere teneantur. Pro benedictione autem Mensæ, dicant unum Pater noster, cum verò surgunt de Mensa, similiter dicant unum Pater noster pro gratiarum actione, vel Psalmum, Miserere mei Deus, vel Laudate, qui sciunt, omnes etiā, qui sciunt Symbolum Apostolorum, videlicet Credo in Deum, dicant illud semel in principio Matutinarum, & etiam ante Primitiam, & quando Completorium fuerit terminatum, qui autem sciunt, & dicunt Horas canonicas, quemadmodum faciunt Clerici, prædicta Pater noster, & Ave Maria dicere minimè teneantur.

CAP. VII.

§. 9. Ad Matutinas Dominicis diebus & festiuis à festo Omnium Sanctorum usque ad festum Resurrectionis Dominicæ, omnes surgant. In Adventu autem Domini, & Quadragesima surgant omni nocte. Qui vero occupantur quotidiano opere manuali, horas suas dicere poterunt de mane usque ad Vesperas exclusivè, de sero Vesperas & Completorium simul dicant.

CAP. VIII.

§. 10. Omnes quater in anno ad minus, videlicet in festo Natiuitatis Domini, Resurrectionis ipsius, Pentecostes & Assumptionis aut Natiuitatis Beatæ MARIÆ Virginis, peccata sua constentur diligenter, & Eucharistiæ devote studeant recipere Sacramentum, nisi forsan ex aliqua causa rationabili alicui ex ipsis esset à suis Confessoribus interdictum. Qui autem ex devotione sua sæpius voluerit infra annum communicare, petita à suo Prælato licentia & obtenta, devotionem suam cum Dei benedictione poterit executioni demandare.

CAP. IX.

§. 11. In Ecclesia dum celebrantur Missæ, vel decantatur diuinum Officium, seu actualiter proponitur ibidem verbum Dei, omnes silentium serbare studeant, & orationi ac diuino officio diligenter intendant, nisi ex aliqua speciali & occurrente necessitate aliquid submisisse loquantur.

CAP. X.

§. 12. Fratres & Sorores Ecclesiæ quarum Parochiani existunt, juxta canonicas sanctiones & bonos mores, & cum omni devotione studeant visitare, & Ecclesiarum suarum Prælatos, videlicet Episcopos & inferiores summe reuerentur. Ipsorumque iura absque omni diminutione fideliter eis soluant, & hoc tam in decimis quàm in oblationibus alias quomodolibet consuetis.

CAP. XI.

§. 13. A Dominica prima Adventus usque ad Natiuitatem Domini, quotidie tam Fratres quam Sorores jejunent. Et similiter à Dominica in Quadragesima usque ad Pascha Resurrectionis Domini idem obseruent. Ferias autem Sextas jejunabunt omni tempore, & jejuniâ omniâ ab Ecclesia instituta. Qui autem voluerint amplius jejunare, seu austeritates alias facere, poterunt habita licentia à suo Prælato, vel de consensu Confessoris discreti.

CAP. XII.

§. 14. Fratres & Sorores hujusmodi fraternitatis, vti poterunt carnibus diebus Dominicis, & tertia & quinta Feria. Cæteris verò diebus abstineant, nisi sint infirmi, aut multum debiles, vel nisi præcipuum festum fuerit illa die, aut quia essent in itinere constituti.

CAP. XIII.

§. 15. Vagos curiososque discursus per Civitatem non faciant. Sorores vero solæ non discurrant, maxime juniores, ad nuptias & choreas; sive ad dissoluta mundana convivia; sive ad vana spectacula, nullo modo accedant, de Civitate verò seu Castro vel loco ubi habitant, non exeant, etiam causa peregrinationis, absque speciali licentia Prioris, Vicarii vel Correctoris dicte fraternitatis.

CAP. XIV.

§. 16. Inuasionis, sive impugnationis arma secum fratres non deferant, nisi pro defensione fidei Christianæ, aut ex alia rationabili causa, & de suorum Prælatorum licentia.

CAP.

Sicut dicitur ad blatinum.

Confessione & communione.

Silentij observantia.

Reuerentiâ exhibendâ Ecclesiarum Prælatum.

Jejuniis.

Castæ.

Discursus.

Armis à fratribus non ferendis.

CAP. XV.

Infirmis vi-
sitan-
dus.

§. 17. Deputentur per correctorem duo ex Fratribus, qui cum quempiam ex eisdem noverint infirmari, ipsum quam citius poterunt, charitative studeant visitare, & statim à principio ad recipiendum poenitentiam, & alia Ecclesiastica sacramenta eundem efficaciter exhortentur, & si necesse fuerit, ministerium corporale prout commodè poterunt, eidem studeant exhibere, si vero fuerit pauper, necessaria de bonis propriis vel communibus, prout facultas permiserit, sibi ministrare procurent, & idem faciant Sorores circa infirmas ex eis.

CAP. XVI.

Obitu fratris
conferendum,
suffragia.

§. 18. Quando contingeret aliquem ex Fratribus ab hac luce migrare, ceteris confratribus qui sunt in hac Civitate vel Castro nuntiatur, ut procurent defuncti exequiis personaliter interesse, à quibus non recedant, donec corpus traditum fuerit sepulturæ, hoc idem inter Sorores procedentes volumus observari. Præterea infra octo dies, post ipsius defuncti sepulturam immediate sequentes, quilibet Frater & Soror dicat pro anima ejus, Sacerdos unam Missam, sciens verò Psalterium Psalmos quinquaginta. Illiterati verò centum Pater noster dicant, & in fine cuiuslibet, Requiem æternam, &c. Et præter hæc quilibet infra annum pro Fratrum & Sororum, tam viuorum quam defunctorum salute tres Missas faciat celebrari, qui verò sciunt Psalterium, illud dicant, & ceteri quinquaginta Pater noster dicere teneantur.

CAP. XVII.

Constitutione
Prioris &
Prioris.

§. 19. Correctore fraternitatis mortuo vel amoto, Prior seu Vicarius cum consilio antiquorum de fraternitate, alium instituat Correctorem, singulis autè annis infra Octavas Paschæ, vel alio tempore, privatus Prior vel Vicarius habeat consilium cum antiquioribus de fraternitate super amotione vel confirmatione Correctoris, & sic eundem confirmare vel amovere poterit, secundum quod ipse cum præfatis judicaverit expedire. Consimiliter etiam de consilio dicti Prioris vel Vicarii, & aliquorum de fraternitate magis antiquorum, poterit Corrector ordinare de Subcorrectore vel Vicario fraternitatis, & etiam postmodum confirmare, & amovere, secundum quod eis visum fuerit expedire. Qui Subcorrector, vel Vicarius tantam potestatem habeat, quantum Corrector sibi concedet. Et eadem forma in institutione, & destitutione Prioris servetur.

CAP. XVIII.

Officio Corre-
ctoris, & Pri-
oris.

§. 20. Correctoris officium erit, cum omni diligentia servare in se quæque in Regula descripta sunt, & sollicitam dare operam ut ab aliis Confratribus observentur. Si quos verò viderit transgredientes, aut etiam negligentes, charitative corripiat & emendet, vel si magis sibi videatur expediens, Priori vel Vicario prædictis, ut corrigat poterit intimare. Prioris etiam erit officium sollicitè Ecclesiam visitare. Cæteras etiam Sorores excitare ad observantiam regularem, diligenter etiam per seipsam, & alias quibus imponet, observare quod in incessu, statu & habitu nihil per aliquam consorem fiat quod cuiusquam merito turbare possit aspectum, præcipuè tamen attendat, ut Sorores cum quoquam viro, cuiuscumque conditionis existat, familiaritatem non contrahant, maxime juniores, nisi forsitan talis vir Sorori illi attingat infra tertium consanguinitatis gradum ad longius, cum hoc quod sit bonæ vitæ & famæ.

CAP. XIX.

Corruptione
Fratrum al-
que Sororum.

§. 21. Si quis notatus fuerit de aliqua familiaritate suspecta, & ter admonitus per Prælatum, si non se emendaverit, excludatur ad tempus à Capitulo & consortio ceterorum confratrum, cõsilio Discretorum, de ipsorum penitus consortio publicè excludatur, nec admittatur de cetero, nisi cum Fratribus omnibus videatur esse correctus. Item si quis confratri vel alteri cuiunque opprobrium dixerit, quod sonare infamiæ videatur, aut ex ira quempiam percussit, vel ad locum sibi prohibitum ire præsumpserit, seu inobedientiam quamcumque commiserit, aut etiam Prælato mendacium ex industria dixisse deprehensus fuerit, abstinentia panis & aquæ, vel exclusione à Capitulo, aut etiam consortio aliorum Fratrum plus vel minus secundum conditionem personæ & exi-

gentiam delicti, gravius & levius corrigatur. Item si quis commiserit peccatum mortale, talis de consilio majoris partis Præbitorum fraternitatis illius loci, secundum exigentiam culpæ & conditionem personæ, gravius vel levius puniatur, & tamen quod sit ceteris in exemplum, quam punitionem si forte recusaverit, de consilio Discretorum de Ordine expellatur. Circa Sororum correctionem illud idem volumus in omnibus observari.

CAP. XX.

§. 22. In quolibet autem mense semel certa die & hora, per supradictos Priores vel Vicarios, ad Ecclesiam Fratrum & Sororum Sanctæ MARIÆ conveniant Fratres omnes confratriæ prædictæ, verbum Dei & etiam Missa, si hora competens fuerit, pariter audiri, & tum per ipsos Priores vel Vicarios ipsis legatur Regula ista, & exponatur, ac de agendis Fratres informet, & negligentes corrigant, & emendent, prout secundum Deum, & istam vivendi formam viderint expedire. In quolibet etiam mense, prima sexta Feria, Sorores ad Ecclesiam huiusmodi conveniant, similiter verbum Dei, & Missam communiter audire, quibus etiam legatur hæc Regula, exponatur, de suisque excessibus corrigatur, ut supra. Volumus, quod in qualibet Civitate & Terra ubi fuerint Fratres & Sorores confratriæ huiusmodi, habeant in Correctore vel Vicario aliquem idoneum Fratrem Sacerdotem de Ordine prædicto, quem postulaverint à Priori præfatis, aut quem ipsi Priores vel Vicarii, per se vel per alios eis assignare decreverint. Volentes insuper & stituentes, universos Fratres & Sorores huiusmodi confratriæ, ubicumque existant, directioni & correctioni ipsius Generalis vel Prioris Provincialis, pro eorundem ampliori conservatione & promotione totaliter subjacere, quantum ad illa videlicet, quæ eorundem vivendi modum & formulam concernere dignoscuntur.

CAP. XXI.

§. 23. Corrector fraternitatis cum Fratribus, & Prioris cum Sororibus suis, cum Vicario eis deputato, cum ipsis in abstinentiis, jejuniis, & austeritatibus aliis in supradictis capitulis contentis, ex causa legitima, cum expedire viderint, poterunt dispensare.

CAP. XXII.

§. 24. Demum quemadmodum in constitutionibus Ordinis Sancti Augustini continetur. Item volumus & ordinamus, quod in ista Regula seu forma vivendi habeatur, videlicet quod præter divina, & Ecclesiæ præcepta atque statuta in ea contenta, in reliquis huiusmodi Regulæ constitutionibus, siue ordinationibus, Fratres & Sorores ad culpam nullatenus obligentur, sed solum ad poenam, quæ cum à Prælato vel Generali continget ex quavis transgressione imponi, per transgressorem humiliter & promptè suscipiatur, & etiam opere perficiatur. Cooperante gratia Domini Redemptoris Nostri IESU CHRISTI, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat Deus, per omnia sæculorum. Amen.

§. 25. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ confirmationis, voluntatis & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, 17. kal. Aprilis, Pontificatus nostri Anno septimo.

Declaratio, & modificatio constitutionum numero editarum super reformatione Fratrum Minorum Conventualium S. Francisci.

Hæc constitutiones sunt suprascriptæ bullæ 13. hujus Pape, cum generale.

MARTINVS EPISCOPVS, Servus Servorum Dei: Ad perpetuam rei memoriam.

Per vigilis more Pastoris, Romanus Pontifex animadvertens, commissum sibi gregem Dominicum, per laudabilia Religiosorum exempla in semita mandatorum

Compro-
ne Frater
Sacerdos
fuit
per
ram, &
fuit
li
ni
fuit
fuit
Genera-
Prioris
venerat
ejusdem
dicit.

Dicit
ne
fuit
ram
causa

Offi-
hujus
et
nostræ

Satis
na

Dicit
du

Edicta
1430.

Pro

torum. At illi dirigi, & ad salutarium optionem operum provocari, nonnunquam super his que medio sue provisionis ad commendabilem sacre Religionis reformationem processerunt, adjicit, declarat, modificat, ordinat & disponit, prout rerum & temporum qualitate pensata, id in Domino conspicit salubriter expedire.

§. 1. Cum itaque pridem dilectus filius noster tituli Sancti Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, cui de venerabili fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio, per alias nostras literas super hoc plenè Legationis officium commiseramus, omnimodam concesseramus facultatem, vigore commissionis, concessionis & literarum hujusmodi, generali Capitulo Fratrum Minorum, quod tunc in civitate nostra Assisi celebrabatur præsidendo, nonnullas super reformatione Ordinis dictorum Fratrum Minorum, salubres & honestas constitutiones in eodem Capitulo edidisse noscatur, prout in literis suis ejus sigillo munitis vidimus plenius contineri.

§. 2. Nos constitutionem & literarum earundem tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illasque harum serie approbantes & confirmantes, super eis, ut posterioribus in posterum successibus gratulentur, Motu proprio, non ad alicujus instantiam, sed de nostra mera providentia, additiones, declarationes, & modificationes auctoritate Apostolica ordinamus, edimus & facimus quæ sequuntur.

§. 3. Primo videlicet, quod ubi Fratres particulares dicti Ordinis, Monialium & Sororum Ordinis Sanctæ Claræ, Sancti Damiani, & Minoritarum, ac alia quæcumque Monasteria sive loca Regularia mulierum, per quascumque etiam Apostolicas literas sibi commissa sub certis pœnis adstringuntur, Ministris Provincialibus, ut illorum jurisdictioni subsint, prout convenit assignate, nisi per illos eis denuo fuerint recommitta, adjiciendo decernimus, volumus, & mandamus, Sorores, & Moniales easdem, etiam in contrarium habeant quævis privilegia, vel indulta, quæ, necnon eisdem particularibus Fratribus concessas literas hujusmodi, quoad hoc cassamus, irritamus, & annullamus, ad subtrahendum se à subjectione, & obedientia ipsorum particularium Fratrum, & aliorum quorumcumque, nisi de novo illis recommittantur (ut prefertur) seque omnino ipsorum Ministrorum, & per eos deputandorum Visitatorum jurisdictioni, & obedientiæ submitendum, per eandem constitutionem pari modo adstringi, & pœnis similibus obligari.

§. 4. Præterea decernimus, quod exceptis iis, de quibus in constitutionibus felicis recordationis Benedicti Papæ Duodecimi prædecessoris nostri sit mentio, nulli omnino hominum, tam regularium, quam secularium, cujuscumque gradus, præminentie, dignitatis, excellentie, nobilitatis, & conditionis fuerint, prætextu sibi desuper quavis auctoritate concessæ cujuscumque licentia, quam similiter cassamus, & irritamus, & annullamus, Monasteria seu loca Sororum, & Monialium hujusmodi, seu aliquod ex eis ingredi, nec etiam Protectori, aut Generali Ministro dicti Ordinis Minorum pro tempore existentibus, seu præfatis Provincialibus Ministris, & quibuscumque Visitatoribus licentiam super ingressu hujusmodi, aliis ab exceptis antedictis inconsulto Romano Pontifice concedere licentiam quoquo modo.

§. 5. Item ubi cavetur de divino Officio secundum Ordinem dictæ Romanæ Ecclesiæ peragendo, statuimus, quod de omnibus commemorationibus, & festis trium lectionum, festa novem lectionum fieri, & utrumque festum Sanctæ Crucis sub duplici officio sine commemorationibus Sanctorum eisdem diebus occurrentium celebrari, prout à piæ memoriæ Gregorio Papa Undecimo prædecessore nostro fuit ordinatum. Quodque super rubrica de festis occurrentibus infra Octavas, festa ipsa non de præcedentibus, sed solum intra easdem Octavas existentibus, sicut etiam nonnulli alii Romani Pontifices prædecessores nostri declaraverunt, intelligi debeat.

§. 6. Item ubi præfato Generali Ministro duo Socii notabiles, unus videlicet Citramontanus, & alius Ultramontanus, addito Socio scriptore, & alio Servitore, cum Bullar. Magn. Tom. 1.

uno famulo dumtaxat decreti sint, adjicimus eidem duos Famulos, unum eleemosynarium sæcularem, vel alterius Religionis. Qui quidem Eleemosynarius à Procuratoribus Provincialium, aut Provincialium Ministrorum Convencium, vel Domorum, & locorum dicti Ordinis Minorum, omnia illa quæ pro victu, vestitu, equis, famulorum salario, & aliis ipsi Generali Ministro, ejusque comitivæ necessaria & opportuna fuerint, exigere, & exacta pro hujusmodi necessariis exponere habent. Quique de præmissis exactis & expositis, eidem Ministro Generali primum, & deinde Capitulo Generali, loco, & tempore celebrationis ejusdem, ut inibi per totum Ordinem secundum Provincialium numerum dividantur, rationem reddere teneatur. Adjicimus etiam, quod singuli duorum Sociorum Provincialium Generalis Ministri prædictorum, singulos servitores Fratres, vel alias personarum suarum, & equorum sibi assignatorum, servitiis institutos famulos, quibus sicut cæteris de familia ejusdem Generalis Ministri provideatur, habere valeant, atque possint. His tamen, & aliis eis similibus ejusdem Generalis Ministri, prout secundum loca, & tempora, ac longas vel breves moras expedire viderit, moderationi relictis. Cujus etiam Generalis Ministri, vel per eum ad hoc deputandi coercitioni, & compulsioni, præfati Procuratores, & principales eorum, necessaria dicto Eleemosynario forsitan solvere, vel exhibere recusantes, aut solutionem hujusmodi longius debito differentes, super hoc omnino volumus subjacere.

§. 7. Item ubi præfato Generali Ministro interdicitur potestas licentiandi aliquem ad cursum Magisterii, nisi præsentatus fuerit à Ministro sue Provincie, quem nemo audeat præsentare, nisi de consilio, & assensu Capituli Provincialis, modificando declaramus, hoc fore intelligendum in illis Provinciis, in quibus solet Provinciale Capitulum, vel Congregatio habens vim Capituli singulis annis celebrari, aliis idem Generalis Minister de proborum consilio ad magisterii cursum licentiare valeat, atque possit.

§. 8. Item ubi dicto Generali Ministro pecuniarum exactio prohibetur, declaramus, quod pro suis necessitatibus possit eleemosynas à quibuscumque recipere, qui sponte illas voluerint erogare, dummodo ab exigendo, & extorquendo penitus abstinere.

§. 9. De vestimentis autem per Ministros & Custodes debitis, secundum Regulam & constitutiones præfati Benedicti prædecessoris provisio observetur.

§. 10. Item ubi Generali, & Provincialibus Ministris, ac Custodibus, & Guardianis, cæterisque Fratribus prædictis inhibitor, ne ullatenus quidquam exigant aliquo colore vel causa, qui secus fecerint, eo ipso suis officiis sint privati, sibi que eorum subditi detraheantur obediuntur, & si aliquis Ministrorum Generali Ministro quidquam contribuere præsumpserit, ipso facto suo officio sit privatus: volumus, & etiam declaramus, contributiones hujusmodi intelligi debere, si in modum exactio, vel extorsionum, tam ex parte dantium quam recipientium factæ fuerint, non autem modum eleemosynarum supradictum, quem volumus in suo robore permanere. Quod si forsitan taliter observatum non extiterit, hujusmodi privationum, in quocumque dictarum constitutionum, per eundem Cardinalem, ut præfertur editarum, loco tangantur, definitionem, & determinationem solum spectare ad summum Pontificem quoad Ministrum Generalem, & ad Generalem Ministrum quoad Ministros Provinciales, & ad Provinciales Ministros quoad alios Fratres antedictos. Quas quidem omnes, & singulas additiones, declarationes, & modificationes per nos, ut præmittitur, à quibuscumque Fratribus dicti Ordinis Minorum, & aliis, quorum intererit, seu interesse poterit, perpetuo, & irrefragabiliter observari volumus, & mandamus.

§. 11. Rursus per juramentum, quod dilectus filius Guillelmus de Casali ejusdem Ordinis Minorum Generalis Minister, de dispensationem ullam super dictis consti

Hoc est in d. sup. quidam bulla quæ sit nota.

Potentiam Generali Ministro licentiando ad Magisterium.

Hoc est in r. 8. eisdem bulla in 4. declaratio.

Exactio in eisdem Ministri sibi prohibita.

Hoc est in d. e. 8. d. bulla in 2. Declaratio.

Juramentum quod Guillelmus de Casali.

*Si primum
pro obsequio
sua praeferen-
tia a consue-
tione habere
non edictum.*

constitutionibus per eundem Cardinalem editis, vel eorum aliqua non petendo, vel obtenta non utendo, in praefato Capitulo Alfisi celebrato, ut accepimus praefato, quamplurima eidem Ordini Minorum, cuius prosperi status directionis onus ipsi Guillelmo Ministro principaliter incumbit, fructuosa, & utilia ingruentibus casibus pro tempore impedit, aut in ipsius Ordinis praedicti differtur posse, necnon eundem Guillelmum Ministrum, qui est caput, ac etiam quam membra ligari minus congruum fore recensentes, sibi iuramentum huiusmodi, cuius formam praesentibus haberi volumus pro sufficienter expressa, eadem auctoritate, motu simili harum serie penitus relaxamus, eumque ad illius observantiam decernimus, & volumus non teneri.

*D. P. gatiacen-
tis. 1431.*

§. 12. Praemissis necnon constitutionibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque. Aliis tamen constitutionibus antedictis, per praefatum Cardinalem editis, in omnibus semper salvis.

*Sancti Petri
lu.*

§. 13. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis, voluntatis, mitigationis, & mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum.

*Dat. P. An. 6.
die 27. Julii.*

Dat. Romae apud SS. Apostolos, sexto Kalend. Augusti, Pontificatus nostri Anno terdecimo.

EUGENIUS IV. PONT. CCXI.
ANNO DOMINI MCDXXXI.

Eugenius Quartus, Venetus, D. Gabriel Condolmerius, antea dictus, Presbyter Cardinalis tituli Sancti Clementis, Creatus Romae 5. Nonas, coronatus 5. Idus Martii 1431. Sedit annos 15. menses 11. dies 21. creavit Cardinales 27. Obiit 7. Kalendas Martii anno Domini 1447. Sepultus fuit in Basilica Vaticana. Vacavit sedes dies decem.

Amadeus de Sabaudia Felix IV. vulgò dictus Felix V. Pseudopont. in Concilio Basileensi, Non. Novembris 1439. Creatus. Deinde 5. Idus Maii 1449. Pontificatu sponte abdicavit.

- I. Quod S. R. E. Cardinales, in Consistorio secreto pronuntiati, non dicantur creati Cardinales, quo usque Cardinalatus insignia non susceperint. Nec votum habeant in eligendo summo Pontifice, aut alio actu, quo usque licentiam summus Pontifex eis impertiatur.

Circa hujus const. partem primam, vide cons. 50. Sixti V. Postquam, in §. 19. Et quoad secundam scias die 26. Januarii 1571. Pium V. aliter statuisse, quoad electionem Papa. Decrevit namque Cardinales in ea vocem habere, etiamsi galerus Cardinalis eis irradisus non esset, neque os clausum, aut si clausum, nondum apertum fuisset.

EUGENIUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei: Ad futuram rei memoriam.

N eminenti Sedis Apostolicæ specula, divina disponente clementia constituti, de universis orbis Ecclesiis, earumque statu pacifico, & tranquillo cogitare nos convenit: sed eo propensius ad Romanam Ecclesiam, quæ aliarum Ecclesiarum mater est & magistra, aciem considerationis extendimus, quo sublatis dubiis, & confictis seu callidis opinionibus, ex quibus possent dispendia, & scandala provenire penitus confutatis, ipsa Romana Ecclesia pacis, & quietis auctore Domino dirigente optata quietudine perfruatur.

§. 1. Sanè quanquam ex libris Romani ordinis, alias Ceremoniarum nuncupatis, & aliis Ecclesiæ Romanæ libris, seu antiquis codicibus comprehendi possit, & ex illis resultet, quid nominis, tituli, vel honoris, per secretam procuracionem de alicujus persona in ejusdem Rom. Ecclesiæ Card. per Romanum Pontificem pro tempore in secreto Consistorio factam, eidem personæ in Cardinalem sic pronuntiata per promotionem huiusmodi acquiratur. Quia in temporibus modernis, quibus aliquoties nonnulli in secreto Consistorio in Cardinales assumpti fuerunt secreta, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalatus, saltem omnia, minimè assignata fuerunt, nonnullorum aliter sapere, quàm oportet sapere satagentium astutas consideraciones, & inductiones subiles juxta præmissa & eorum effectum nonnulla dubia prodierunt.

§. 2. Nos ad submovendum causam, & occasionem quorumcumque dubiorum quæ quomodolibet super iis insurrexere hactenus, & possent insurgere forsan in futurum, de venerabilium fratrum nostrorum Jordani Sabienfis, Hugonis Prænestinensis Episcoporum, & dilectorum filiorum Joannis tit. S. Laurentii in Lucina, Ludovici tit. S. Cæcilie, Antonii tit. S. Marcelli, Ioannis tit. S. Sixti, Francisci tit. S. Clementis, Angelotti tit. S. Marci presbyterorum, ac Lucidi S. Marie in Cosmedin, & Arduini Sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconorum ejusdem Romanæ Ecclesiæ Cardinalium unanimi consilio & consensu, præfati irrefragabili constitutione decernimus, & declaramus, per huiusmodi pronuntiationem sic in secreto Consistorio de quibusvis personis hactenus factam, seu in posterum faciendam, alicui sic in Cardinalem in præteritum pronuntiato, seu in posterum pronuntiano, licet per eum ad Cardinalatus initium dispositus videatur, nullum jus, seu titulum re aut nomine acquisitum fuisse, aut acquiri potuisse hactenus seu posse, neque aliquem per quempiam per scripturam, vel nominationem pro Cardinali reputari, vel haberi debuisse, seu potuisse hactenus vel debere seu posse quomodolibet in futurum, donec, & quousque de simili-bus consilio, & consensu sic pronuntiato in Romana Curia præfati Cardinalatus insignia, videlicet per Capelli rubei traditionem, ac tituli assignationem, annulique juxta morem consuetum, in digito immisionem; absenti verò ab eadem Curia per huiusmodi Capelli missionem, realiter sine impensa, aut saltem in generali Consistorio.

§. 3. Quodque in Cardinalem sic pronuntiatum, etiam postquam insignia huiusmodi omnia receperit: & etiam admittus fuerit, & receptus, ut præfertur, in electione Romani Pontificis pro tempore vocem activam, aut aliquo actu habuisse, vel habere potuisse, aut debuisset, sive posse, vel debere minimè censetur, donec, &